

POPOL WUUJ

Li Tz'unun Tziijb'al

NAB'EE PAAJ TZIIJ

• Ri ri jpetik loq'laj tinmit q'umarkaaj, neri tikaye' jtakiil, neri tiqatz'ib'aj na ojr tziij; nen jpetik, nenk'u' xb'ansaj li tinmit q'umarkaaj ri ramaq' k'iche' kristyan.

Neri tiqachol jk'utik, jya'ik jsaqil jb'iij, nen muqul jinon b'ijiil jwi'l Tz'aqol B'itol; Alom k'ajolom jb'ijaq jun Ajpu wuch', jun Ajpu utiiw, saqi nim aaq sis, Tepew, Quuq' Kumatz, Ranm cho, Ranm polow, Ajrax Laq.

Ajtaq'j jwiich, ⁝ Aj rax Kaj. Chop tib'ijsaj re qamaam, re qatiit' 'iyoom ixpiyakook Ixmukane'

Jinon li tib'ijsaj rechaq ajkolol taq re,

Kamuul iyoom, kamuul maam, jinon tib'ijsaj rechaq li ojr tziijolil,

Ri rechaq xyol taq juntiir

nen xb'an taq chuch q'iij saq

laj saqil tziij.

Ri tiqatz'ib'aj xilj kaxlan tz'iib' li kaxlan kojon.

Jq'ij chaq re tiqesaj chuch q'iij saq, jwi'l kita' chiki' lamas ti'ilsaj popol wuuj.

Ilb'l q'iij saq petzel chipoloow, lamas tijyolsaj qamujb'.

Ilb'al q'iij saq petzel nen jpetik qak'aslemal, chop tib'ij popol wuuj

Wi' jun nab'ee wuuj, ojr tz'ib'al jpam, xaq muquli'n nen tisik'in taq jwiich jinon nen tijyol taq riij .

Nim iri tijkiirk.

Jinon tijyol nen jtz'aqik looq'laj jwiich kaaj –Uleew, pach kijab' jxukt, pach nen jnimal nen jpajik xb'an taq nen jnimal jkaaj pach uleew. ⁝ Chopka' tijb'iijsaj jwi'l Tz'aqol B'itol, chuch-qajaw rajw taq k'aslemal wa'xeem ri tiya'w quxb' qanm, ajtzaqal looq'laj q'iij saq jinon ralk'walaq nen waxal taq li saqil, nen tichomorsan ri qes tijch'ob' juntiir nen wi' chuch q'iij saq laq choo jinon laq ploow.

Ri' k'u ri jyoliik tijb'ansaj: juntiir titz'iniin qe, kita' qleen tisilib' xaq taq ra lool tich'aw taq, tolan qe xe kaaj.

Ri' k'u ri nab'ee tziij nab'ee jyooljaq: ajki' re wi' jun qawa'x jun ka'n, jun awaj, jun kar, jun top, jun chee', jun juul, jun siwaan, k'iim, k'iche'laaj, xaq qe kaaj wi'.

Ajki tinar jwiich uleew, xaq qe ploow tiremoow, nik' qe pach looq'laj jwiich kaaj.

Ajki' na tijmol rib'aq re tijsilib'saj rib'aq, re tijb'an jchakaq.

Jinon Kita' nen tisilib' kita' qleen tiq'ax li kaaj, ⁝ ajki' re' wi' qleen xek'j, xaq qe jaa' tik'iil, ploow jun

qe wi'w, xaq qe titz'inin li q'equum aq'aab'. Kita' re qleen xaq qe q'equum aq'aab'.

Rik'an qe Tzaqol B'itol,
Tepew
Q'uuq' Kumatz
Alom
K'ajoloom, wi' taq li jaa'. Tiqopon tiqopon rijaq piseem rib'aq xilj, jxiik' q'uuq' xaar xaar rijaq, kla' k'uli x'elexch jb'iij " q'uuq' kumatz" nim retamb'laq, nim tino'jin taq. Jinon k'uli rik'an wi' ranm kaaj, jinon ri tich'ob'saj jwiich chopka' kab'awiil,

| Ri k'u xpe jtziij neri xyuq lamas wi' Tepew Q'uq'kumatz li q'equum jinon saqarb'al xyoloow rik'il Tepew Q'uq' Kumatz, xijtaq b'aka' x'ok taq li chomorsan xnoji'n taq.

Xta' rib'aq xnuk' jtziijaq, jchomb'laq xq'aljin iri xchomorsanaq xe' kaj saqil xq'aljinch qawinaq jinon xno'jin taq chub' nojel chee' jinon chub' quul pach jk'aslemal qawa'xk pach q'equu'm aq'aab' li saqarb'al, jwi'l Ranm Kaaj jb'iij Jun Raqan.

Nab'ee ri' Kaqulja' jun raqan jkaab' ri' ch'ipi kaqulja jroox ri' Raxa kaqulja oxib'i ka' jb'iij ranm kaaj, ajrik'ure' xyuq yoloow taq rik'il Tepew Q'uq'kumatz, ri re' xtikmajch jwiich wa'xeem: ¿nen k'u oor titikonan taq jinon tijsaqarsaj taq jwiich uleew? ¿nen k'u' rechaq tiya'sajwi' jinon nen tichajin taq?

¡Atno'jin taq b'aka'¡

¡Jachb'aka' rib' looq'laj jaa'

Tix b'aka' rib'aq¡

Elch b'aka' looq'laj uleew, k'ute'b'aka, moleb'aka rib'aq. Ajrik'ure' tib'ansaj awal, saqarb'aka' jwiich kaj, ulew. ·| ¿ri ta' k'u kla' ti'ya'saj jq'iijal aq nen tz'aqal taq jinon b'anal taq?

¡B'itaq b'aka qawa'x nen tz'aqal taq chaq¡ xb'ij taq.

Jinon li x'elexch looq'laj uleew jwi'l jchakaq,

xaq qe kiib' oxiib' jtziij xkoj taq rik'ure' x'elexch juntiir qleen ri, jinon x'elexch looq'laj uleew:

¡Uleew¡ xb'ij taq k'ut laj oor xq'aljinch, xk'iyanch looq'laj uleew chopka' looq'laj suutz' mayuul.

Jinon xb'it taqch xtupur taqch li jaa' looq'laj wiitz jinon xwux nimaq taq loom, jwi'l jchoq'ab'aq xb'an taq wiitz, taq'j lamas laj'oor xrexer taq jwi'l k'isis jinon chaj.

Jinon k'uli jor xkikot Q'uq'Kumatz:

Qusi'n xatyuq, aat ranm kaaj ,

aat jun raqan

aat chipi' kaqulja'

Raxa kaqulja'.

Qusi'n x'el qachaak nen xqatz'aq, xcha' taq k'ut.

Nab'ee na x'elexch looq'laj uleew, wiitz' pach taq'j; jinon xb'an taq jb'ee looq'laj jaa', xjolin xolaq siwan xo'laq wiitz, retamaq chaq jb'ee looq'laj jaa' ajrik'u re' tiq'aljinch nojel taq wiitz.

Jinon k'uli x'elexch looq'laj uleew, ri k'u xtzaqsaj jwi'l ranm kaaj ⁝ Ranm uleew, Jinon li xb'ijsaj rechaq, ri k'u rechaq qes nab'ee xno'jin taq chiriij.

Xjach taq jwiich kaaj ri k'u uleew xjachsaj jwiich rik'il looq'laj jaa'.

Jinon k'u li xb'antaj jwilaq xchomorsaj taq xb'is taq jwiich tz'ininem ri k'ure' xk'is taq jchaakaq

JTZ'AQIK NOJEL AWAAJ

Xnoji'n taq chirij nojel awaaj re k'ich'eelaj, ajchajal taq wiitz; juntiir awaj re k'ichee'laj

Taq ra keej; tirupuup ka'n; q'eq b'alam; B'alam; kumatz; tzoj tzojkumatz; kanti'; ajchajal quul;

Jinon ri xb'iij taq Alom K'ajolom: ¿xaq tz'ininem qe wi' xaq' quul, jinon xaq' chee'?

Ri qus wi' rajchajanlaq xcha taq, kla' k'uli xno'jin taq xyoloow taq jinon li xb'an taq -xtz'aq taq taq ra keej jinon taq ra rupuup ka'n, kla' k'uli' xya' taq jsok taq ra keej pach taq ra tz'ikin.

Aat qeej laq jb'ee jaa' atb'eew laq siwaan atwar wi'; laq woron atwa'x ⁝ jinon atq'uunark laq k'iche'laaj rik'il kijab' awaqan atb'enk jinon xb'ijsaj re.

Jinon xya'saj jsokaq taq ra nuuch' jinon nimaq tz'ikin: ataq ka'n chub' chee' chub' quul tab'an asokaq kla' li atwa'x taq. atpoq' taq, chub' xaq chee' chub' jxaq quul jinon li xb'ijsaj rechaq taq ra keej pach taq ra tz'ikin ri'k'u re' xb'an taq nen xb'ijsaj rechaq lamas tiwa'x taq na.

Jinon k'uli xya'saj jsokaq jwi'l jwarb'alaq jinon b'itil rechaq kla' k'uli xk'iis jb'anikaq nojel awaaj kijab' raqanaq jinon rupup ka'n, xb'ijsaj rechaq jwi'l

Tz'aqol

Alom

K'ajolom

¡ch'awen taq atsik'in taq xaq ta atwerwen taq kuxtaj taq b'aka'¡ ch'ab'ej awib'aq cha jujunalaq jinon xb'ijsaj re taq ra keej, ⁝ tz'ikin, koj, b'alam, kumatz.

B'ij taq k'ut qab'iij, ojaq'iijarsaj taq, oji' achuuch qaajwaq, b'ij taq k'ut qab'iij:

jun Raqan,

Ch'ipi Kaqulja,

Raxa Kaqulja,

Ranm Kaj

Ranm Uleew,

Tz'aqol, B'itol,

Alom, K'ajolom,

¡ch'awen taq ojaq'ijarsaj taq¡k'ut xb'ijsaj rechaq kita' xkwin xch'a'w taq, xaqe ti'oo'q' taq tiqololon taq jinon tiatuwan taq kita' x'el jch'ab'elaq chi jujunal xch'ejej taq ajrik'u xta' taq Tz'aqol, B'itol

-kita' qus x'el, kita' xch'a'w taq xyoloow taq chik chi rib'il rib'aq, kita' tijna'w tijb'ij taq qab'ij ojika' xojb'ituw, xojtz'aqow rechaq kita' qus xcha' taq chik chirib'il rib'aq

Alom, K'ajolom.

ǁ Jik'unon li xb'ijsaj rechaq atk'exsaj taq jwi'l kita' qus xat'el taq jwi'l kita xatkwin xatch'a'w taq.

Xqak'exa' qano'j:

jwaaq

Peraj jwaaq

Rochoochaq

Lamas tiq'unan taq

Awechaqi'n siwaan, k'iche'laaj jwi'l kita' xatkwi'n xojaq'ijilsaj taq. ajwina' nen tikuxtan qe, nen tiq'ijilsan qe, tiqab'an na n'ij qews tikojon taq chiqawiich xaq ya' laj awanmaq atkach'saj taq ari, ¡jinon li chiqaj¡

Xb'ijsaj rechaq, ri li achakaq , kla' li xpixb'aj taq wi' nuuch', nimaq awaaj chuch q'iij saq.

Xtij chik jq'ijaq raj tijt'o taq chik re looq' tiq'ijiljsaj taq jwi'laq, juntiir chik chi rib'il rib'aq kita' xtasaj jch'ab'alaq chik kita' xkwin taq. Jinon k'uli xch'eksaj jtyojilaq re titijsaj taq, xtijsaj taq Xkamsaj taq nojel awaj wi' taq re chuch q'iij saq.

Jinon k'uli xtij taq jb'anik jtz'aqik qawa'xk jwi'l Tz'aqol B'itol Alom K'ajolom

·ǁ Xkamulaj taq chik jb'anik ¿tijinika' tijutunch jq'iij re looq'laj awal jinon looq'laj saqarsank?

Qatz'aqe' nen k'u ojtzuquw nen tichajin qe, ¿wene jinon ta'n nen k'u' ojcha'w nen k'u ojkuxtan chuch looq'laj uleew? Xqatija' ka' jbanik nab'ee taq qachaak nab'ee taq awaaj, kita' xkwin taq xojq'ijilsaj taq.

Jinon b'aka' li, qatije' jba'nik nen qes tikojon taq chiqawiich re ojtzuq taq jinon ojt'o' taq xcha' taq.

X'o'k taq chi jtz'aqik, rik'il xoq'oo'l xtzaq taq jtyoo'jl, rik'u kita' qus jtz'aqik xril taq, kita' qes ti'wa'rk, ja'j ja' qe xch'uub' riib'. Tiroqooq qe jb'aa jun qe wi'w jkayb'al, nab'ee na xch'aaw kita' xtamaj nen tijb'ij kita' jchomorsan kita' ruluul laj 'oor xch'uub' jwi'l jaa' kita' kow jtyoo'jl. ¡ajki' na! xb'iij taq

chirib'il rib'aq Tz'aqol B'itol. Tiqata na.

⁝‖ ¡jinon li tiqab'an! Rilik kita' tib'en, kita' tijk'iyersaj riib'aq ¡jinon li! Xchomorsaj taq jun muul chik, xyoj jchaakaq, nab'ee wunaq xb'an taq

xb'iij taq k'ut

¿nen k'u tiqab'an lajori?

Ri re qus jb'anik tiqab'an la tikwin ojch'ab'ej oj'ook laj ranm jinon k'u' ojsik'ij taq, xb'iij taq x'ook taq li chomorsan: xb'ij taq re, qus na wene tiqab'ij re Ixpiyakook Ixmukane; tiit' q'iij saq, tiit' q'equ'm aq'aab',

Ri' jun nimlaj qawa'x ajtz'ite', jpaje' b'aka' looq'laj q'iij xb'ij chirib'il rib'aq Tz'aqol B'itol.

Ruk' re xyoloow taq rik'il

Ixpiyakok

Ixmukane, rik'u xb'ijsaj rechaq

tiit' q'iij

tiit' saq arb'al

jinon ch'ob'ol jwi'l Tz'aqol B'itol.

Ri ri jb'iij

Xpiyakok

ixmukane

Xb'iij k'ut jun raqan jpach naj jpetik, Q'uuq' Kumatz ri k'ure' xb'ij taq re yaq ajq'iij, ajtz'aqal taq qawa'xk, ⁝‖ ajpaj taq, tz'onaj taq koq', sik'ij taq koq' nen jtz'aqik kristyan tiqab'an re ojtaw taq ojch'a'b'ej taq jinon li ojt'o taq ojtzuq taq ojchajaj taq ojkuxtaj taq ojsik'ij taq.

Ojach'a'b'ej taq b'aka' qamaam qatiit'

Ixpiyakok

Ixmukane

ch'a'wen taq b'aka' chi qaab' k'ut taq nika' jsaqil qayoolj, qab'ee qatiit' iyoom qamaam Ixpiyakook Ixmukane

petb'aka nen tz'aqal re atch'ab'ej taq, re atq'ijilsaj taq jinon li atkux taj taq jwi'laq; nen tz'aqal b'anal la chee'.

¡jinon qe li!

K'ut b'aka' ab'ijaq

junajpu wuch',

rajw saqarb'al Junajpu Utiw rajw, aq'ab'

Kamuul aloom,

kamuul K'ajoloom,

Ixpiyakok Ixmukane,

ajrax ab'aj,

ajsaq ab'aj,

ajtz'alam,

ajtz'aq,

ajrex uleew,

raxkaaj;

ajq’ool chaj,

aj josolchee’

⁞|| qatiit’ q’iij - qatiit’ saq, jinon li xbijsaj rechaq jwi’l Tz’aqol B’itol

Paj taq riij q’asaj aq’waq chub’ looq’laj ixiim jinon chib’ tz’ite’ jinon li tik’utun wene tijnawi’n tiqak’oob’ jchii’ jb’aq’wiich, xb’ijsaj rechaq yaq ajq’iij. Kla’ k’u li xpajsaj riij looq’laj ixiim pach tz’ite’ re xpaj taq looq’laj q’iij, xb’ij taq k’ut Ixpiyakook rajw tz’ite’ Ixmukane rajw Ixiim, x’ok taq b’aka’ chijpajik riij q’iij jinon ri xb’ij taq,

Ta’saj b’aka’ tik’utun b’aka’, ch’awen taq b’aka laj qaxikn ya’ taqch jb’iij nen ch’e lal tikojsajk re looq’ tijoxsaj,tik’ob’saj jwiich jwi’l Tz’aqol B’itol, wene ri wunaq ri ojtzuq wene ri tik’olow qleen petb’aka’ looq’laj a’wel ||| saqarsan b’aka’ at looq’laj ixiim at tz’ite’ nuk’ awib’aq tik taq b’aka’ wunaq, petb’aka saqarb’al at ixiim attz’ite’ ajlajtaqkoq’ jurub’ q’iij atchakun taq x’utzaj taq

Matk’ixiib’, aat ranm kaaj ranm uleew makib’aj ranm Q’uuq’ Kumatz xb’ijsaj rechaq, laj ‘oor xk’ululan taq: qusi’ ri ti’el taq nojel pooy la chee’ tich’a’w taq ari tiyoloow tiqaq ri chuch uleew.

¡Jinon k’uri tib’ansaj! Xcha’ taq k’ut Xyoloow taq, xichaq tijril taq xb’it taqch qawa’xk la chee’, chopka’ kristyan rilikaq tiyoloow taq xpax jwiichaq x’alk’walan taq, ri k’u’ kita’ ruxb’laq kita’ ranmaq, kita’ jchomb’laq kita’ tikuxtaj nen xb’anow rechaq, •||| xaqtziqe xb’en taq jinon xlakan taq li uleew jinon k’uli x’ilsaj taq, jun k’utun qe li xb’an taq. Nab’e na xyoloow taq rik’u chee’ taq qe kita’ jtz’umalaq kita koow raqan jq’ab’aq kita’ jkik’elaq kita jk’etenalaq jinon ajktiqil rib’ jq’analaq. Koow jq’otz’aq jun qe wi taq wi’ pok tiqitz’iitz’ taq, jinon k’uli kita’ xk’omowaj taq re Tz’aqol B’itol ranm kaaj ranm uleew ri k’u ri, nab’ee taq qawa’xk xwa’x taq chuch uleew.

Jwi’lk’uli xchomorsaj ranm kaaj sachikjwiich juntiir pooy qawa’xk kita’ xna’w xch’ab’ej taq nen xb’anow rechaq jwi’lk’uli xkeej jun q’alaj chirijaq lamas xpok’ar taq

La’ tz’ite’ xb’ansaj jtyoojl yaj wunaq ri k’u yaj anm :||| la sib’aq ri k’u rajaq Tz’aqol B’itol tijchap rib’ jtyoo’jl. Kla’ li xb’an taq wi, jwi’l Tz’aqol B’itol,

Kita’ ka’ tichomorsan taq jwi’l k’uli kita’ xk’omowaj taq nen xb’anow rechaq jwi’l k’uli xsachsaj jwichaq xqeej q’oo’l chirijaq.

Xpe li ajk'otol, xk'otb'i jb'aq'wiichaq xpe maq sootz' ajkamsanl taq xq'atzb'i jb'aa'aq, xpe man b'alam xmuch b'i jb'aqilaq jinon rib'och'ilaq xtijsaj taq b'i jwi'l xyasaj taq li k'axk'olil jwi'l kita' xk'omowaj taq re, nen xtz'aqow rechaq Ranm Kaaj Ranm Uleew, jb'iij jun Raqan.

Jwi'l li x'ook q'equu'm chuch uleew xqeej q'alaj chi la'j - chilaq'aab', xk'iiy looq'laj jaa' xjaw qleen rechaq chub' jaa', wi' rawajaq nimaq chi nuuch' xb'an saj k'aax re jkayb'alaq juntir qleen rechaq xch'aw taq

jq'iib'aq
jxootaq
jlaqaq,
jb'ojaq,
jtziiaq, ⁝||| jka'aq pok k'ax xab'an taq chiqe xche' jtz'ii'aq, pach rak'aq lajori ik'aj taq b'aka' nen xab'an taq chiqe jinon jkaa'aq xb'iij rechaq, chila'j – chilaq'aab takee'j taq re qleen chiqawiich ri ri qachaak chawchaq ri re ataq na kristyan lajori tawik'aj taq qachoq'aab' ojchaq atqakee'j taq atqakook'saj taq, tiqab'an pooq chawechaq, jinon ooj tiche' jtz'ii'aq jwi'l kita' xojatzuq taq rik'il jun chee' ojawoq taq taqch la jaa ri k'u re tatij awaaq titzaq re qach'oo'l chaw chaq kom kita' ojch'a'w, awi'laq xoj k'oq jwi'l wi'jal, nemo tawetmaj taq re kita achomb'laq kita ano'jaq xojk'am tine awik'ilaq, lajori twetamaj taq atqati' taq jik'u xb'iijsaj rechaq jwi'l tz'ii ri k'u xtisaj jkayb'alaq.

Ruk're jxootaq pach jb'ojaq xb'ij taq ⁝||| pok k'aax xab'an taq chiqe xojaxaquj taq xojaye' taq b'a q'aaq' jwi'l kita' tiqik'aj q'aaq', ikaj taq b'aka' lajori: ¡atqak'at taq! Xcha' taq jb'ojaq jinon li xk'atsaj jkayb'alaq.

Nojel ab'aj wi' taq re ixk'ub' xsanaj rib'aq laj b'aa'aq: kita chiki lamas tib'ew taq tijolin taq rajaq tijaw taq b'aq jaa jaa ri tiwulklij riib' chuchaq rajaq tijaw taq b'aa chee' ti'ok taq laq juul, kita' tik'ulsaj taq. Jinon k'uli xsachsaj jwichaq kristyan b'anal la chee' kita' qus x'el taq.

Tijb'ij taq lajori, jpetikaq nik' qe pach maq k'oo'y wi' taq laq k'ichee'laj, ri tik'utun lajori la' chee' qe xb'ansaj jtyoo'jlaq jwi'l Tzaqol B'itol.

Jwi'lk'uli maq k'ooy nik' qe rilikaq pach qawa'xk ri ri tik'utun la chee' qe b'anal nojel pooy pach qawa'xk

JKAAB' PAAJYOLOOJ

• • Ajri qes tipakak saq kita' re loq'laj q'iij wi' jun nim tijya' riib' jb'iij Wuquub' qak'ixb' wi chaq re looq'laj Ranm kaaj Ranm Uleew xaq timayman qe, kita' re jchoq'aab' chuch looq'laj q'iij pach looq'laj iik'. Looq'aj saq chuch loq'laj q'iij

Rik'u tijb'iij Wuquub' Qak'ixb', ri' li jun k'utun chub' maq kristyan b'anal taq la chee' ri k'u xjiq'saj taq li jaa' in nimna chuch kristyan ri xb'ansaj taq.

In looq'laj q'iij lin jsaqilaal, lin looq'laj iik' lin jchuuch q'iijsaq lin qes ijril taq,

¡Jinon k'uri tib'ansaj! Xcha' taq k'ut!

Iin quslaj b'ee lamas tib'en taq inb'aq'wiich, tiqopopon chopka' saq ab'aj chopka' rax ab'aj we tichupupun chopka looq'laj kaaj intzaam tich'umilin chopka' looq'laj iik' • ⁝ la' saqlaj pwaq b'anal ink'olb' lamas winwi'; iinika' ri, looq'laj q'iij ri k'u in'elch laj wochooch ink'utun chub' looq'laj uleew.

Iinika' looq'laj q'iij saq

Iinika' looq'laj iik'

Rechaq qawa'xk

¡Jinon k'uri xb'iij

Naj int'ojonwi' tiche' Wuquub' Qak'ixb'.

Kita tz'et re Wuquub' Qak'ixb' ri loq'laj q'iij xaq qe tijkojqe jq'iij re, wi' jpwaq jinon re saq ab'aj kita naj tik'utun wi'w xaq lamas wi' re, kla qe tik'utun kita tik'utun chub' juntiir loq'laj uleew. ri re ajki' tiq'aljinch looq'laj q'iij looq'laj iik' jinon taq ra ch'umiil ajki re tisaqarsan jwi'l k'uli Wuqub' Qak'ixb' tijnimarsaj qe rib' tijq'ab'aj riib' ri re looq'lal q'iij ri re looq'laj iik', ajkire wi' looq'laj saq looq'laj q'iij pach looq'laj iik' xaq qe tijnimarsaj riib' kla' k'uli lamas xqeej loq'laj q'alaj lamas xkam taq yaq wunaq nen b'anal taq la' chee'.

Lajori tiyolsaj nen jkamik Wuquub' Qak'ixb' nemo xkwin taq chijch'ekik nemo xb'ansaj taq kristyan jwi'l Tzaqol B'itol

Ri ri cholb' re jkamnikal, • ⁝ xtaw jq'iij Wuquub' Qak'ix chuch Jun Ajpub' pach Ixb'alanke kita' qus xril taq jwi'l xnimarsaj riib' chuch, Ranm Kaaj, kita' tzii jinon ri, kita' kristyan chiwch uleew. Ri re tiqil tijiin tijtij jwaa tiqatij rub'ej jun yajeel re, la qawub'l jinon li tik'is jkortil rax ab'aj, saq pwaq, saq ab'aj jurub' k'u wi rik'il jinon li tachiki' tijnimarsaj riib'

chuch kristyan,jinon li juntiir wunaq kita tijnimarsaj rib'aq jwi'l jnib'ilaq.

Jinon li tiqab'an xcha' taq yaq k'ojol wunaq xk'omb'i jub'laq.

Wuquub' Qak'ixb' wi' re', kiib' ralk'wal. Nab'eal jb'iij Sipakna jkaab' ri' Kab'raqan. rixoql jb'iij Chimalmat.

Rik'u Sipakna tijretz'b'ej qe nimaq taq wiitz, q'aaq' ixkanul, ixkanul re Acatenango

Ixkanul re Pekul jaa', re Ya' xkanul, Makamob',julisnab' ruk're xsaqarsan jinon chaq li jb'iij nojel wiitz ri, jun aq'ab' qe xtij sipakna chijb'anik juntiir wiitz ri ⋅ ⋮ Ri k'u kab'raqan tijsilib'saj nimaq ta'j jinon chi nuuch chi nimaq wiitz jwi'l k'uli seb'laj tijkoj jq'ijaq jk'ajol Wquub' Qak'ixb'

Wuquub' Qak'ixb' tijb'iij in looq'laj q'iij

Sipakna tijb'ij in ajtikil jwiich uleew

Kab'raqan tijb'ij insilib'san looq'laj jwiich uleew

Kla' k'uli xk'am rib'aq chirij jqaajaq

Kita' qus xriltaq yaq k'ojol

Jwi'l k'u re' ajki' wi nab'ee taq chuchqajw. Kla' li xchomorsaj taq jsachik jwich jwi'l yaq kojol wunaq, jinon ri jt'ojik xb'ansaj re Wuquub' Qak'ixb'.

Jinon ri tiyolsaj riij nen jkamsaj xb'ansaj taq nen xnimarsaj rib'aq nen xsonsar taq, Wuqub' Qak'ixb' wi re jun jchee' re tapa'l luuk luuk jwiich ri li qes titjtij re jwaa, nojel q'iij ti'aqan chijqesaj re titjtij, jun Ajpub' pach Ixb'alanke ilan chaq jwi'laq.

Maq k'ojol wunaq ri xmuq rib'aq chub' man chee re tapal aj ri k'u re tijril taq xtaw Wuqub' Qak'ixb' chijtokiik jwaa, xpe Jun Ajpu xrub'ejch jun ub'l xtaqal la jkak'al xch'ejej xtzaqch b'a chee' ⋅ | laj oor Jun Ajpub' re tib'i jchape xpe uka' Wuquub' Qak'ixb' xchap jb'ajtelb' Jun Ajpub' xb'uq'b'ik xresaj b'i jun jtelb' xaq jinon li xkan taqsaj Wuqub' Qak'ixb' jwi'l Jun Ajpub'

Qusi'n xab'an taq yaq k'ojol kita' xch'eksaj taq jwi'l Wuquub' Qak'ixb' xe' la jaa xk'amb'i jtelb' jun Ajpub' jwi'l jinon b'a tijmalmaj jkakal xtaw, ¿nen xataw aat xcha' rixoql Chimalmat re?

¿Nen chiki'? kiib' etzel taq xt'oj taq jun ub'l la inkakal jwi'l k'uli yojooj chak pach wee pok k'aax, xink'amch jun qleen tiqakokb'a laq siib' chub' q'aaq' jinon wene qes etzel taq tiyuq metaq li xcha Wuquub' Qak'ixb'.

Tino'jin taq Jun Ajpu pach Ixb'alanke xch'ab'ej taq b'aka' kiib' ri'j kristyan saq chaq jb'aa'aq t'usul chaq rijaq jwi'l jri'jalaq. rii'j wunaq jb'iij Saqi nim aq, rii'j anm jb'iij Saqi nim Sis, xb'ij taq k'ut yaq k'ojol rechaq.

Yaq k'ojol xb'ij taq re nimaq kristyan chiqaj atqapachlaj taq b'ik chijk'amik qatelb' lamas wi' Wuquub' Qak'ixb'.

• •| qiyimaqi'n ojpachlaj taq lamas ojb'e'w kamnaqchaq jqaaj jchuchaq tiwakot taq chiqiij kita' k'ex tiqasipaj taq jik'u ooj xaq qe ojkwin chijresaj ka'n laq ree kristyan, jinon li Wuquub' Qak'ixb' ojril chop taq ra ak'l ooj ojwaxi' laj a xuktaq re atqataqchi'j taq

Qusi'li xcha' taq

Xb'e taq. Wuquub' Qak'ixb' tz'eel laj rochooch ruk' re xq'ax taq kiib' rii'j kristyan tijin ti'itzan taq kiib' ak'l chirijaq ri re' xq'ax taq chijchi rochooch Wuquub' Qak'ixb' tich'ejej jwi'l jk'axk'ol jkaa', ajri xril Wuquub' Qak'ixb' qamaam qatiit' jpachaq yaq ak'l xta rechaq

¿Lamas xatpew taq ataq qamaam qatiit' ? xcha' rechaq

Xaq qe tikatok qaw quk'a xcha' taq re

¿Ne tatij taq? awalk'walaqi'n atijpachlaj taq

Ta'n, qiyiim taq qe qaaj k'uur jwichaq tiqil taq, jwi'l k'uli nojoq peraj qawaa tiya'saj tiqakib'aj rik'ilaq, xcha' taq re.

Jinon k'uli tikam jwi'l k'axk'olil ree k'ax tijtij tiyoloow, xb'iij tinta jun toq'oob' chawe chaq toqb'saj taq inwiich,

¿nen atkwin tab'an taq?

¿nen takunaj taq? Xcha' rechaq, xb'iij taq xaqe ojkwin tiqesaj ree kristyan, wene ka'narnaq jinon ojkwiin chijb'anik jwa'x jb'aqwiichaq • :| jinon tiqab'an jwa'x jb'aaqelaq xcha' taq re.

Tziyi'n kunaj taq koq' wee, nojel q'iij tiq'oxoow kita' chiki inwar jwi'l jk'axk'olil, kiib' etzeel taq k'ojol wunaq xt'oj taq jun ub'l chwiij jwi'l k'u li kita' chiki' looq' tintij inwaa

Toq'saj taq inwiich li chaq silib' wee, tzi' li xcha taq, ri maq ka'n tib'anow tipe jk'axk'olil rajwax na tiqesaj taq jinon tijmay jk'axk'olil, xpe re xb'iij kita qus li tawesaj taq wee in chaq nim kristyan, wee ri, nik'qe pach walk'wal ri tiwiqow taq ink'aslemal, tziyi'n xcha' taq, lajori tiqakojchik ni'j b'anal la jok'omb'aaq, ri k'u li la' qe ixiim b'anal jwi'laq, esaj taq b'aka', ri k'u xkoj taq saq ixiim re

ree xaq qe ixiim tiqopopon laj chii', laj 'oor xrik'aj nik' ta' chiki' ree nik' ta chiki´chop jun nim wunaq, xk'is taq resaj ree b'anal la rax ab'aj ruk' re xkunaj taq jb'aq'wiich xresaj taqch saq ab'aaj lajb'aq'wiich, kita' xrik'aj sache'l chaq jchool tinatun kla' li, xkwin taq xmaj taq jnib'ilal Wuqub' Qak'ixb', ri re' rajaq tijb'an taq Jun Ajpu pach Ixb'alanke, jinon li jkamik Wuquub' Qak'ixb' kla' li xkwin Jun Ajpu chijkamikch jtelb'.

• ⁝| ruk're' xkam Chimlamat rixoql Wuquub' Qak'ixb'.

Jinon li xk'is jnib'ilal ri k'u jun ajkuun nen xk'omowb'i saq ab'aaj pach rax ab'aj jwi'l li nim tijya rib' re chuch q'iij saq.

Rik'il jnojaq qamaam qatiit' xkwin taq chijkojik jtelb' Jun Ajpu laj sook, xaq jwi'l sachik jwiich Wuquub' Qak'ixb' xb'an taq k'aax, jinon k'u kita' qus xril taq pok nim tijya' riib' chuch ni'j chik. Jinon qe li xb'e taq maq kiib' k'ojol wunaq kita' qleen xb'an taq rik'u xb'an jtziij Ranm Kaaj.

Ri k'u ri jchaak nab'ee jk'ajol Wuuqub' Qak'ixb' jb'iij Sipakna. tijb'iij in ajb'anal wiitz rik'ure' tijiin ti'atink chi jaa' rik'ure xq'ax taq ju'q'oo' wunaq ¿xta rechaq nen tab'an taq? Rechaq xb'ij taq re

Xaq chiqaj tiqat'ooj man chee ri b'aa qatelb'

Intinch'elej lamas tak'am taqb'ik nen jchaak awi'laq xcha rechaq, rechi jb'aa qochooch qusi' li xcha' • ⁝| Ruk' re xt'ojb'i b'a jtelb' xk'amb'i chuchaq xb'ijye' lamas wi' rochochaq, rechaq xb'ij taq re kanen qik'il ¿woni aqaaj – achuuch? kita'n xcha rechaq. Tiqataw jun toq'oob' chawch chweq' ojat'o chik chijk'amik jun chee' chik

¡Qusili xcha' rechaq!.

Yaq juq'oo' wunaq x'ok taq chiyolooj ¿nen tiqab'an re man wunaq ri? Tiqakamsaj kita tzii' rik'an qe re tijch'eleej man nim laj chee' xcha' taq.

Tiqab'ane' jun nimlaj juul ruk' re' t'usul chaq xilj tiqat'ojb'i man nimlaj chee chirij, kla' li tikam xilj man juul xcha' taq yaq wunaq

X'ook taq chijk'otik jun nimlaj juul xb'ij taq re Sipakna tiqata jun toq'oob' chawe chiqaj ojat'oo'w chijk'otik man juul naj chaq wi'w kita' chiki' ojtaw chijk'otik, tziyi'n xcha', xkejb'i li xilj man juul tab'ijch chiqe wene' nim chaq qesel awi'l xcha taq re, tzi'n xcha'

X'ook chijk'otik jun nim juul lajxukt lamas tijkol wi' riib' re retamchaq, tikamsaj jwi'l yaq wunaq

• ‖ ¿Xta taq re? naj chaq b'eselkat

Xpe re xch'awch li juul, tijiin na tink'ot, tinb'ij chawe chaq ri' k'u' re' we tink'is jk'otik

Ri k'ure' Sipakna xch'awch li juul, muqemchaq riib' laj juul qejen taqch chijk'amik uleew, naji' wi'n ¿tata' taqa'n tijiin atinch'ab'ej taq? Kita' qes titamaj atzijaq xaq tintaw tika'muliin ti'oxmuliin qe jchoq'aab' atzijaq xcha'ch Sipakna, ri' re yaq wunaq tijiin tijurchuchuj taq man chee' xkwin taqa'n chijtuk'iik b'ik xilj man juul. Usiil tich'aw taq tataqumpuch tich'ejej ili uka wene tikam,

Juntiir tijch'uq jk'eyb'elaq ruk' re qeselb'i man chee' li juul aj ri xta taq xch'ejej; qusi' xqab'an re jinon xqakamsaj tiche' taq, nen xtaqow re nen chak tichakun jinon li nab'ee na nen chaak x'ok lajqaxo'l jinon k'u xb'ij taq yaq wunaq

• ·‖ lajori tiqab'ane quk'aa re tiqatij laj roox q'iij ruk' re tib'an taj qochooch chweq' jinon kab'iij tiqulb'ej wene' ti'elch sinik li juul jwi'l jchuwiil jwi'l tiq'aay jtyoo'jl, ajrik'ure tiki'kot qanm tikub'er qanm ruk' re tiqatij quk'aa ticha' taq Sipakna re juntiir tijiin tijtach li juul nen k'u tijb'ij taq yaq wunaq.

Laj kaab' q'iij timuuluul taq ra sinik x'elch taq ralaj man chee', ni'j k'amalch ismal b'aa jwilaq ni'j chik rixk'yeq Sipakna ajri xril taq jinon xb'ij taq xojkwini' chirij man wunaq ri, 'iltaq umpuch nen k'amalch jwi'l taq ra sinik xojkwini' chirij tiche' taq.

Sipakna yoli' re', wich' li juul xaq qe xk'ur rismal jb'aa jinon xk'ur rixk'yeq la' ree xya re taq ra sinik jinon li tijkoj taq xkam Sipakna. Xq'ax ri wi chaq ruk'aaq laj roox q'iij.

• :‖ Xq'ab'er taq juntiir yaq wunaq kita' chiki' tijrik'aj taq, xpe Sipakna uka xyojch rochochaq chirij, nijun rechaq xyo'r juntiir xkan taq jinon li xkamsaj taq jwi'l Sipakna ralk'wal Wuquub' Qak'ixb' tijb'ij taq juntiir yaq wunaq xwux taq ch'umiil, jinon tijb'ij taq pent kare' tz'et ta'n.

Lajori tiqayool nen jkamik xb'ansaj Sipakna jwi'l yaq k'ojol Junajpu pach Ixb'alanke.

Ri qes k'ax laj ranm yaq k'ojol wunaq nen chaak Sipakna xkamsaj juntiir yaq wunaq. juq'o' rib'ilaq

nojel q'iij Sipakna tijtok kar, top, chij chi' jaa' ri qes jwa re li, la'j ri k'u laq'aab' tijreqaj nimaq taq wiitz.

Xpe taq Jun Ajpu pach Ixb'alanke laj 'oor xresaj taq jwiich jun top, la taq ra eek' wi' li k'ichee'laj xkoj taq re raqan • ⁞|| jinon re jq'aab' man top ruk're ni'j ab'aj chopka' taq ra pamach xkoj taq chirij re tiwak'aak' k'oxa'l riij, xb'ij koje taq chiralaj jun nim laj wiitz jb'iij Mewa'n, lamas wi' jun nimlaj paak', kla' li xkwin taq chirij xpe taq yaq k'ojol wunaq xb'e taq chijk'ulik Sipakna chi jchi' jaa'

¿lamas atb'ew xcha taq re? Kita' lamas xcha' rechaq, xaq tintok qe inwaa xche',

¿nen k'u aw? Xaq qe kar pach top tintij, xi kiib' q'iij win neri pok wi'jal chwe kita' qleen tijil inwi'l xcha' rechaq.

Jali li siwan wi' jun nimlaj top wenechawaj tak'amech', oj kita' xoj kwin chijchapik jwi'l li titzaq qach'ol chuch, wene wi' na kla' looq' tib'achape' xcha taq re.

Toq'b'saj taq inwiich, k'ut ta taq chinwiich lamas wi' xcha' Sipakna

Kita' chiqaj jat awuk'an we chawaj xcha taq re, kita' li atsach jat chijchi' jaa' ruk're attaw ralaj jun nimlaj siwan kla' li wi'w ri k'u ataw tata titzak'ak' li jaa' xcha' taq Junajpu pach Ixb'alanke re.

Toq'b'saj taq inwiich

• ⁞|| pent kare' kita' tinta'w k'uta taq chinwiich. In wetami'n lamas wi' ka'n lamas looq' tat'oj taq rik'il awub'laq xcha Sipakna rechaq, jwi'l xmuch'ej riib' jinon li xch'ub'saj ranm yaq k'ojol wunaq ¿wene kita' atkwin chijchapik?. Oj jwi'l qe li ojq'ajb'i awik'il oj kita' chiki' chiqaj tiqachap pok titiyo'n, oj xoj'ook ikiim xqatzaq jch'ool ri re' xoj 'ook ikiim rik'i jun kitz met xqachap, ri raj at'ook ajsik jinon li atkwin chijchapik xcha' taq re, ¡jan! xcha Sipakna, xpachlaj taqb'i Sipakna xe' taq, xtaw taq ralaj wiitz kla' li wi'w lik'an riib' li jaa man top keq keq riij ¿tziyi'n? xcha Sipakna tikikot ranm rajt ranm re witine' chaq laj chi' kom pok wi'jal re. Jupul xt'oj riib' li jaa' chijtokiik man tiop ajri tijril ajsik xe' man top x'el li jaa ¿xta taq re ajki' tataw? Ajki na xcha' jun kitz met xinchap tiche', ri raj pak'al in'ook xcha' xt'ojchik rib' li jaa' xichaq jun kiitz' jch'eek tinarch

• ||| Ch'qwaxka' tijiin tib'iq'saj b'ik, ajrik'ure' xwulklixjch nim wiitz chirij kita' chiki xna'w xsolkopij riib' xwux ab'aj Sipakna.

Jinon li xkwin taq Jun Ajpu pach Ixb'alamke chijkamsaj Sipakna ri re, qes tib'anow wiitz jinon tijb'ij ojr taq tziij, ri nab'ee jk'ajol Wuquub' Qak'ixb' ralaj jun nimlaj wiitz jb'iij Me'awan xkanmuqsajoq jwil qe jchoq'aab' Ranm kaaj Ranm uleew xcheksajk.

Lajori tiqayool chik nen jkamsaj xb'ansaj jroox wunaq nik' pach jqaaj pok tijnimarsaj rib'. Jkaab' jk'ajol Wuquub' qak'ixb' jb'iij Kab'raqan in ajqesel wiitz tiche' ri b'aka' Jun Ajpu pach Ixb'alanke xkamsan taq wunaq jb'iij Kab'raqan.

Xb'ij taq b'aka' Jun raqan,Chipi' Kaquljaw,Raxa Kaqulja' ri re' xyoloow taq rik'il Jun Ajpub' pach Ixb'analke.

Wi'chiki' jkaab' jk'ajol Wuqub' Qak'ixb' rajwax na tikamsaj kita' qus tijiin tijb'an chuch uleew rik'u rik'il qanm chiqaj tikamsajk. Nim tijya' rib'aq chuch loq'laj q'iij ri k'u li majinon tan, b'ochij taq b'ik, k'amtaq b'i jali lamas ti'el looq'laj q'iij xcha' Jun Raqan re yaq k'ojol wunaq.

Tzi' li Qajawxeel tib'e na li qik'il jinon tiqiloj kita' qus tijb'an, • ·||| Tak'u waat at. Atika' atq'ijilsaj at'ika' Ranm Kaj xcha' taq re ri re' xta taq nen xb'ijsaj rechaq Jwi'l Jun raqan.

Rik'u Kab'raqan ajwich na tijiin tijtotoj nojel wiitz', rik'il jun kitz tijtiq'uj jun raqan tijwulklijb'i chi nimaq, chi nuuch' wiitz jwi'l. Kla' li xk'ulsaj jwi'l yaq k'ojol xta taq re ¿lamas atb'eew? xcha taq re Kab'raqan – re xb'iij kita' lamas inb'ee'w, xaq tijiin tinyukxiij nojel wiitz inb'aka insilib'san chuch q'iij saq xcha'.

Xpe Kab'raqan xta re Jun Ajpub' pach ixb'alanke – ¿lamas atpew taq? kita' tinch'ob' awchaq. ¿ne ab'ijaq? Xcha Kab'raqan rechaq. – kita' qab'iij ojqe ajpub'l jinon tiqakoj qe laq' laq k'achee'laj re jk'utik ka'n, ojqe meb'aa' kita' qleen qe.

Xaq qe chub' nimaq taq wiitz jinon nuuch' taq wiitz ojwakot wi'w, xaqe wi' jun wiitz' ilan qawi'l seb'laj tik'iiy chuch ni'j chik, jinon kita' xoj kwin chijchapik jun kiib' oxiib' ka'n, • :||| tz'et k'u'n at atyukxin at atpaq'oow nojel wiitz, xcha' taq Jun Ajpub' pach Ixb'alanke, qes tz'eet lamas ilan awi'laq man wiitz li chwaj tinwil jinon tinwulklijb'ik, lamas xawil taq wi'w nen taj, jiwi' jali' lamas ti'elch looq'laj q'iij xcha taq re.

¡qusi'n¡ k'am taq b'i qab'ee x'utzaj taq. Xaq ta' jinon li xcha' taq atb'e na lajqaxo'l jinon li jun laj apach jun laj amex nen chak jwi'lk'u oj wi' qawub'l wene wi' kan'n tiqakut la qawu'b'l. tikikot x'ok taq chijt'ojik taq ra ka'n kita' k'amal jt'ojonaq xaq qe tijrub'ej taq tijkut taq, taq ra ka'n Kab'raqan x'ok iil chirilikaq. Ruk' re xtok taq xik'aa'y xkoj jq'aaq'aq lamas tijb'ol taq; taq ra ka'n xkut taq. Xb'an taq jwa'x jun ra ka'n lamas xjopjoj taq Tizatl (Tizate) la' pach saq uleew. Ri ri tiqaya' re xche' taq, jinon li tiqatzur wi'jal re jwi'l jruxb' nen k'u tijiin tiqab'ol. Jinon li jwi'l uleew tzaqal la

ri tib'anow ojkwin chijmuqik ralaj uleew. Wene wi' jchoq'aab' Ranm Kaaj Ranm Uleew • ⁞|| b'it taq b'aka' petaqb'aka' saq xche' taq yaq wunaq – rib'aka jrayb' ranm jtijik jun k'eer jti' jinon b'aka li jranm kab'raqan raj tijtij jun k'eer jti'nik cha taq Jun Ajpu pach Ixb'alanke. Laj 'oor xb'ol taq taq ra ka'n usiil tijiin tiq'anar chuchaq tijolin ra'l tiqel li q'aaq' simiin simiin ruxb', jwi'lk'uli Kab'raqan raj ti ranm tijtijb'ik tijb'iq qe ra'l jchii' jwi'l ruxb' nen tijiin tib'olsajk

Rik'u xta, nench k'u arikilaq li: jor simiin tinwik'ajin ya' taq koq jun k'eer we xcha, xpe taq li rechaq xya' taq jun ka'n ree, xtijmaj li jwi'l xe' taq chik lamas wi' looq'laj q'iij jinon lamas wi' nimlaj wiitz, xtaw taq li kla' ajri' xril taq Kab'raqan ta'chiki' jchoq'aab' tichaq roqooq kita' chiki' qleen xb'an jwi'l looq'laj uleew xtzaq taq la ra ka'n xtijk.

Kita' chiki' qleen xb'an re wiitz kita' xpaq'k kita' xwulklij, laj'oor xim taq jq'aab' chirij.

• ⁞|| jinon xim taq raqan xt'oj taq li uleew jinon li xmuq taq. Jinon k'uli xkwin taq Juna Ajpub' pach Ixb'lanke k'ii qleen xb'an taq chiwch loq'laj uleew.

Lajori tiqayool nen jwaxikaq maq kiib' wunaq ri Junajpub' pach Ixb'alanke; lamas yolanchaq neri nen jkamsajkaq xb'ansaj chuch uleew Wuquub' Kak'ixb', jinon re Sipakna pach Kab'raqan.

JROOX PAAJ CAPITULO TERCERO

: · Lajori tiqayool nen jb'ijaq jqaaj jchuuch Jun Ajpu pach Ixb'alanke. Tzaj taq qatije' jun quk'a jwi'l tiqayool nenjwa'xik Junajpu pach Ixb'alanke. Xaq pajni'j qe jtzijol tiqayool jinon re jqaaj.

Ri' ri jtzijol tib'ansaj

Nab'ee jb'ijaq kojol ri' Junajpu pach wuquub' Junajpub' jinon li jb'ijaq oor jqajaq ri' Ixpiyakok pach Ixmukane, la' jun laq'aab' xwa'x taq Junajpub' pach Wuquub' Junajpu, rib'aka' junajpub' xwa'x kiib' ralk'wal kiib' wunaq ak'l, qes nab'eal jb'iij Jun B'aatz' ri k'u' jkaab' Jun ch'oween.

: : oor jchuchaq jb'iij Ixb'aqiyalo rixoql Junajpub' oor Wuquub' Junajpub' kita' rixoql jun k'ojol wunaq ire' nimaq jno'jaq nim retamb'laq wi', nimaq taq ajq'iij wi taq chuch q'iij saq nim jpetikaq rechaq ajsu' taqa'n, ajb'iix taqa'n ajpub'l taqa'n, ajtz'iib' taqa'n ajk'otol chee', ajjoxol rax ab'aj jinon re saq pwaq, juntiir ri k'ut taq chuch Jun B'aatz pach jun ch'owen, oor Junajpu pach Wuquub' Junajpu iitz' ajlab'l pach pootz' ri qe tijchakuj taq nojel q'iij chikakab' ti'itz'an taq kijab' rib'ilaq re' ri re' tijta' rib'aq re ti'itz'an taq, titaw jun xik chijrilikaq, taqal b'i jwi'laq Jun Raqan, Ch'ipi Kaqulja, Raxa Qaqulja' re tib'ijq'asaj tziij rechaq nen k'u tijril, ri k'u chuch man xik ri kita' naj tikan'el chuch looq'laj uleew jinon xib'alb'a laj 'oor titaw lekj lamas Jun Raqan.

: ⋮ xwa'x taq chuch Uleew ri re' kamnaq chaq jchuuch Jun B'atz' pach jun Ch'owen, kom lamas tiitz'an taq ri b'ee lamas tib'e xib'alb'a jwi'lk'uli xtasaj taq jwi'l Jun Kame pach Wuquub' Kame, rajw taq xib'alb'a ¿nen k'u tijiin tiq'ax wich q'iij saq? Pok tich'opin taq pok tich'ejej taq ¡k'amta taqch¡ re tiyuq iitz'an taq pootz' neri, nen k'u tiqab'an re tiqach'ek taq, kita' chiki' tikojon jinon kita' chiki' tik'ixib' taq chiqawiich jwi'l k'uli xchomorsaj taq juntiir yaq aj xib'alb'a, xb'iij taq k'amta taqch k'ut jali ajsik, Jun Kame pach Wuquub' Kame ri rechaq ajtaqon taq chop ni'j chik wi' jchakaq wi' q'atb'tziij lajq'aab'aq taqal taq jwi'l Jun Kame pach Wuqub' Kame. jinon li Xikiri Pat pach Kuchuma Kik' ri jchakaq rechaq jkojik yajeel la jkik'el kristyan qawa'xk, ruk' re Ajal Puj pach Ajal Q'ana.

: ⋮ ri jchakaq jsipojsajk jinon resajk pus la' raqanaq pach etzel yajeel lamas q'an q'an chaq tinatun taq kristyan qawa'xk, jwi'laq.

Oor Ch'amiyab'aq pach Ch'amiyajolom, ri taqan ajchajal taq re Xib'alb'a; k'amal jch'imi'y jwi'laq b'anal la b'aaq. Jchak rechaq ri' jcheqersaj, jb'aqarsajk kristyan qawa'xk, ri k'u we tikam kristyan jwi'laq xi' chaq jb'aqelaq tib'i b'itsajoq ri ri jchakaq. Ni'j chik ri' Ajal mes pach Ajal toq'ob' jinon li jb'ijaq jinon li jb'ijaq jchakaq ri tijk'ul taq kristyan jinon tijkoj ch'o'j chijxo'l kristyan jinon wene chuch jinon chirij jaa tijk'ul taq wi, tijchopsaj taq jinon tiqesaj taq li uleew lamas tikan kamsaj taq jwi'laq ri ri jchak rechaq, oor Xik pach Patan jinon li jb'ijaq jchaak rechaq ri', tijkamsaj taq kristyan laq b'ee lamas tijitz'ej taq jinon tijmaq'uj taq chiranm kristyan jwi'l k'uli kristyan tijxab'aj taqch ki'k' tikan kam taq laq b'ee jinon li nojel q'iij kita' nen tikwin chirijaq ri k'u li chijujunal wi' jchak tijb'an. Ri tiq'ax wene atb'en jinon wene kub'ulkat qe. Ri ri jchakaq Xik pach Patan.

Ri taqa ri xnuk' jnojaq : | jwi'l xtarnab'ej taq jinon xb'ansaj k'ax rechaq jwi'l Junajpu pach Wuqub' Junajpu.

Ri k'u yaq aj xib'alb'a, rajaq, qleen rechaq Junajpu pach Wuquub' Junajpu tikoj taq li itz'an pootz', chopka' kolb' jtelb'aq kolb' jch'ekaq, tosb' jq'ab'aq, ximb' jb'aa'aq, jsut'aq, ruu'aq jinon wiqb' rechaq juntiir b'anal la' tz'uum.

Lajori tiqayool nen jb'ikaq Xib'alb'a jinon xkan jye' taq Jun B'aatz' pach jun Ch'oweem ralk'wal Junajpu. Jchuuch kamnaq chaq jwi'l li tich'eksaj taq na Jun B'aatz' pach Jun Ch'owen jwi'l Junajpu pach Ixb'alanke.

Jun Kame pach Wuqub' Kame Laj'oor xtaqb'i jb'iij rechaq. Jat taq, tib'a b'ij taq re Junajpu, pach Wuqub' Junajpu. Ri re' titaw taq, b'ij taq rechaq: ¡tipe taq¡ neri' atyuq itz'an taq pootz' qik'il; qes tz'et xoj 'ook iil chijrilikaq, petakb'aka' tijb'ij taq k'ame' taqch b'aka' ritz'anb'laq, qleen rechaq, pach ximb'jch'olaq, : ·| kolb' jtelb'aq pach jpotz'aq tijb'ij taq nimaq reqlenaq, jinon li tab'ij taq rechaq, xutzaj taq.

Ajya'l taq takiil tziij ri taqa'n: Ch'aab'l Tukur, jun raqan tukur, kyeq'ix tukur, nim jb'aa tukur jinon li tib'ijsaj re ya'l takiil taqal jwi'l Ajxib'alb'a, ch'ab' tukur jwi'l laj 'oor titawk, jun raqan tukur jwi'l jun qe raqan ri k'u wi' jxiik', kyeqiix tukur jwi'l jxiik' kyeq kyeq chopka looq'laj q'aa'q oor b'aa tukur xaq qe jb'aa wi' pach jxiik'. Kijab' taqan ajyal taq jb'iij tziij, nim jkojonkaq chuch ajxib'alb'a.

Ri k'u x'el taq b'i laj 'oor xtaw taq li taq'j re pootz' tijiin ti'itz'an taq li jun juul Junajpub' pach Wuqub' Junajpub' jinon li ch'ob'olk xi b'i

wa'r taq nojel tukur chi jchi' taq'j pootz' re looq' tijb'ij taq nen k'u taqal taq chijb'ij, xaq qe xkamulaj x'oxmulaj jtzijaq jinon ri:

Jun Kame xb'iij:

Wuquub' Kame

Ajal Puj

Ajal Q'ana

Ch'amiyab'aq

Ch'amiyajolom

Xikiri Pat

Kuchuma Kik'

Ajal Mes

Ajal Toq'ob'

Xik

Patan, laj b'iij rechaq nim reqle'naq

Xya' taq jb'iij taq ra tukur.

: :| ¿qes tz'et jinon li tijb'ij taq Jun Kame pach Wuqub' Kame? Tz'etika' xcha' taq ¡jo taq! Oj atqapachlaj taq b'ik tijb'ij ka' taqa'n "tak'am taq b'ik juntiir qleen awechaq ¡tziyi'n xcha taq ¡ xaq ojawulb'ej taq na, xaq tib'i qach'ab'ej na qachuuch xcha' taq yaq k'ojol wunaq. Xe' taq la jaa xb'ij taq re jchuchaq ojb'ena chuuch, xaq qus qe li ojb'ek xyuq taqa'n ajyal tziij ajk'omol taq qe xcha taq, petaq b'aka xcha taq re nen taqal taq chiqak'amik, re chaq xb'ij taq, neri tikan qakokb'a qapootz' xcha taq xb'i jkokb'a taq b'a jaa. ¡ojq'ajch iri! Ojyuq 'iitz'anchik iri awik'ilaq. ataq atsuu'an taq, atb'ixan taq, at tz'ib'an taq, k'ot taq, tz'aq taq qleen, miq'taqkoq' qochooch kikotsaj ranm atiit'aq xkan jb'ij taq re Jun B'aatz pach Jun Ch'owen ruk're xb'e taq. Jchuchaq Ixmukane tikam chi'oq'eej, jo' xcha taq mat b'ison taq kita ojkam xcha taq Jun Junajpub' pach Wuquub' Junajpub'. Jinon li xb'e taq.

: :| K'amalb'i jb'eaq jwi'l ajya'l taq tziij ri re xqej taqb'ik laq b'ee re xib'alb'aa xq'ax taq chib' ni'j aq'aneb'l xqej taqb'i xb'i 'el taq chi jchi' koxoom siwan lamas tijolin tipojin looq'laj jaa' jinon li jb'iij siwaan lamas xq'ax taq lajxo'l nimaq b'aq'tul jaa' laq nimaq k'iix jinon li kita' nen xta taq.

Ruk' re xq'ax taq chi jchi' jaa jb'iij kiik' jwiich jaa' kita' xna'w xtij taq xtaw taq chik la jun chik lamas tijolin chuu looq'laj jaa', kita' xq'itaj taq jwii'l nojel k'aax xta taq laq b'ee. Laj 'oor xtaw taq lamas wi kijab' b'ee kla' xq'itaj taq jwi'l xta rib'aq

nojel b'ee jun keq jwiich, jun saq jwiich, jun q'eq, jun saq, jun q'an kijab' b'ee kla' k'uli xch'aw q'eq b'ee xb'iij, atb'e taq uk'il inink'amowb'i awechaq rik'il qajawl kla' k'uli xmaj taq q'itajeem li b'ee re tib'e xib'alb'a, ri k'u re xtaw taq lajpopab'l rajw ajxib'alb'a xch'eksaj taq chik, ri qes nab'ee jk'ulel laq ri' jun pooy, pach jun ala's b'anal la chee' wiqil jwi'l xib'alb'a, rechaq.

: ⁞| nab'e na xya' taq ritziil jwiich man ala's xb'ij taq re ¡saqari'n Jun Kame! Xcha' taq re man chee' ¡saqari'n Wuquub' Kame xcha' taq chik re man pooy kla' kita' xch'eksaj taq, kla' k'uli xtzee'saj jwichaq jwi'l yaq Ajxib'alb'a tijb'iij laj ranmaq yaq ajxib'alb'a ch'ekel taq chaq Junajpu pach Wuqub' Junajpu.

Ajwich na titzee'n taq ajri xch'aw taq Jun Kame pach Wuqub' Kame: qusi'n xat petaq, chweeq' tich'ojaj rij qleen awechaq ximb' ach'olaq pach kolb' atelb'aq x'utzaj taq. ¡kub'ren taq laj qateem! x'utzaj taq, xaq jkub'arb'laq b'anal la k'eten ab'aj jwi'lk'uli xk'at rib'aq la', rajaq xsolkopij rib'aq kita' xkwin taq xb'it taq laj 'oor ri k'u re xk'at chirijaq, jumul chik xtzee'saj jwichaq jwi'l yaq ajXib'alb'a, juntiir xkamsaj rib'aq chi jtzee'jaq. Xpe taq uka xb'ij saj rechaq jataq la jaa, kla' li tiya'saj jun tz'uk'aj achajaq pach sik', lamas atwar taq. Xtaw taq, la jaa q'eequu'm jpam laj 'oor xchomorsaj taq yaq ajxib'alb'a, chweeq' tiqaputz taq tiqakamsaj taq : ‖ laj 'oor b'aka tikamsaj taq jwi'l qleen rechaq tijkoj taq re itz'anb'l pootz' xb'ij taq ajxib'alb'a ri k'u j'iitz' rechaq ri jun chay ketkiik "saq ab'aj" jb'iij man iitz' ri tikamsanin tijq'ipipej b'i jb'aqelaq ri k'u' lamas tiq'ax b'i man t'ob'i jitz'anb'l, ajxib'alb'a.

X'ok taq b'aka' Jun ajpu pach Wuqub' junajpu li q'equu'm jaa, chiusiil xib'i ye'saj jun k'er jchajaq pach jun jsik'aq xaq tzijil chaq b'i, ruk're x'elch taq b'i rik'il Jun Kame pach Wuqub' Kame re xib'i ya'saj rechaq Junajpub' pach Wuqub' Junajpub' ch'ukul taq li q'equu'm ruk're xtaw taq chijye'ik jq'aq'aq seb'laj tijomoom jchajaq ajya'l jq'aaq'aq, tzij achajaq jinon asik'aq ma k'is taq, tisaqar tajach taq na re looq' tiqak'ol jinon li xtaqsajch jbij chawe chaq jwi'l ajxib'alb'a, jinon li xch'eksaj taq xk'is jchajaq jinon jsik'aq, k'i jwiich k'exk'olil wi rik'il xib'alb'a : ·‖ nab'e k'axk'olil ri q'equu'm jaa xaq q'equum qe xilj jkaab' ri' chun teew jpam jaa' seb'laj joron siik jpam, jroox b'alam jaa xaq b'alam wi' taq xilj tiqich'iich reeaq, tituruw ra'l jchi'aq, tiq'urun taq, tisutin taq k'anarnaq taq jwi'l tz'apil taq, jkaaj sootz' jaa xaq

soo'tz wi' taq xilj tirapxin taq tiwitzitz' taq tz'apil taq la jaa kita' looq' ti'el taq b'ik jjo' k'axk'olil ri limet jaa xaq k'er taq limeet wi' xilj ch'apal rib'aq pok tiqitz'itz' taq la jaa xaq kiib' oxiib' qe lamas xkojsaj taq wi' Juj junajpu pach Wuquub' junajpu xaq tiya'saj qe jb'iij nojel jaa k'axk'olil. Ruk're xtaw taq Jun junajpu pach Wuquub' Junajpu chuch Jun Kame pach Wuqub' Kame ¿lamas wi' maq insik' ⁝ lamas wi' inchaj xi b'i yasaj chwe chaq laq'ab' miir xcha' rechaq, rechaq xb'ij taq xqak'isa'n qaaj ¡tziyi'n xcha' !lajori xtaw aq'ijaq atkamsaj taq tisachsaj awichaq, ¡atkamsaj taq ¡ xcha taq Jun Kame pach Wuqub' Kame. Laj 'oor xkamsaj taq ¡luwr re kamsanl! Xkojsaj jb'iij lamas x'esaj jb'aa Junajpub' xb'i muksaj chijk'ulel jq'uun 'oor jb'a jaaye' taq laj nik'j chee' tikil chi b'ee xcha, Jun kame pach Wuqub' Kame, ri k'u xib'i jye' taq jb'aa Junajpub' chub' chee' ruk're xwichin chee ri ri ku' kita' re tiwichink xaq jwi'l xiyasaj jb'aa Junajpu ruk're' xwichink, ri ri' chee' muluul jinon ri tib'ijsaj re "jb'aa Junajpu" x'ok taq iil Jun Kame pach Wuqub' Kame jwi'l man che ri xya' jwiich, nojsol chi jwiich kita' chiki' tina'r wene wi' jb'aa jun ajpu kla' nik'qe rik'il taq ra muluul, juntiir ri tijril taq ajxib'alb'a nim jxe' ri chuchaq jwi'l laj 'oor xwichink, ri re' xib'i ya'saj jb'aa Junajpub' kla' ajxib'alb'a xb'ij taq laj ranmaq: ⁝ kita' nen tiyuq tokow jwiich chee' ri jinon kita nen ti'ook – tiwa'x chiralaj xcha' taq. Xq'atuj jwiichaq juntiir yaq ajxib'alb'a, kita' chiki' tina'r jb'aa junajpu chijxo'l jwiich man chee' luuk luuk jwiich lajori man chee' jb'iij chee' muluul. Qleen ri pok x'el jtakiil ri k'u xtasaj jwi'l jun siq'il q'opoj anm. Lajori tiqayool ne jtawik.

Ri ri jtzijol jun siq'il q'opoj anm jrab'in jun qaqaaj jb'iij Kuchuma Kik' jb'iij wunaq li, ra anm jb'iij Ixkik' ri k'u re xta jtzijol man chee' ri jinon xyolsaj re jwi'l jqaaj xkan k'ab'er jchi' chijta'ik, xchomorsaj jinon li xb'iij qusi'ntik tib'in wile' man chee' li xcha laj ranm qusika' jyoliik tijb'an taq xcha', rik'an xb'ee chijrilik, xtaw ralaj man chee' lamas tikil wi' ¡aaa! ¿Nen chiki' tiko'n lal man ri? ¿Ki'intik jwiich man chee' ri? Kita' inkam li, kita' insachb'i we tintok jun we tiche'. Ajri' xta xcha'wch jb'aa jun ajpub' wi' xolaq jxaq chee' ¿nen k'u chawaj xaq b'aq qe wi' b'aq chee'? xcha' jb'aa Jujajpub' re yaj q'opoj anm ⁝ ¿tarayaji'n? x'utzaj xb'iijsaj re.

¡ji'n tinrayaji'n! xcha' yaj q'opoj anm ¡tziyi'n xcha'! lik'ch aq'aab' chwaj tinwil xcha jb'aa Junajpu ¡tziyi'n xcha' yaj anm! Xlik' jq'aab' yaj anm xpe man jb'aa li xchub'anch, xyuq taqal la' jpaam jq'aab' ra q'opoj anm. Laj'oor xril jpaam jq'aab' ajri xril kita' chiki'

qleen lajq'aab', Laj walchub' xkan inye' intux, inxu'm xchach' laq chee' lajori inb'aa kita chiki' tinik la', jinon li jb'aaq ajnimaq reqlee'naq xaq yo'l taq tinik qe tib'anow qus rilik ri k'u kamnaq taq chaq tijtzaq taq jchool kristyan, jinon li re ralk'walaq chopka' jralchub', chopka ralkwal jun nim ajnoji'nk nim retamb'l kita' tisach nen k'u xkan jk'ute chuch ralk'wal kita tisachsaj tijk'ut taq chuch jtux, rijmamaq, jxiknaq jmok'aq ¡jinon b'aka' li! Jinon li b'nal chawe inwi'l, 𝋢 𝋯 jaween b'aa uleew mtzaq ach'oo'l, koj intziij, ¡jinon b'aka' li! Xcha' jb'aa Jun junajpub' Wuqub' Junajpub', maxaq taqe xpe ljb'aa rechaq rib'aka' jtaqon naq

Jun Raqan

Ch'ipi Kaqulja

Raxa Kaquja.

Jinon li xq'ajb'i ra q'opoj anm laj rochooch ruk're xpixb'ajb'ik, laj 'oor xwuux awas anm jwi'l man ra'lchub'. Jino li xwa'x taq Junajpub' pach Ixb'alanke, xtaw yaj anm chirchooch ajrik'ure' xq'aax waqiib' iik' lamas jqaaj xretamaj awas anm chaq. Kla' li xkuxtaj jwi'l yaj anm nen k'u xb'iij jqaaj re, ajri' xrik'aj awas anm chaq. Juntiir xmulaj rib'aq chijchomorsaj Ajaw, Jun kame, wuqub' kame rik'il Kuchuma kiik': - ataq Ajaw inrab'in awas anm chaq xb'ansaj k'ax re xcha' jqaaj ri k'u re xtaw rik'il Ajaw ¡qusi'n li xcha' taq ! ¡k'ot b'aka' jchi'! wene ta tijb'ij nen keq'e naj tib'asek'etaq ti'esaj li nen k'amal jwi'l, tziyi' li xcha rechaq. Xb'e li chijtz'onaj re jrab'in, xta re 𝋢 𝋰 ¿nen k'u jqaaj awalk'wal k'amal awi'l? re xb'ij kita'n walk'wal qaaj, ajki tinch'ob' jwiich wunaq xcha' re ¡tziyi'n xcha jqaaj re! Qes tz'et aj jun tz'ii'laj anm. ¡k'amtaqb'ik ataq ajchajanl jat ak'amsaj taq, tak'amch taq ranm xilj jun to'l jinon li ti'ilsaj jwi'l yaq qajawl xcha jqaaj yaj anm rechaq, jan xcha taq kijab' rib'ilaq xk'amtaqb'ik jun tyo'l xreqajtaqb'ik yaj anm jinon xk'amtaqb'i man ch'uut ab'aj re tikamsaj xpe man q'opoj anm xch'ab'ej yaq tukur xb'iij rechaq waren taq minakamsaj taq kita' b'aka xinmakuun nen k'amal inwi'l jinon qe li xinwux awas anm xaqe jwi'l xinwile' qe jb'aa jun Ajpub' wi jali li pusb'alchaaj, mawesaj taq wanm xcha rechaq; - ¿nen k'u tiqakoj re jk'ixeel awanm? Xijb'aka aqaaj chiqe tak'amtaqch ranm chwe jinon li q'ajen taq b'ik rik'il yaq Ajawb', b'an achakaq ya' taqb'i ranm xilj jun muluul ¿jinon k'uli xb'ijsaj chiqe? ¿tiqaye' b'ik xilj ra muluul, ojchiqajtine' kita' atkam xcha' yaq tukur re.

𝋢 𝋠 𝋱 Jinon ataq neri ta' awochochaq, kita' looq' ataqsaj taq chijkamsaj kristyan x'utzaj taq,

k'isb're atkamsaj ataq jwi'l rechaq. Akik'elaq rechi li Jun Kame pach Junajpu rechaq xaqe tzeetz laj kiik' rajaq.

¡Jinon li kiik' qe tik'atsaj chuchaq ri ta' tik'atsaj wanm chuchaq ¡jinon ili! Kojtaq b'aka ra'l chaaj, ri k'u xqeej li muluul xb'an tzeetz tzeetz jinon xkowor xb'an chopka' rilik ranm kristyan rik'u re xyetz'saj keq keq ra'l x'elch chq'waxka' kiik', ri li xk'olsajb'i li to'l ra'l chee', ri xpaq'saj jwi'l yaj anm. Keqchee' xkojsaj jb'iij jwi'l nik'qe jkeqiil rik'il looq'laj kiik', jali wiich q'iij saq pok rajaq awichaq jinon kla' wi' nen qleen awechaq x'utzaj taq yaq tukur jwi'l yaj anm.

¡tzii'n! jo', ojnab'erb'i chawch ojawb'ik atxaq atb'en qeb'ik ri k'u ooj tiqak'amb'i jk'ixeel awanm chuch yaq ajwb' xcha taq re.rik'u yaq tukur xtaw taq chuch yaq ajawb',

: :||| juntir tikikot taq. ¿ajki' na? Xcha Jun Kame xb'antijiin xcha taq, kori' wi' ranm xilj ra to'l ¡qusi'n! qilnika' xcha' Jun Kame xresaj rik'il jq'aab' xch'otow tzeetz laj kiik' chirij, nuch' taq koq' q'aaq', ya' taq chub' q'aaq' xcha' Jun Kame jan xcha taq xya' taq b'aa q'aaq' ajri xrik'aj taq yaq ajxib'alb'a simiin simiin ruxb' xrik'aj taq, xpe taq juntiir yaq ajxib'alb'a xb'it taqch xch'ukar taq chuch seb'laj kii' rik'aj taq jruxb' kiik' li. Rechaq t'usul taq kla' xpe taq uka yaq ajk'amal jb'ee yaj q'opoj anm xb'e taq xresaj taq b'i yaj anm chi jchi' jun juul wiich uleew laj 'oor xq'ajch taq chik li xib'alb'a, jinon li xch'eksaj taq yaq ajxib'alb'a jwi'l xsub'saj taq juntiir jwi'l ra q'opoj anm.

Wi qe kla' jchuchaq Jun B'aatz pach jun Ch'oween, kla' li xtaw Ixkik', awas anm xtaw kla xi chaq kiib' oxiib' iik' chaq raj chirij re tichaq'aq'ar chirij Junajpub' pach Ixb'alanke jinon jb'ijaq, xtaw yaj anm li rik'iil qatiit' li, xb'iij re : :||| xinyuqi'n chuuch, inawalb', chuch xcha' re ruk' re x'ok b'ik lamas wi'w qachuch li. ¿Lamas atpew xcha qatiit' li re? Ruk' taq ra kiib' walk'wal kita' xkam taq li xib'alb'a maq kiib' ri ajwiich wi' taq na ri kuxtb' awe ri atux Jun B'aatz' pach Jun Ch'owen jb'ijaq. Aaakita' wetam lamas atpew ¡jat x'utzajk jwi'l qatiit'! nenchak ini awalb' chuuch xcha' re, xi chiki' re inawelb' ticha', Rechi' Junjunajpub' nen k'u k'amalch inwi'l ¡yo'l taqa'n! kita kamnaq taq Junjunapub' pach Wuquub' Junajpub', ri ri k'utun nen k'u xb'ansaj rechaq inji' anm. Tawi'la' ri lajkayb'alaq nen k'u k'amalch inwi'l xcha re ji' anm. Xch'ujer taq xpe retzeelaq Jun B'aatz' pach jun Ch'owen, xaq suu'an, b'ixan, tz'ib'an, k'ob'xin qe li tijchakuj taq nojel q'iij chirij qe rechaq k'ub'ul wi'

jch'oolaq, xb'ij b'aka' jtit': kita' chwaj tab'an walb': jwi'l kita' xatkojon chuch aqaaj - achuuch jwi'l li atq'axnaq xat wuux awas anm, at jun etze'l anm wik'lalin kamnaq taq chaq ri k'u aat ajwich na tayool, ruk' re xb'iij qatiit' 𝋣 𝋠 tzi' li atwalb', jwi'l xatinta'n nen k'u tab'ij. Jat b'an, k'amtach jwaaq nen k'u titzuqsaj taq na, jat och'onoq tak'amch jun k'aat jaal, atika' walb' tab'iij xb'ijsaj re yaj Ixkiik, ¡tzi'li xcha!. Laj'oor xb'ee laj rulewaq Jun B'aatz pach junCh'owen lamas wi rab'ixaq; sak'jali' jb'ee jwilaq re titaw lamas wi' rulewaq ri li xtaqejb'i yaj anm, xtawk'u uka lamas wi' ab'iix, ajri tijril kita' k'ii ab'iix tikil jun qe wi kla' xkib'aj ranm yaj anm xb'ij laj ranm in ajmaak lamas tib'in me jun k'aat jaal xtasaj chwe ticha', laj 'oor xkuxtaj xch'ab'ej rajw taq ab'iix rajw jaal, rajw waa, xsik'ij li teew peten taq Ixtoj

Ixq'anil

Ixkakawe

Ixtziya' ataq rawj qaaw quk'a Jun B'aatz' pach Jun Ch'owen xcha' yaj q'opoj anm xpe yaj anm uka xb'uq' ajsik ni'j jtz'imiyal jaal pach jb'ooq' patz'an kita xwoch'on, 𝋣 𝋡 rik'il li xnoj man jk'aat chijaal, laj'oor xq'ajb'i yaj anm rita' re xk'amowb'i jaal, awajb'aka' xk'amow taq b'i jaal chuch ri xijb'ijye' taq chijk'ulel jaa jinon li re tijril ji'anm chq'waxka' ri re xk'amow b'i looq'laj jaal. Rik'u ji'anm xril man k'aat jaal xb'iij re ¿lamas xak'amew jaal ri? Tib'in wile na? wene kita' xb'an k'ax re quleew wene kita' xak'isch qab'iix xcha' qatiit' re. Xb'e li chi jrilik ab'iix ajri tijril nik'qe jb'anik kita' ch'apal xaq retal man k'aat wi' li uleew, laj 'oor xq'ajch xtaw la jaa xb'iij re yaj q'opoj anm ¡ri jun k'utuni'n? tz'eetb'aka li atwalb' atinchajajna nen k'u qes tab'an xcha re, maqwi'iim li xk'ut taq jkwinelaq x'utzaj yaj anm. Lajori tiqayol nen jwa'xikaq Junajpub' pach Xb'alanke. Xtawk'u q'iij li xtziib' Ixkik' xwax taq Junajpu pach Xb'alanke re q'iij li kita' xril jtit'aq, 𝋣 𝋢 li k'iche'laj xtziib' wi' yaj anm, xtawtaq la jaa kita' tiwar taq pok ti'ooq' taq xpe jtit'aq xb'ij re yaj anm jat at'oje' maq ak'l pok k'ax inxikn tijb'an taq, jan xcha taq xib'iye'saj taq chub' jun jmuul sinik kla li qus laj wuraj xb'an taq, xesaj taq chib'i kla xib'iye'saj taq b'a k'iix ri k'u rajaq Jun B'aatz' pach jun Ch'oween tikam taq chub' maq k'iix, ri k'u k'aax laj ranmaq nen chak wi' taq kla'.

Nab'ee na kita' qes rajaq jwiich jwi'l maq retzaq jwi'l li xk'iy taq laq k'ichee'laj nimaq taq ajsuu', ajb'iix taq Jun B'aatz' pach jun Ch'owen xq'aax q'iij, iik', junab' pok k'ex xtijtaq jwi'l jk'iiyeb'aq, xwux taq ajya'l taq no'j nim retamb'laq jinon

li xwux ajsuu' ajb'iix taq , ajtz'iib' taq ajtz'aq taq, juntiir qeen tijb'an taq qus ti'el chuchaq, rechaq retamaq chaq re'.

⁝ ⁝ Wi' jchoq'ab'aq chub' juntiir qleen, retamaqi'n tikan 'eltaq chuch jk'exwach jqaajaq xb'e taq li xib'alb'a kla li xkamsaj taq, nimaq taq ajno'j taq Jun B'aatz pach Jun Ch'owen rechaq retamaqi'n laj ranmaq, ri re' xwax taq jq'unaq kita' rajaq xk'utaq nim retamb'laq nim jno'jaq jwi'l retzel laj ranmaq, chirij rechaq xqej wi' k'ax li kita' nen chak xk'exsaj taq jwi'l Junajpu pach Ixb'alanke,nojel q'iij tit'ojon aq qe la rub'laq ri qe li jchakaq, jtit'aq pach Jun B'aatz' pach jun Ch'owen kita' rajaq re jwiichaq, kita' tiyasaj jwaaq nab'e na tiyesaj rechaq Jun B'aatz pach Jun Ch'owen ruk' re tik'is rechaq ti'el taq b'ik ruk' re tiya'saj

rechaq, kita' tipe retzelaq , xaq tijq'i taq qe rechaq retamaqi'n nen chaak tijiin tiq'ax juntiir qleen ri, rechaq nojel q'iij tijk'am taqch taq ra ka'n ruk' re Jun B'aatz pach Jun Ch'owen titijuw taq b'i chuchaq, kita qleen tiyasaj rechaq Junajpub' pach Xb'alanke oor Jun B'aatz pach Jun Ch'owen xaq suu'an qe tijchakuj aq nojel q'iij, xtaw taq chik jun muul Junajpub' pach Xb'alanke kita' qleen k'amal jwi'laq ⁝ ⁝

xch'ujer jtiit'aq chirijaq ¿xb'ij rechaq nen chak kita' ka'n k'amalch awi'laq? Rechaq xb'ij taq nen taj, xkan q'ater taq ra ka'n b'a chee', oj kita' ojkwin oj'eq'an b'aa chee', xcha gtaq re jtit'aq, chiqajb'aka' qeetz tib'e taq qik'il tib'ijqesaj taq chiqawiich xcha' taq ¡qusi' li ojb'e awik'ilaq aq'aab' chweeq' xcha taq, reetz rechaq. Chomorsal chaq jwi'laq nemo tijb'an gtaq re Jun B'aatz' pach Jun Ch'owen, ri ri qatziij tib'anb'aka': jwi'l pok k'aax b'anal jwilaq chiqe, jinon rajaq re ojkam tisach qawiich ojika' jq'unaq taqalkoj jwi'laq jwi'lk'uli tiqach'ek taq xaq chiqaj tik'ach jwichaq qawi'l xcha' taq chirib'il rib'aq. Jinon b'aka li xb'e taq ralaj man chee' jb'iij Q'ante', b'esel taq pach retzaq ajri' x'ok taq chijt'ojik taq ra ka'n b'a chee' x'ok taq iil maq retzaq jwi'l jk'iyal ka'n wi taq b'a chee' tich'ejej taq, kita' jun ka'n xtzaqch b'a chee',

⁝ | Jawen taq b'aa chee' tib'a aqesaj taqch maq ka'n xcha raq re maaq retzaq ¡jan xcha rechaq! Ri wi taq b'a chee' xniman chiralajaq rajaq xkej taqch kita' chiki' xkwin xkej taqch Jun B'aatz pach jun Ch'owen, xch'awch taq b'a chee' ¿nemo tiqachap qiib'? ticha' taq ¡ tipax awanmaq chiqij ataq qaq'uun tiche' taqch b'a chee' Xch'aw taq Junajpu pach Ixb'alanke: kirch jpaas awexaq xiim xe'ach'olaq yuq taq nim raqan

tab'an taq re chqwaxka ajeeaq chawijaq, jinon li qus at'el taq xcha maq jq'unaq rechaq ¡tzi'n jurul man jtzam jpaas jwi'laq! Laj ¿'oor xwux jeeaq rechaq xwux taq k'ooy, jino li xb'e taq b'a chee' chi nuuch' chi nimaq, jinon laq k'iche'laj xsachtaq b'i xo'laq chee', jinon k'uli xch'eksaj taq Jun B'aatz' pach Jun Ch'owen jwi'l Junajpu pach Xb'alanke jwi'l retamb' laq xkwin taq chijb'anik, xq'aj taq b'i la jaa xb'ij taq re jtit'aq ⋮ ·| jinon re jchuchaq, tiit' kita' qetam nen xta' taq qeetz kita' chiki' tik'ixib' taq awaj taq chaq lajori xcha taq, wene wi' qleen xab'an ataq re awatzaq xab'ana' taqa'n jun k'ax chwe. Tinwilb'ej kita' qleen xab'an taq re awetzaq ataq wiyi'm xcha' jtiit' rechaq Junajpu pach Xb'alanke, rechaq xb'ij taq re jtiit'aq mat'ook iil tiit' tawila'chiki' ri jwichaq rechaq tiq'ajch taqa'n, xqab'en ri jwi'l kita' na re at'tzee'n tiqapaje' chik riij xcha' taq, x'ok taq uka chi suu'ank, chi jq'osaj tamb'oril xpe jtiit'aq uka xib'i kub'ar rik'ilaq, xpe rechaq x'ok taq chijsik'iij rik'il jsuu'aq rik'il jb'ixaq, xkojsaj jb'iij man b'iix li "Jun ajpu k'oo'y" ajri' xril taq tixojoow x'ok taq b'ik Jun B'aatz pach Jun Ch'owen ri k'u' x'ilsaj taq jwi'l jtit'aq ⋮ ⋮| kita' xkuuy jtzee' chirilikaq jwi'l kita' qus tinatun taq, laj 'oor tich'opin xb'ee taq laq k'ichee'laj kita' chiki x'ilsaj jwichaq ¿nen chaak xatzeej tiit' xcha taq re? Xaq kijab' muul qe tiqasik'ij taq xi chaq oxiib' raj xcha taq re jtit'aq, b'an jun toq'oob' matzee'j chik jwiichaq . tiqasik'ij taq chik, xcha' taq Jun ajpub' pach Xb'alanke xsuu'an taq chik x'ok taq chib'ik xtaw taq b'aatz'aaq xtzee'saj taq chik jwi'l jtit'aq qes tz'eet seb'laj tijya' taq tzee kokol reli'aq xee' jch'olaq jinon tijsilib'saj taq jeeaq chijch'olaq, jwi'l li xb'e taq chik li k'ichee'laj ¿ xpe Junajpub' pach Xb'alake xb'iij taq, nen tiqab'an tiit'? oxmulchaq lajori tiqasik'ij taq, xsuu'an taq chik xq'ajtaq chik maq k'oo'y tixojow x'ok taq chik, jtit'aq xaq kuyul qe jtzee' jwi'l xaq'an taq wichaq xaan paatz paatz, tziil tziil tinatun taq chqwaxka' kita nen tisuuw jwiichaq ri k'u x'ilsaj taq chik jwi'l ⋮ ⋮| jtiit'aq tipaq'aaq' chi tzee' chi rilikaq kita' chiki' x'ilsaj jwichaq, xichaq k'isb're lajori tiit', xcha' taq re. Xqab'ijka' xaq kijab' muul qe tiqasik'ij taq, xsik'ij taq chik rik'iil suu' kita' chiki' xq'ajch taq, xb'e taq li yaltiir li k'iche'laaj, xqatija' jsik'ijkaq tiit', nab'ee na xyuqtaqa'n xqakamulaj jsik'ijaq. Mat b'ison woji'n awik'il, ojawiyiim, xaq ch'abeej, chawaj qachuuch, oor yaq qatz tikux taj taqari' ¡jinon ri tiba'nsaj! ¿xaq qe xtij jchoq'ab'aq! ¿kita k'u xkojsaj jb'ijaq?jun B'aatz' pach jun Ch'oween jinon li tib'ijsaj rechaq re xcha' taq Junajpub' pach Xb'alanke, rechaq ri qes trikux taj taq jwi'l ajsuu',ajb'iix, ajk'otol

chee', ajtz'iib', jwi'l oojr taq qawa'xk, tawila'n xwux taq k'oo'y jwi'l nim tijya' rib'aq, jinon xb'an taq k'aax re jq'unaq. Jinon li jwi'l jkachkatemaq wi laj ranmaq jwi'l li xb'ansaj k'ax rechaq jwi'l Jun B'aatz pach Jun Chowen ⁝ ⁞| Jinon li richaq Junajpub' pach Xb'alanke tisuu'an taq tib'ixan taq, nimaq taq qleen xb'an taq ruk're xk'ii'y taq rik'iil jtiit'aq jinon rik'iil jchuchaq, nab'eechaak xb'antaq ri tikoj ab'iix, ojb'itikonan na tiit' chuuch xcha taq. Mat b'ison taq qaatz kita' taqachiki'n woji' laj k'ixel rechaq xcha taq Junajpub' pach Xb'alanke xb'e taq li chaak, xt'ojb'i b'a jtelb'aq rikejaq rasronaq jinon xreqajb'i jub'laq, xkan jb'ij taq re jtit'aq tib'iye'saj jwaaq, jaan xcha jtit'aq tzi' li tib'in ye' awaa'aq xcha rechaq. Ri ku xtaw taq laj rulewaq lamaq titikonan taq na xaq qe jmuq taq rasronaq luleew rik'an x'ook asron li chaak, maxaq ta asron jinon rikejaq xaq tijch'ap taq chuch chee' rik'an tijket taq nimaq taq chee' pelan chaq riij tiqejtaqch li uleew chi chee' chi quul, rik'an qe man ikej tib'anowk.

⁝ ǁ Oor man rasroon pook nim woroon xjoosb'ik kita' nen tinik'ib' rik'il jchoq'aab' nimaq taq k'iim, woron xjosb'ik, xtok taq jun ra ka'n jb'iij xmuqur xya' taq chib' jun nim kutam xb'iijsaj re jwi'l yaq Junajpu pach Xb'alanke, tawil wene tipe' qatiit' chijye'ik qaaw atch'awch jinon li tiqamuq'ej qasroon jinon qikej ¡qusi'n! xcha' Xmuqur ri k'u rechaq x'ok taq chijt'ojik qleen la ub'laq kita' tzeet re chijtikik ab'iix xb'ew taq, ajri' xtataq xch'aw xmuqur laj'oor xq'ajch taq chapal chaq rasroon pach rikejaq, xim jb'aaq jun xtzaq uleew lajq'aab' laj kayb'al jun chik xt'ooj xerek' chee' lajb'aachqwaxka' ajchaak rilikaq, jinon li xtaw jtit'aq rik'ilaq xtij jwaaq tz'eeta'n tikoj ab'iix tijb'an taq xaq qus qe xk'amsaj b'i jwaaq. B'esel q'iij xq'aj taq b'i la jaa pok kosolkoj tiit' xcha' taq re tijyuq rib'aq chuch jtit'aq. Ri' xq'aj taq chik b'ik lajkaab' q'iij ⁝ ·ǁ ajri tijril taq juntiir nik' chop nab'e q'iij xtaw taq juntiir qleen wa'l, jinon uleew kita' chakul jwiich ¿ne k'u tik qes tijiin tijb'an ri chiqe? Ri' juntiir awaj tib'anow taq re chi nuuch' chi nimaq, man q'eq' riij b'alam

Man B'alam

Ra kej

Ra imul

Ra para

Man utiiw

Man raaq k'ichee'laj

Man Piich'

Taq ra ka'n nimaq chi nuuch' jun aq'aab' tijye' taq re chijb'anik.

X'ok taq chik chi chaak chijtikiik rab'ixaq, xchakuj taq chik uleew, jinon xqesaj taq chik juntiir chee', xk'is chaak jwilaq xyol taq, tijb'ij taq, tiqachajaj qab'iix jinon li tiqachop xcha' taq xq'aj taqb'i la jaa, xtaw taq xb'ij taq re jtit'aq jinon re jchuchaq, ⁝ ·‖ nen k'u xta' taq, ojq'ajch na b'ik tib'i qachajaj na nen k'u tijiin tijb'an k'ax chiqe, xb'an taq jwa'x qleen rechaq xb'ee taq xtaw taq li kla' xmuq rib'aq, muqeem chaq rib'aq ajri' tij ril taq xmulaaj rib'aq juntiir awaj, chi nuuch' chi nimaq, nik'aj aq'aab' chaq juntiir tiyoloow taq jinkin ri tijb'ij taq ¡b'iten taq chee', b'iten taq quul! Tiche' taq petzel taq xmulaj rib'aq xaq' chee' kla' k'uli x'el taqch rechaq lamas muqeem rib'aq xtij taq jchapik man b'alam pach man q'eeq b'alam kita' xkwin taq chijchapik jinon xtij taq jchapik ra kej pach ra imul xaq chij jee' xchop taq jwi'l k'uli kut jee'aq taq ra awaj li, oor ra paar, ra utiiw, ra raaq k'iche'laj pach man piich' x'elmaj taq chuch, xq'ax taq juntiir awaj chuch Junajpub' pach Xb'alanke seb'laj xb'iq' retzelaq jwi'l ni jun rechaq xkwinntaq chijchapik, xq'aljin jun k'isb' re awaj tich'opin petzel ⁝ ⁞‖ xwab'a taq xchap taq sik' ch'oo li xtij taq ji'tz'ejk, xk'at taq jjee jwi'l k'uli kita' ismal la' jee, 'eselch jb'aq'wiich jwi'l li xtijsaj jitz'ejk jwi'l Junajpu pach Xb'alanke ¡kita' looq' inkam lajaq'aab'aq! Achakaq ta' jtikiik ab'iix. ¡ko 'li awe ataq! ¿Lamas wi'w qleen qe tab'ij? b'ijch laj 'oor xcha' taq re ¿nen chaak kita' inataq taq? K'amalch jun tajkiil inwi'l tinb'ij iri chawe chaq, nab'ee na ya' taq jun kiitz inwaa, b'ijch nab'ee ruk' re tiqaya' aw xcha taq re sik' ch'oo, ¡qusi'n cha'! qleen recha aqaajaq Junajpu pach wuquub' Junajpu ri re xkam taq jali Xib'alb'a, xkan 'el qleen rechaq re iitz' pootz' xkan kokor jwi'laq b'a teem la jaa, Ximb'jch'olaq, kolb' jtelb'aq, pach jpootz'aq, xaq kita' tak'ut taq chuch atit'aq, jwi'l li xkam aqaajaq ¿tz'eet awetami'n? xcha' taq re ra ch'oo, seb'laj xkikot taq chij ta'ik sik' ch'oo xyool chub' man pootz' ⁝ ⁞‖ xya' taq jwaa sik' ch'oo xye' taq re:

ixiim,

sikiil q'ooq',

iik,

kinaq',

pataxte,

kakaw.

¡ri ri awe x'utzajk! Wene wi' qleen k'olan jinon tob'ol qe awechi'n tij xcha taq re sik' ch'oo jwi'l Junajpu pach Xb'alanke. Qusi'n ak'alb' xcha, ¿nen tinb'an wene ijril atit'aq, xcha sik' choo, ¡mtzaq ach'ool

xcha taq re! Woji' awik'il oj qetami'n nen tiqab'ij re ri we tiqil ti'okch atb'i qa ye' laj xukt jaa, atb'e na laj'oor ataw lamas kokolwi' maq qleen la' qalaq atqilwi' li teel re b'ajaa jinon li xb'ij taq re, kita' xwar taq chijchomorsajk ruk' re nik'aj q'iij chaq xtaw taq la jaa, kita' tinar wene k'amal jun ch'oo jwilaq, jun xab'ark junchik k'amal sik' choo' jwi'l laj ¿oor xraq'ansaj b'ik b'a jaa, xpe taq uka xta taq jwaaq re jtit'aq ke'j koq' jun kiitz qleen, chiqaj tiqatij jok'oom pix tiit' xcha taq re jtit'aq, xq'asaj jun tz'oqoom laq chuchaq nojsol chi jok'om piix, re jsub'ik jtiit'aq jinon jchuchaq xb'ij taq pok tichekej qachi' ⁝ ||| poq'owsaj taq koq' jun xaar qajaa' ¡ tzi'n xcha jtiit' rechaq, xb'ee jtit'aq chija'; ri k'u' rechaq xkan chijtijik jwaaq, matz'et ta', wi' wii'jal rechaq tijulaj taq qe, xril taq sik' ch'oo laj laqaaq, ajri' tijril taq sik' ch'oo muqeem rib' chirij man pootz' kokol chub' teem, ri k'u re xril taq sik' ch'oo xilj jpixaq kokol kla' xtaq taqb'ik jun ra usum, chi jaa', lamas ra usum ri xjor jun ra jul la' jq'iib' jtiit'aq, ajri chaq tijriil tichaq turuw jq'iib', re xtij jk'ojaj jq'iib' kita' xkwin, rechaq ¿xb'ij taq, nen chiki' xta qatiit'? xk'istaj qanm chijrulb'ej jaa' pok ojkom re chekej chi' jat ilta xcha taq re jchuchaq, jan xcha xb'e chijk'ulik relb', xpe man ch'oo uka xkirch man pootz' pach ximb'jch'olaq,kolb' jtelb'aq, sutb' ra'aq, juntiir qleen ri xtzaqch xilj man tel wi' b'a jaa' xpe taq uka' xijb'ite' taq xb'i jmuqe' taq li b'ee re tib'e li taq'j itz'anb'l, xpe taq uka, xb'e taq chi' ja', ajwich tijiin tijk'ojaj taq ra q'iib' ri k'u re xtaw taq taq kla' k'amalb'i jub'l jwilaq, xoj kos chawulb'ejaq, ¿xqab'ij nen chiki' xta' taq xoj cha' jwi'l k'uli xoj pet chawilikaq?

⁝ ·||| ll taq impuch inq'iib' kita' inkwin chijk'ojaj xpe rechaq xk'ojaj taq jinon li juntiir xq'ajch taq xnab'erch taq chuch jtiit'aq, jiqelon li rechaq xkwin taq chijk'amik man pootz'.

Tiki'kot xtaw taq, xsak'jaj taq, taq'j itz'anb'l re jqaajaq; na'j xtij taq, rik'an ti'itz'an taq kla', ri' k'u' xta taq yaq ajxib'alb'a xb'ij taq ¿nen k'u x'ok taq chik chi'itz'an chub' qab'aa?, ¿kon ta tik'ixib' taq tich'opin taq kla' ajsik? ¿kita' k'u xkam taq Jun junajpu pach Wuqub' junajpu, nim xya' rib'aq chiqawiich ¡ jat sik' ta taqch! Xcha' taq Jun Kame pach Wuqub' Kame. Xsik'ij taq yaq ajya'l tajkiil, jinon ri tab'iij taq rechaq: "tipe taq" chi iitz'an neri, ajri tipe taq wuqub'x re oj'itz'an rik'ilaq, jinon li tab'ij taq x'utzaj taq yaq ajya'l tajkiil.

Xq'ajch taq li nim b'ee lamas tiq'ax taq yaq k'ojol wunaq r titaw taq la jaa rik'ilaq, suk'ul x'ok taq b'ik la jaa yaq ajya'l takiiltziij lamas wi' jtit'aq.

Yaq k'ojol rechaq itz' tijb'an taq, yaq jtaqon ajxib'alb'a xkan jb'iij taq re Ixmukane', ⁝ :||| wuqub'x ti'ub'ej taq jali xib'alb'a kla' rajaq yaq qajawl tib'i itz'an taq xcha taq re, qusi'n xcha Ixmukane tiqa taq na jsik'ijaq. Ri'qe li xkan jb'ij taq xb'ee taq, kla' k'uli xkan 'ook jun k'ax laj ranm Ixmukane. ¿nen tintaqb'i chij sik'ij maq wijmam xcha laj ranm? ¿tz'et ili jinon ojr xyuq taq maq ajya'l taq takiiltziij tipe taq jali xib'alb'aa ri k'ure' xkamsaj jqaajaq? Xcha' jtit'aq seb'laj ti'ooq' la jaa.

Ajri' xril xtzaqch jun suquk', laj 'oor xchap xya' laj jpam jq'aab' man suquk' seb'laj gtib'en lajq'aab' xpe re xb'ij re man suquk' at pent chawaj atintaqb'ik, chwaj tib'i sik'ijch maq wijmaam wi taq chi'iitz' x'utzaj man suquk'.

Jinon ri tib'a b'ij rechaq ajri' xyu' taq maq ajxib'alb'a rik'il atiit' xkan jb'ij taq re, wuqub'x at b'e taq chi iitz' rik'ilaq atcha rechaq. Qusi'n xcha xb'ee man suquk', usiil b'esel ajri xta' jun ixpakar, tamazul jb'iij man ixpaqar, ¿lamas atb'ew? xcha man ixpaqar re,- kamalb'i jun tajkil inwi'l xcha man suquk' re Tamasul. Qusi'n tinwil in usiil b'esel kat x'utzaj sik' suquk' jwi'l man ixpakar ⁝ ⁞||| ¿chawaj ni atinb'iq'b'ik? Jinon li ojtaw laj'oor ¡qusi'n! xcha' xb'iqsajb'i jwi'l man ixpaqar xb'e taq li jinon man ixpakarkita' laj 'oor tib'en ri k'u laq b¿ee xk'ul jun kumatz jb'iij Saqikas, lamas atb'ew Tamasul xutzaj jwi'l man kumatz in ajya'l takiil xcha re tinwiliin kita' qes laj 'oor b'eselkat , intaj laj'oor intaw xcha re, qusi'n xcha re xpe man kumatz xb'iq'b'ik man ixpakar jinn li xta' jwaa maq kumatz tijb'iq' taqe b'ik maq ixpakar, xb'e li laj'oor man kumatz laq b'ee xb'iq'sajb'ik man kumatz jwi'l jun Kot jinon li xta' jwaaq maq kot, jinon li laj'oor xtaw taq lamas tijiin tiitz'an taq Jun ajpub' pach Ixb'alanke xpe man kot x'ooq' ¡Wak k'o Wak k'o ¿nen chiki'? xcha' taq ⁝ ⁞||| petb'aka' qawub'l xpe taq uka xt'ojon taq b'ik, laj b'aq'wiich sik' wak xtz'ok taq jun re, xtzaqch uka sik' ka'n laj 'oor xb'ijchape taq, xta taq re ¿lamas atpew? Xcha taq re k'amalch jun tajkiil inwi'l, xaq nab'e na kunaj taq inb'aqwiich, ruk' re tinb'ij chawe taq xcha rechaq, ¡ jan xcha taq!.

Xresaj taq jun k'eer q'eeq tz'uum la man pootz' xnek'taq la jb'aqwiich Wak; "kiik' tojon" xkoj taq re, ri re xkunaj taq jab'aq'wiich Wak qus chaq tinatun chik. ¡b'ijch nen tajkil k'amalch awi'l! xpe uka xab'ajch man kumatz, ¡ch'awen! xcha' taq chik re man kumatz ¡jan! xcha' man kumatz xab'ajch man ixpakar, ¿nen atajkil? B'ijch chiqe xcha taq re man ixpakar k'amalch jun tajkil inwi'l xcha' rechaq, x'ok chixab'an kita' qleen tijresajk xpe retzelaq re,

at tamol qe atziij xcha taq re, xpe taq xq'aj taq b'a rachaaq sik' ixpakar, chi aqan. Xtijchik resajch xaq raljchi' qe ti'elk, xpe taq uka' xrech'ech'ej taq jchi' sik' ixpaqar xtok taq laj chii' ⋮ Kla' li xta taq wi' man suquk' laj chi' sik' ixpaqar, chij ch'ol re xb'iq' qe b'ik ri k'u xkan qe toq'or la ree man ixpaqar, jwi'l k'uli lajori ri jwaaq maq kumatz, xpe taq uka ¡b'ijch! nen tajkiil k'amalch awi'l xcha' taq re sik' suquk', xpe re xb'ij rechaq tijb'ij atiit'aq xtaw taq maq jtaqon ajxib'alb'a taql taq jwi'l Jun Kame Wuquub' Kame lamas xkan jb'ij taq re atb'etaq na wuqub'x rik'ilaq atb'i itz'an taq pootz' rik'ilaq tak'am taq b'i juntiir qleen awechaq, apootz'aq, ximb'ach'olaq, kolb' atelb'aq jinon, akutweexaq ¡kla' li tik'achsaj awichaq! Tijb'ij taq qajawl, jinon xkan b'ijsaj re, qas saqlaj tz'eet atiit'aq pok ti'ooq' raj atb'e taq rik'il, jwi'l k'uli xinpet.

¿tz'eet k'uli tab'iij? Xcha' chirib'il rib'aq, xq'ajch taq laj'oor, xaq jb'ij taq re jtiit'aq, ojb'ena tiit' xaq xojpet chijtikiik kiib' oxiib' qab'iix chuch jaa ri k'uri jretal qatziij wene ojkam tichekej taq ari xcha' taq ⋮ · nemo tab'ij taq ri wene tichekej xatkan taqa'n,jinon wene tituxa'n ri tik'utun yo'lkat taq na. Ji'n xcha taq, at tiit', at chuuch mat ooq' taq, tikan b'aka kuxtb'qe awik'ilaq xcha' taq x'ok taq chijtikiik, jun Junajpub' jun chik xkan jtike Xb'alanke. Chuch jaa xkan jtike taq wi'w li kowlaj uleew.

Xb'e taq, wi' jrub'elaq xqej taq b'ik xib'alb'a.

Xq'ax taq chub' ni'j aq'aneb'l wi' kla' jinon xq'ax taq lamas wi jun koxomsiwan jinon xq'ax taq lajxo'l nij'j ka'n molaj jb'ijaq jinon xq'ax taq chib' kiib' nimjaa', jun chuu'laj jaa' pach jun kiik' jwiich, chijch'ool yaq ajxib'alb'a kla' tikamsaj taq ri k'u rechaq xkoj rub'elaq re xq'ax taq chib'. Xtaw taq li jun luwr lamas tijta' riib' kijab' b'ee, nab'ee jun qequum b'ee, jkaab' jun saq laj b'ee, jroox jun keq b'ee kisb' re jun rax rax b'ee, kla' k'uli xtaq taq b'ik jun ka'n xa'n jb'iij ri tib'i rile' jinon tiyuq jb'iij nen xrilech', ri li xtaq taqb'ik, xb'ij taq re chijujunal tib'a ti'ech', xb'ij taq re tachol jti'ik nen kub'ul nab'ee ruk' re tak'isb'ej rik'il juntiir xcha taq re, ⋮ : jinon li tawechb'ej jtijik jkik'eel kristyan laq b'ee xcha' taq re.

¡qusi' li xcha' rechaq¡ xb'e li q'equ'm b'ee, xtaw li chiriij maq pooychee' ri nab'ee kub'ul taq wiqil rijaq, xpe uka xti' man nab'ee kita' qleen xb'iij xti chik man jkaab' kita' xch'aw chik, xti' chik man roox ri b'aka' Jun Kame. ¡ay! Xcha' ¡nen xataw xcha taq re ¡ xinti'saj xcha' re, ¡ay xcha chik man jkaaj! ¿Jinon wein xintisaj xcha chik re? ¿man jjo' ri' Wuqqub' Kame jinon xb'ij chik re,

nen xataw Xikiri Pat xti'saj xcha chi re, jinon xti'saj chik Kuchuma Kik' nen xataw x'utzaj jwi'l Xikiri Pat, xinti'saj chik in re ri man jwaq, jinon man jwuuq ri' Ajal Puj ¡ay xcha chik re! Nen xataw Ajal Puj xcha kuchuma Kik' re, xinti'sajk, jwaxaq ri' Ajal Q'ana xtisaj chik re ¡ay ¡ xcha chik re nen xata'w x'utzaj jwi'l Ajal Puj, nen chiki' xinti'w xcha', ⋮ ⋮ xti'saj chik jb'elej ri' Chamiyab'aq ¡ay xcha'! nenxata' xcha' Ajal Q'ana re, xinti'saj xcha', xti'saj chik jlaaj ri' Chamiya' joloom ¡ay xcha'! nenxata' xcha' Ajal Q'ana re, xinti'saj xcha', xti'saj chik ju'laaj ri' Xik, ¡ay xcha'! nen xata' xcha' ch'amiya'jolom re Xik, xinti'saj xcha', xti'saj chik kab'laaj ri' Patan, ¡ay xcha'! nen xata' xcha' Xik re, xinti'saj xcha' xti'saj chik oxlaj ri' Kik', ¡ay xcha'! nen xata' xcha' Xik re , xinti'saj xcha', xti'saj chik kajlaaj ri' Kik' Rixk'aq, ¡ay xcha'! nen xata' xcha' Kik' re, xinti'saj xcha', xkojsaj jb'iij pi Kik' Re man ri. Jinonb'aka li xb'ij jb'ijaq xch'ob'saj jwichaq jinon li xkojsaj jb'ijaq chop kub'ul taq, jinon li xb'iij jb'ijaq jwi'l xti'saj taq jwi'l jun rismla jb'aa Junajpub' xtaqb'ik ma tz'eet ta jun xa'n, ri b'aka' xb'ij te' juntiir nen jb'ijaq wi' taq kla' jinon xijb'ij re Junajpub'pach Ixb'alanke.

⋮ ⋮ ruk're xb'e taq jinon li xtaw taq lamas wi' taq yaq ajxib'alb'a xb'ijsaj rechaq, ya' taq rtziil jwichaq nen kub'ul taq x'utzaj taq jwi'l nen xk'uliuw rechaq, maq ri kristyan taq ta'n b'anal taq qe la chee' xcha' taq x'ok taq b'ik, xpe taq li xya' taq jun rtziil jwichaq nen wi' taq kla', jinon li xb'ij taq:

¡saqari'n Ajaw Jun Kame!

¡saqari'n Ajaw Wuqub' Kame!

¡saqari'n Ajaw Xikiri Pat!

¡saqari'n Ajaw Kuchuma Kik'!

¡saqari'n Ajaw Ajal Puj!

¡saqari'n Ajaw Ajal Q'ana!

¡saqari'n Ajaw Ch'amiyab'aq!

¡saqari'n Ajaw Ch'amiyajolom!

¡saqari'n Ajaw Xik!

¡saqari'n AjawPatan!

¡saqari'n AjawKik' re!

¡saqari'n AjawKik' Rixk'aq! Xcha' taq xtaw taq, xb'ij jb'ijaq juntiir nen wi' taq kla' kita jun b'ij xsach rechaq, ri k'u rajaq yaq ajxib'alb'a kita' tietamaj nen jb'ijaq. ¡kub'ren taq kla'! x'utzaj taq kita' raj xkub'ar taq xb'ij taq man ri teem ta' chiqawch ooj, jun k'eten ab'aj qe xcha' taq. Kita xwin taq chirijaq kla', ¡qusi'n! jataq b'an li man ja wi' jli'! x'utzaj taq jan xcha' taq ⋮ | x'ok taq b'i la jaa q'equum jpam. Jinon kita' xkwin taq chirijaq ri qes nab'ee k'axk'olil xkoj xib'alb'a,

chijch’ol rechaq tikwin taq chirijaq. Nab’ee x’ok taq li q’equu’m jaa kla’ xib’i ya’saj jun peraj jchajaq tzijil xiya’saj rechaq pach jun nimsik’ jwi’l jtaqon jun Kame, ri ri k’utb’ ab’eaq xcha rechaq jinontijb’ij ajaw Jun Kame xaq tikan ajache’ taq na tisaqar x’utzaj taq.

¡qusi’n xcha’ taq! Kita’ xtzij taq ra tz’uqaj chaj ri’ xk’ex taq, xkoj taq jjee pan wi rik’ilaq nik’ rilik chopka q’aaq’ tzijil wi’ rik’ilaq, oor maq nimaq sik’ xkoj taq qe taq ra kukuy chijtzam rilik tijiin tib’uquuw jun aq’aab’ xq’asaj taq jinon li ¡xoj kwini chirijaq xcha’ taq ajchajal rechaq, kita xk’istaq ra chaj jinon maq nimaq sik’ ajwich na xjach taq chop xya’saj rechaq. ¿nen chiki maq ri? ¿Lamas tipew taq? ¿nen xk’amow taq chuch q’ij saq xcha’ taq? ⁝ ·| qas saq laj tz’eet tiqab’iq’ qetzel jwilaq nen tijb’an taq chiqe, tijpetzaj taq qetzeel jalan taqa’n, jalan jwichaq, jinon li xtaqsaj jsik’ijaq jwi’l yaq Ajaw, xb’ijsaj rechaq oj’itz’an taq x’utzaj taq nab’ee na xk’otsaj jchi’aq jwi’l Jun Kame pach Wuqub’ Kame. ¿lamas atpe’w taq? B’ijch taq x’utzaj taq jwi’l yaq ajxib’alb’a ¡kita qetam lamas ojpew! xaq xb’ijsaj qe chiqe. Laj qawarj ¡qus b’aka’ li! Oj’itz’an taq xcha’ taq yaq ajxib’alb’a ¡qusi’ li! Xcha’ taq tiqakoj qapootz’ xcha’ taq ajxib’alb’a ¡ta’n tiqakoj qe’ooj! Xcha’ yaq k’ojol wunaq ¡jinon ta’ li! Tiqakoj qe’ooj xcha’ taq chik yaq ajxibalb’a ¡qus b’aka’ li¡ xcha’ taq yaq k’ojol, man ri wiqil qe riij xcha’ yaq ajxib’alb’a ¡jinon ta’ li! tiqab’ij jb’a qe jun kamnaq xcha’ yaq k’ojol wunaq.

¡jinon ta’ li! Xcha’ taq yaq ajxib’alb’a ¡qusi’n! xcha’ Junajpu xpe ajxib’alb’a xt’oj taqch man pootz’ xyu’ xtaqal wich ra’ Junajpu ajri’ xril taq x’elch man jb’aa kamnaq xilj man pootz’ xb’ee wiich taq’j ¿nen chiki’ li? Xcha’ taq Junajpu pach Xb’alanke. Wene qakamsajk chawajaq met xataq taq qasik’ij, toq’b’saj taq qawch, qusi’ ojq’ajb’ik xcha’ taq

⁝ :| rik’u rechaq rajaq tikamsaj taq yaq wunaq jwi’l man b’akamnaq jinon tali xq’ax, jik’u xch’eksaj taq jwi’l yaq k’ojol wunaq.

¡mat b’ee taq! Ojitz’an taq na, tiqakoje’ apootz’aq ¡qusi’n! xcha’ taq xkoj jpootz’aq nik’aj taq’j, ruk’re xchomorsaj taq yaq ajxib’alb’a chub’ nen tijch’ek taq, xta taq ¿nen k’u tiqach’ek? Ataq atb’in taq xcha’ taq yaq k’ojol rechaq, chiqaj tiqach’ek kijab’ kukub’ nojsol chi kutz’ii’j qusi’n xcha’ taq ¿nen kutz’ii’j lal chawajaq xcha’ taq Jun, nojsol chi keq kutz’ii’j junchik nojsol chi saq kutz’ii’j, junchik q’an kutz’ii’j junchik nojsol chi nimaq taq kutz’ii’j ¡qusi’n! xcha’ taq yaq k’ojol wunaq, x’ok taq li chi ’iitz’ ri re xmaj taq nik’qe jchoq’ab’aq yaq k’ojol pok

x'itz'an taq, rechaq xya' qe rib'aq re tich'eksaj taq, chaq kikot taq yaq ajxib'alb'a qusi' xqab'an xqach'eka taqan xcha' taq ¿lamas k'utik tib'i jme taq kutz'ii'j xcha taq! Chweeq' aq'aab' chikaj tajach taq nojel kutz'ii'j chiqe nen k'u xqach'ek xb'ijsaj rechaq jwi'l Xib'alb'a ¡tzi' li! ⁝ ⁝| chweeq' aq'aab' ojitz'an chik chi jujunal xk'amb'i jb'eaq.

Jkaab' k'axk'olil xb'ansaj re yaq k'ojol wunaq ri xkojsaj taq b'i laj rochooch limeet, ri k'u rajaq rechaq tiq'atsaj taq jwi'l maq ch'ut jb'aa limeet rehaq rajaq laj'oor tikamsaj taq ri k'u kita' xkam taq rechaq xyoloow taq rik'il maq k'ere'l limeet, xyoloow taq rik'ilaq, ri' ri awechaq juntiir jaljoj taq jwiich jtinik awaj wi'

Jinon li kita' chiki' xsilib' taq maq ch'utlimeet xkan 'eltaq kla' li xkan 'el taq ri k'u re xsik'ij taq juntiir sinik nen tiq'atzon taq, ¡tzaj taq ataq sinik xcha' taq! K'amta taqch juntiir jwiich kutz'ii'j tikil jwi'laq Jun Kame pach Wuqub' Kame rik'u yaq ajxib'alb'a b'ijil chaq jwilaq re ajchajl taq jkutz'ijaq ¿atkwinin ti, ataq tachajaj taq qakutz'ii'j? tawil taq kita ti'elq'aj kom xqach'eka' yaq k'ojol wunaq, ¿lamas chiki tib'ijk'ame taq kutz'iij xqach'ek rechaq? Kita' lamas, jwi'l k'uli junaq'ab' tachejej taq na ¡qusi' li! xcha' taq, kita' qleen xrik'aj taq maq kiib' ajchajanl kutz'ii'j ⁝ ⁝| xaq tib'ixan taq b'a chee' jinon tich'opin taq qe xo'laq kutz'ii'j jinon ri tijb'ij taq ¡xperpweq! ticha' taq man junchik jb'iij pujuy, pujuy! Ticha' ri b'aka' maq kiib' ajchajal taq jkutz'iijaq Jun Kame pach Wuquub' Kame. Kita' xrik'aj taq x'ok taq, taq ra sinik chijtokiik kutz'ii'j ni'j tijtok taq jinon ni'j tijb'elaj taq b'ik, yaq ajchajanl kita' xrik'aj taq xk'ursaj jtzam jjeaq jinon jtzam jxik'aq jwi'l taq ra sinik, seb'laj tib'ixan taq kla', jinon li k'i, k'i jwiich jaljoj taq kutz'ii'j xib'ijtoke' taq kla', xsaqar nojsal chaq maq kukub' chi kutz'ii'j jwilaq, xtaw taq yaq ajya'l taq takiil tziij, xb'ij taq rechaq ¡atb'e taq ticha' qajawl!, "yaltiir tak'am taq b'ik nen k'u xch'ek taq" x'utzaj taq yaq k'ojol wunaq. ¡qusi' li xcha' taq!.

Jinon li xtaw taq chuch qajawl k'amalb'i maq kijab' k'olb' kutz'ii'j nojsol jwi'laq, simin, simin ruxb' jinon li xkwin taq chirij yaq aj xib'alb'a, ⁝ ‖

xaq qe sinik xb'anow taq juntiir ri, xtaqsaj taq jwi'l yaq k'ojol wunaq jun laq'ab' qe xb'an taq chijnojsaj maq kukub' kutz'ii'j.

Jinon li xk'achsaj jwich yaq ajxib'alb'a xtzaq jch'olaq chirilik maq kukub' nojsol chi kutz'ii'j, laj'oor xtaq taq jsik'ijk ajchajal taq jkutz'ii'jaq xb'ij taq rechaq, ¿nen chak kita' xawi'l taq qakutz'ii'j xelq'ajk?, x'utzaj taq, ¡iltaq impuch!

Riqakutzijiin. Kita' xqiil qajaawl jinon kita' xqik'aj nen oor xk'ur taq qajee xcha' taq.

Jinon li xk'ursajb'i jtzamaq jwi'l kita' xkwin taq chijchejejk qleen rechaq, jinon k'uli xch'eksaj taq Jun Kame pach Wuquub' Kame jwi'l Junajpu pach Xb'alanke.

Jwi'l k'uli lajori paq'eel lajnik'aj jtzaam ra ixpurpuweq. Xk'is li xqej taq b'i chi iitz', nik' xb'e taq rik'ilaq ruk're xk'is taq itz'ank xchomorsaj taq chirib'il rib'aq chuweeq' aq'ab' juntiir chik xcha' taq yaq ajxib'alb'a ¡tzi' li xcha' taq yaq k'ojol wunaq!. X'ok taq b'aka' li jun jaa' chun teew jpaam kita' tiq'imaj sik sik jpam, seb'laj saqb'ach tiqej xilj. X'ok taq b'ik laj 'oor xja'r jpam jwi'l nim jchoq'ab'aq, kita' chiki sik jpam jwi'l yaq k'ojol wunaq ⋮ ·‖ xsaqar li, kita' xkam taq qus jwiichaq xsaqark, wi' taq chaq kla' ajchajal rechaq ¿nen k'u chak ajki' tikam taq? Xb'ij ajxib'alb'a x'ok taq iil chijrilik nen tijb'an taq Junajpu pach Xb'alanke. Laj'oor x'ok taq laj rochooch maq b'alam nojsoljpam chi awaj ¡moja tij taq xcha' taq! Awechaq wi' neri' xcha' taq xt'oj taq b'aaq rechaq; maq awaj xch'ojin taq chub' ¿kita k'u xkamsaj taq? ¿tinb'ij in xtijsaji' ranmaq? Xya' rib'aq chikamsajeem tijiin titijsaj jb'aaqaq jwi'l maq b'alam xcha' taq maq tukur ajchajanl, juntiir tichaq kikot taq; ajri' xril taq x'elch taq laj jul maq b'alam ¿nen chiki krstyan maq ri? ¿lamas chiki' tipew taq? Tiche' chirib'il rib'aq maq ajxib'alb'a.

Jinon xkojsaj taq li jun joorn kita' xk'at taq tzii jwichaq xsaqark xaq qe kutam chee' tib'uquuw li q'aaq'.

⋮ ·‖ Ri k'u rajaq , tikom taq laj nik'j lamas tiq'ax taq, jinon ta' li, yaq ajxib'alb'a tijiin tib'ison qe ranm yaq ajxib'alb'a.

Jinon xkojsaj taq chik laj jul sootz' kla' li xaq qe nimaq taq sootz' wi taq kla' nen qleen tijutun chuchaq tijtijtaq b'ik jwi'l pok ree maq jtzamaq, xwa'x taq li kla' xwar taq xilj maq rub'laq, kita' xkamasaj taq kla' xaq qe jun xye' riib' chuch jun sootz' xb'an taq ri reqe ti'ilsaj taq nen taq, rechaq retamaqi'n nen re tijta taq jno'jaq, maq sootz' jun aq'aab' xtij taq pok ti tz'aab' taq kilitz' kilitz' ticha' taq, ajri xta taq tachiki' nen tisilib' taq maq sootz' xaq wi' jun sootz' chub' lamas muqeem rib'aq xpe Xb'alanke xta re Junajpu ¿jurub' chiki' raj re tisaqar tawil at xcha' re ¡kita' wetam xcha' Junajpu! Tinwil nika' xcha', xpe uka' xresajch jb'aa lamas muqeem rib' xpe man sootz' xresajb'i jb'aa Junajpu ⋮ ⁝‖ ¿nen ajki' tisaqarsan? xcha' Xb'alanke, re. Kita' chiki' tisilib' Junajpub'.

¿nen chiki' xta? ¿pent kare' xb'e Junajpub' tiche'? ¿nen xataw? Re kita' chiki' tisilib' xaq qe tikosow, xk'ismaj ranm Xb'alanke. ¡aaay! xqaya' qiib' chi ch'ekeem xcha' jali laj nik'aj taq'j re pootz' xb'ij ye' taq jb'aa Junajpu jinon xb'ij taq Jun Kame pach Wuquub' Kame.

Juntiir tikikot taq chaq yaq ajxib'alb'a jwi'l jb'aa Junajpub'. Xpe Xb'alanke laq'aab' xsik'ij nojel awaj, chi nimaq chi nuuch', xpe ra ixpitaq' pach man k'iix'aaq ajri' qes nim tisaqar xta rechaq nen jwaaq chi jujunal xb'ij taq xpe uka' xtaqb'i nojel awaj ¡k'amch taq nen tatij taq! Xcha' rechaq jan xcha' taq xb'e taq chijk'amik, laj'oor xq'ajch taq, ni'j xk'amch taq q'eel taq qleen, sub'aab' xaq ab'iix, ab'aj, ni'j chik xaq qe uleew, jaljoji' jwaaq taq ra nuuch' awaj chuch nimaq awaj k'isb' re xtaw man ixpitaq' b'a tijparantijch jun q'ooq' rik'il jtzaam.

⁞ ⁞|| ri xkoj taq man ri laj k'exwach jb'aa Junajpu laj'oor xk'ob' taq jb'aq'wiich ruluul ri xya'wch ranm Kaj Jun raqan ri xqejch laj jul maq sootz'.

K'ex xqatij tz'aqtsaj jb'anik jkayb'al qusi xkan 'eloq, qus xkan 'el jtyoo'jl jinon xkwin xch'aw, ajrik'ure raj chaq tisaqarsan kyeq kyeq chaq jb'anik b'aloom xb'ij taq re rajw saqarb'al mujaj chik jwiich xcha' taq re ¡jan xcha' rajw aq'aab' x'ok chik q'equu'm kijab' muul xb'an jinon li jwi'l k'u li tijb'ij taq krsityan tikeqer b'a loom tijb'ij taq tijiin titzajsaj sik' juuch' jinon li tinatun riij . ¿qusin tik xtasaj re Junajpub' ¡tziyi'n xcha' taq! Re Junajpub' tziyi'n xcha' xsutsaj jb'aa chqwa'xka' ri jb'aa, k'isb' re xchomorsaj taq pent kare' kita' atitz'ank in inb'anow juntiir qleen xcha' Xb'alanke jinon xya'saj jb'iij re jun ra imul atwa'x kla' laq piix' ri k'u titaw man pootz' awik'il ⁞ ||| atjolin at'elb'ik x'utzaj laq'aab'. Xsaqar juntiir qus jwichaq. X'ok taq chik juntiir chi 'iitz' lamas wi' jb'aa Junajpub' ¡xqach'eka' taqan! ¡jach awib'aq! Ch'ekelkat taq chaq x'utzaj taq. Xch'ejej Junajpub' tojtaq man jb'aa chopka' pootz' tachiki' tijrik'aj wene tib'an k'ax re . xt'ojch taq man pootz' yaq ajxib'alb'a xpe Xb'alanke xb'ijk'ule xb'itaqal lamas wi' xib'ljch'ool Xb'alanke naj xt'ojb'i x'elb'i re taq'j'iitz', xsanaj riib' kiib' muul li uleew rik're xtaw lamas tikilwi' pix, tich'opin x'elb'i laj 'oor ra imul tijolin xb'e taq chirij juntiir yaq ajxib'alb'a xtarnab'ej taq b'ik, tijolin xb'e taq chijk'amik jb'aa jun Ajpub', xpe taq uka xkoj taq man q'ooq' laj k'exwach jb'aa jun ajpub', xkoj taq li laj nik'aj taq'j itz'an pootz', xkoj taq chik jb'aa Junajpub' ri chaq qes jb'aa tichaq kikot taq yaq k'ojol wunaq, oor yaq ajxib'alb'a ajwiich na tijiin tijtok taq man pootz' laq piix, xpe taq yaq

k'ojol xib'i jk'ame taq man pootz' wi' laq pix ⁞ ·||| xsik'ij taq ¡peten taq! Neri wi' qapootz', ¡xqata'n! xcha' taq wi' chaq rik'ilaq ruk' re jq'ajch taq yaq ajxib'lb'a ¿lamas wi' re ooj kita' xqil xcha' taq? X'ok taq chik chi'iitz' nik' xb'e taq kita' nen xch'ekon xpe Ixb'alanke xkut b'ik man q'ooq' xtzaqch li xyuq paq'aj riib' li uleew x'elch taq ra jsikiil chuchaq ¿lamas xb'a k'ame taq? X'utzaj taq ¿nen xk'amowch li? Ticha' chirib'il rib'aq yaq ajxib'alb'a, jinon li xch'ekdaj taq yaq ajxib'alb'a jwi'l junajpub' paxh Xb'alanke. Pok xb'ansaj k'aax recha kita ka' xkam taq.

Ri' b'aka' ri kuxtb' re jun Ajpub' pach Xb'alanke, tiqayol jkamikaq juntiir nen xb'ijsaj rechaq tijb'an taq xb'ana taqa'n pok k'axk'olil xtij taq laj q'aab' yaq ajxib'alb'a jinon li kita' xkam taq laj q'aab' maq awaaj wi' taq xib'alb'a, xtaq taq jk'amik kiib'ajpaaj, ri taqa ri: Xulul pach Pak'am rechaq ajno'j taqa'n

Wene yaq ajxib'alb'a tijta taq chawe chaq ⁞ :||| chib' qakamnikal. rechaq tijiin tijch'ojaj taq nen chak kita' ojkam jinon nenchak kita' tikwin taq chiqach'ekiik, jinon li xqaq'asaj nojel k'axk'olil jinon maq rawajaq kita' xkwin taq chiqiij, ri k'u ri wi' laj qanm ¿kita' k'u xyuq taq juntiir yaq ajxib'alb'a? qes tz'eet oj kita' ojkamk. Ri k'u ri jtakiil tiqaye' chawe chaq, wene tipe taw tiyuq jte' taq qatakiil wene xojk'atk, ¿nen tab'ij ataq, Xulu, Pak'am? Wene titasaj chawe chaq.

¿kita' k'u qus tiqat'ojb'i jb'aqeel li siwan?

"kita' qus li pent kare' tib'it taqch chik"

¿kita'n ti qus tiqakokb'a b'aa chee'? xta rechaq

"!Kita' qus! ri k'u tawil taq na jwiich" at cha' taq

Laj roox yaq "ri' ri qes qus : tiqat'oje' jb'aqeelaq li jaa " ticha' taq wene jinon li tijb'ij taq chawe chaq, "!jinon li tikam taq"! kitanti qus ri, wene takok'saj taq jb'aqeel wich kaa' chopka tike'saj ixiim, chijujunalaq tike'saj taq ruk're tit'ojsajb'i li nim ja' lamas tib'e xo'laq siwan" jinon li tab'ij taq rik'u re takoj taq retal qapixb' xcha' rechaq Junajpub' pach Xb'alanke, jinon li xkan jb'ij taq rik'u re tichaq rik'aj tikamsaj taq.

⁞ :||| tijiin tib'ansaj jun jorn la' ab'aj chopka' jun joorn lamas tikojsaj re jb'anik kaab', xb'an taq yaq ajxib'alb'a, xkoj taq nimaq taq jq'aab' chee. Laj'oor xpe taq yaq ajya'l tajkiil, nen tijpachlaj taq re yaq ajya'l tajkiil re jun Kame pach wuqub' Kame.

“petaq b’aka’ chiqaj ojb’e rik’il yaq k’ojol wunaq, tzina’ rechaq tipe tiyuq rile’ taq nen xqab’an rechaq” xb’ij taq yaq ajxib’alb’a re yaq k’ojol wunaq.

¡tzi’li! Xcha’ taq laj’oor xb’e taq xtaw taq li chi jchii’ kojb’ kutz’ii’j, kla’ k’uli xtij jq’ijaq re rajaq ti’itz’an taq: ¡ojch’opin taq chub’ quk’a! kijab’ muul na ojch’opin chib’, chijujnal ojq’ax taq ataq k’ojol x’utzaj taq jwi’l Jun Kame. Mamol atziijaq chach’ol ataq kita qetam qakamnikal ¡il taq impuch! Xcha’ taq xpe taq xwa’r taq chuchaq chi kiib’ xlik’ jq’ab’aq xulb’a b’i jb’aaq li joorn, kla’ k’uli’ xkam taq yaq k’ojol tichaq kikot taq yaq ajxib’alb’a tich’ejej taq tixulq’ub’an taq chaq, ¡xqach’eka’ taqan ticha’ taq xojkuwini’ chirijaq ¡ ¡qas tz’eet pok k’ax xqatij chi jkamsajaq! Xcha’ taq.

Laj’oor xsik’ij taq Xulu pach Pak’am, rechaq xkan b’ijsaj lamas tib’e jb’aqelaq ⁞ ⁞|||| xtasaj rechaq lamas k’uli tib’ew jb’aqelaq. Xcha xib’alb’a rechaq, rik’ure xk’is jch’ab’al xib’alb’a, kla’ li xkok’saj jb’aqelaaq jinon xit’ojsaj li jaa’. Kita’ naj xb’e taq wi’w xkan ‘el taq ralaj jaa’, jinon li xwux taq ne’, ne’ tinatun taq, jinon li xk’ut chik rib’aq.

Laj joo’ q’iij x’ilsaj chuk jwichaq chi jchi’ jaa kar kar chaq rijaq ri k’u’ x’ilsaj taq jwi’l xib’alb’a. xpe taq li uka’ x’el taq chijtokikaq chaq raqn jaa’. Laj kaab’ q’iij chik k’ojel k’ojel chaq ritz’yeqaq pwaq tijta taq chaq’ b’ee, jalan qleen chaq tijb’en taq lajori chopka’ xch’ob’saj jwiichaq: jaljoj taq xojooj chaq tijresaj taq xojooj pujuy, xojooj saqb’i’n, xojooj ib’o’y jinon man jok’al raqan, pach maq nimaq raqan wunaq, nimaq taq qleen tijna’w taq chijb’anik, tijk’at taq jaa’ chqwa’xka’ tz’eet tijiin tik’at, laj’oor tiq’aj chik chopka’ jb’anik, juntiir yaq ajxib’alb’a ti’ok taq iil chirilik. Jinon li tijkamsaj taq jun jpach tijresaj taq ranm jinon laj’oor tiq’ajchik jk’aslemal tiyo’r chik.

| ◐ re tijach taq chuch rib’aq, tijresaj ranmaq juntiir naq ‘ok taq iil, rili cholb’re jch’ekikaq re yaq Xib’alb’a, xta taq uka, jatkiil jxojojaq yaq Jun Kame pach Wuquub’ Kame. Xtataq li xtz’onaj taq: ¿nen chiki maq ajtal taq pwaq? ¿Qas tz’eet jor qus ¡jta’ikaq? Jor siq’il rilik maq jxojojaq ¡juntiir nen tijb’an taq! Xcha’, ri k’u jun rechaq xb’i jb’ij jor qus jtaikaq. Laj’oor xij taq re yaq ajya’l tajkiil jat asik’ij taqch yuq jb’ane taq xojooj neri jinon li chiqaj tiqil taq re tiqaloq’aj taq atcha’ rechaq x’utzaj taq yaq ajya’l tajkiil xtaw taq li, xb’ij taq re yaq ajxojl rechaq xb’ij taq ¡ta’ qes chiqaj! Nen chak pok ojk’ixib’ ¿kita’n ti tik’ixib’ taq qawi’l jwi’l kita’ qus qilik. ¿kita’ k’u tawil taq oj qe meb’a’? oj qe ajxojooj, ne k’u chiqaj tiqab’ij re

qapach ajmeb'a tijrayaj taq chijrilik qaxojooj jino tikikot taq chiqilik? Ri kita' ojkwin li chijb'anikaq rik'il yaq Ajaw. Jinon ili kita chiqaj ojb'ek xcha taq Junajpub' pach Xb'alanke. Xpe taq yaq ajya'l tajkiil |• xjurchuchuj taq b'ik rik'ilaq k'ax xb'een taq b'ik ajrik'u re xb'e taq, tijurchuchuj taq jinon titurk'uk'uj taq jwi'l yaq wunaq jinon li xtaw taq lamas wi yaq Ajaw.

Xtaw taq li chuch yaq Ajaw mayee'l jwichaq jinon xqesaj jwichaq liuleew, xxukar taq, qas tz'eet seb'laj k'ur jwiich rilikaq.

Laj'oor xtasaj rechaq lamas tipew taq jinon nen jqaaj jchuchaq ¿lamas tipe taq? Kita qetam oj nuuch' ri k'u re xkamsaj taq xcha taq.

¡tzi'n! k'ut taq nen tab'an taq ¿jinon nen chawaj tach'ek taq? Rechaq xb'ij taq ¡kita' qleen chiqaj! Qas tz'eet titzaq qe qach'oo'l xcha taq, |: ¡mtzaq ach'olaq! ¡mat k'ixib' taq! Xojowen taq: nab'e na xojooj lamas atkam taq ruk' re tak'at taq wochooch, b'an taq juntiir nen awetamaq jwi'l k'uli xqa taq ak'amikaq, kom tiqil atqa' meb'a', atqatoja taqa'n, x'utzaj taq.

Xmaj taq chi b'ixan jinon chixojoj, xtaw taq li yaq Ajxib'alb'a juntiir xmulaj rib'aq juntiir xxojow taq nojel xojooj: xojooj saqb'i'n, xojooj Pujuy, xojooj ib'o'y, xpe uka ajaw xb'ij rechaq kamsaj taq sik' intz'ii' xpe taq uka xkamsaj taq sik tz'ii' jinon xk'asb'a taq chik, tikikot sik' tz'ii' xyo'r chik tijsutaj sik' jee, xpe uka Ajaw xb'ij ¡k'at taq lajori wochooch! Xpe taq uka xk'at taq nojsol chi kristyan juntiir kita' xk'at taq xq'asaj taq chik chopka' jb'anik kita' xk'at rochooch Jun Kame Juntiir yaq ajxib'alb'a x'ok taq iil chiriliik.

|⁝ jinon ne tijiin tixojoow taq seblaj tiki'kot taq, ajaw xij chik rechaq ¡kamsaj taq b'aka' jun kristyan! Xaq tiyo'rchina awi'laq X'utzaj taq jan xcha' taq xpe taq uka xchap taq jun xresaj taq ranm xch'elej taq ranm ajsik xk'ut taq chuchaq yaq Ajaw ri. Seb'laj ti'ok taq iil Ajaw Jun Kame pach Wuquub' Kame. Xq'asaj taq chik b'ik ranm kristyan lajtyoo'jl xyo'rchik juntiir qus tijril taq yaq Ajaw ¡lajori k'amsaj awib'aq! X'utzaj taq chiqaj atqil taq ¡qas saqlaj tz'eet chiqaj tiqil man xojooj li ¡tzi li! Xcha' taq .

Xpe uka Xb'alanke chiusiil b'uqch jq'aab' raqan Junajpub'; naj xye'saj jb'aa jinon ranm xib'i yesaj b'a xaq ab'iix. Yaq ajxib'alb'a xtzaq jch'olaq chijrilik Xichaq jun rechaq tijiin tixojoow, xpe Xb'alanke xij re ¡b'iten! Jinon li xyo'r chik Junajpu, xkikot ranmmaq chikiib' jinon yaq Ajxib'alb'a |⁝ Ch'qwa'xka' ri rechaq tijiin tib'anow taq, jor tiki'kot ranmaq

Jun Kame pach Wuquub' Kame; ch'qwa'xka' rechaq tijiin tixojow taq ajri xrik'aj taq xpe jun rayin laj ranmaq jwi'l jxojojaq yaq Junajpu pach Xb'alanke. Kla' li x'elch laj chi' Juna Kame pach Wuquub' Kame xb'ij taq b'an taq chiqe ooj chopka' xab'an rechaq ¡ojakamsaj taq! Xcha' taq ¡chijujunal oja kamsaj taq! Xcha' taq Juna Kame pach Wuquub' Kame xcha' taq re Junajpub' pach Xb'alanke.

¡tzi'n! ¡atyo'r taq chiki'n! ¿wi k'u kamnikal chawiich ataq? Oj xaq petzelkoj chiresaj atze'aq ataq wi awajwaq ataqi' ralk'walaq xcha' taq rechaq, qes nab'e xkamsaj taq riajk'amalb'ee Jun Kame Ajxib'alb'a kamnaq chaq re ruk' re xkamsaj taq chik Wuquub' Kame kita chiki' xyo'r taq, xril taq yaq ajxib'alb'a jol x'elmaj taq b'ik ri xril taq xkamasaj taq Jun Kame pach Wuquub' Kame x'esaj ranmaq xkamsaj taq xpe jun chik re yaq Ajxib'alb'a | ◐ | xukar x'ooq' chuchaq, xta kuyb' jmaak chuch yaq ajxojooj kita re tijye' laj ranm nen k'u xril, juntiir jtaqonaq x'elmaj taq b'ik laq siwan li jun siwan qe xqej taq b'ik, kla' li kulan rib'aq aj ri xrik'aj taq xmuleer sinik chirijaq chqwa'xka' oktel taqch. Ajrik'u re' x'elch taq tikosow xtaw taq xib'i jache' rib'aq xukar taq xta' kuyb' jmakaq. Jinon k'uli xch'eksaj taq yaq ajxib'alb'a jwi'l jkwinelaq, xaq jwi'l xk'ex jk'er rijaq.

Kla' k'uli xij jb'ijaq nen k'u rechaq tataq impuch qab'iij: ¡tiqab'ij chawe taq! Jinon nen jb'iij qaqaj qachuuch ojika' Junajpub' jinon Xb'alanke qaqaj ri Jun Junajpub' jinon Wuquub' Junajpub' ¡oji xojb'anow k'ax xhawe chaq jwi'l xakamsaj taq qaqaaj - qachuuch jinon qe ooj pok k'ax xqatij awi'laq.

| ◐ ·| Re man ri tiqak'isb'ej a wik'ilaq juntiir

! Atqakamsaj taq ¡ Kita' chiki' nijun atijt'o' taq xb'ijsaj retaqLaj'or xmuq'uq'er taq.X'ooq' taq juntir yaq Xib'alb'a'.Toq'ob'saj taq qawiich, jun Ajpu pach xib'alb'a'Tz'etin kita' qus xqab'an rechaq aqaajaq, chopka' tijb'ij taq yaq muqul taq li ta'q'j re iitz' xk'am taq jq'ab'il." Qusi' li b'an"Ri' ri qatziij, ri tiqab'ij tataq ataq juntiir re ajx ib'alb'a' kita' chiki' nim aq'iijaq.Jilon re k'is qamaam qatiit', jik'ulon kita' nim sipan tik'ulsajk. Xaq chaq jun kitz welwaq kiik', kita' c hiki saq laj ki'k tiya'saj chawechaq xi' chaq uleew xoot.

Xaq tzay taq t'u'y, xaq k'olb' rikiil kita' chiki' qus taq xaq chaq taq ra relk'wal taq ra k'im.

Re taq ra relk'wal ni b'a ti wi'n taq awechaq ta'n awelk'walaq elexnaq taq li saqil.

Yaq xutul taq a wechaqi'n. Ri' rechaq ajmak taq.

Maq tich'ojin taq

Maq tib'ison taq

Maq tisach ranmaq

La' titamaj, mak, loq'l' t'ok, kita' chiki'n tij kamulaj taq re juntir qawa'xk.

Xaq tisik'ij jsantilaq chub' welwaq kik' xb'ijsaj rechaq yaq Xilb'alb'a'.

Jiqelon li xtiker jsachik re kita' tisik'ij jsantilaq.

| ፧| Ajki' nim jq'ijaq ojor taq tziij .

Xaqe ch'ooj rajaq jwinaqaq laq b'e. (antaño).

Tz'et ta' qus jb'ijaq ojor taq tziij.

Xaq qe pooy pachka' tzaqom ch'olal rilik jkayb'alaq.

Tokol taq k'ulel

Kib' jwichaq

Tijsik'ij taq k'exk'olil

Tina'w taq chij muqik qeleen rechaq

Rechaq kiib' jwichaq

Etzel taq

Ajb'anal taq k'ex tib'ijsaj retaq

Tz'ajal jkayb'alaq tik'ulsaj taq jinon qe ri xsach jmeb'i'l jb'antajkaq.

Ta' chiki' xna'w xq'ajch, jwi'l qe jchaak ra nuch', Junajpu pach Xib'alb'a'.

Ruk' re' x'ok chi'oq'eej chuch ab'ix tikil jwi'laq.

X'elch rak'al taq ra ab'ix

Ruk' re' xch'ejej taq

Xb'antajch li xk'at taq li q'aaq'

Ruk' re' xq'ajtaqch xe'lexch taq ra tiko'n,

Jt'it' xkoj jun jkutz'iij

Xk'at rex pom chuch taq ra aj kuxtb' re taq ra rijmam, xkikot ranm jtiit' chika'mul ti'elch taq ra ajiij

Kila' xkan taq jwi'l jtiit'aq | ፧| Jinon qe li xye'saj reqlee'naq la ja

Laj nik'j tiko'n aj, yo'l ajiij

Pach k'upul ulew xkoj taq jb'ij, xtawna rik'ilaq

Jilon qe li xye'saj reqlenaq laj nik'aj jaa

laj nik'j jtiko'naq, jinon xkojsaj jb'ijaq.

Paq'al ulew, yo'l ajiij.

chub' ulew tik'il jwiich xtikonan taq

jinon sik'ij jb'ijaq chi ajiij yo'l jwi'lqe taq ra aaj xk'isi' taq chik

maq b'iij ri xkosaj jwi'l Ixmukane' kanel jwi'laq, tikil jwi'laq jun Ajpu pach waqlib' Junajpu. Rechaq xril taq na jwiich jqaajaq jili xib'alb'a' xch'ab'ej taq jqaajaq ruk' re' xkwin taq re xib'alb'a'. Jinon qe ri xb'an taq jwa'x jqaajaq xb'an taq jwa'x,

k'isb'al re xb'an taq re wuquub' Junajpu

Kla' li' xb'ijte' rib'aq li kamsank, li ta'j re itz' xaqchaq jkayb'el tichikon xta'saj re juntir re, xaq jchi' pachka' jtzaam jb'aq'wiich xkwin chijb'ij, jun kitz chaq xkwin chijb'ij jchi' kita' chiki' xkwin chijb'ij ni'j qleen chik.

| ⁞| Xta'sajchik jtziij jumul chik, jilon qe ri, xnimaj taq xkanmye'saj ranmaq jqaajaq. Xkan jili li ta'j re iitz'.

Neri tisik'ij jb'ijaq jilon tikan b'ijsaj re relk'wal, re qe xkub'aj ranmaq. Nab'ee awe taq. Ataq nab'ee qus atilsaj taq, jwi'l k'is arab'inaq xk'isi' taq chi saqil, jwi'l ak'ajolaq xk'isi' taq chi saqil.

Jib'ijaq kita' tikan sachoq "jinon ri" xb'ijsaj re jqaajaq, ajruk' re xkub'er ranmaq.

Qe oj xaqe xqatoj jkamikaq, sachikaq maq k'exk'olil xb'ansaj re taq.

Ri' ri k'isb'al jtziij xkan jb'ij.

Re xkwin taqchirij xib'alb'a'.

Ruk' re' xuq taq niri, laj nik'j saqil laj'oor xjaw taq xek'j, jun xb'en q'iij, jun chik xen ik'. Ruk' re' xq'ilq'in, xqoplin xk'utun li kaj ulew. Xek'j xwaxtaq wiw, laj'oor xjaw taq juq'o' wunaq kamnaq taq jwi'l sipank. Re jpachaq xwa'x taq ch'umiil re kaj xwa'x taq.

| ·‖ Neri x'elexch jk'aslemal wunaq chuch q'iij saq.

Xb'ij taq Alom, Qajalom, Tz'aqol, B'itol Tepew, Q'uq'umatz, jinon jb'ijaq tijutunch saqarb'al.

K'isb'aka' jun saqarb'al.

K'utun taq b'aka' k'is relk'walaq xk'isi' taq chisaqil.

K'utunb'aka' k'is qawa'xk wich ulew. Xb'ij taq, xtaw taq chij nuk'ikaq, xk'amwan taq jno'j laj nik'aj q'equ'm re saqarsan. Ruk' re' xtokon taq, xch'aw taq, xchomorsan taq neri.

Jinon qe li xkan chuch saq.

JKAAJ PAAJ TZIIJ

Jtz'aqik Qawinaq

| ·‖ Neri b'aka' xcholmaj jchomorsaj jb'anik jtikiik jtz'aqik qawinaq jinon xtoksaj nen keq latib'ansaj jtyoo'jl.

Xb'ij taq b'aka'

Alom K'ajolom

Tz'aqol B'itol;

Tepew Q'uuq'kumatz, jinon li jb'ijaq

Tipakak saq, chaq tisaqarsan. !qak'ise' chaak! Q'aljinchtaq b'aka' ajtzuqul qe, ralk'wal taq saq, !q'aljinch taq b'aka' qawinaq chuch q'ij saq - chuch uleew! Xcha' taq rik'u xmulaj rib'aq kla', jinon li q'equum na jun kiitz lamas xb'an taq jnimq'ijaq, kla' li xchomorsaj taq xyoloow taq xnuk' jtzijaq neri. Kla' k'uli x'elexch loq'laj saq.

| :‖ Xta' rib'aq, ajri' chiki' xyoloow taq chib' nen rajwax re jtyooj'l wunaq. Jun kitz chaq raj re ti'elex q'iij, ti'elex iik' ti'elex ch'umil chib' Tz'aqol B'itol.

Jilon sik'in xya'saj re Q'an jaal pach re Saq jaal petzal jali Paxil K'ayala'. Awaj xk'amow jaal jinon jb'iijaq: ra paar, ra utiiw, ra k'el, ra jooj. Kijaab' taq ra awaj xk'amowx taq yolooj chirij Q'an jaal pach Saq jaal.

Rechaq petzal taq re Pan Paxil, ri rechaq xk'utuw taq nen b'ee tijk'am b'i Paxil. Ri kla' xte' taq ixim re tik'isaj b'anik jtyoo'jl wunaq. Loq'laj jaa' xkojsaj re jkiik'eel wunaq, jinon li xwuxb' kiik'. Ixim xjkoj Alom Kajolom. Jinon li, xki'kot taq chij rilik jun luwr lamas wi' seb'laj utziil jinon jor simin ruxb', lamas wi' k'ii jaal, q'an jaal pach saq jaal, lamas wi' k'ii: kakaw, iktulul, k'awex, q'inom, tapa'l, ajchee' pach kaab'.

| ⁝‖ Jinon Pan Paxil, jinon Paxil K'ayala', jor jwiich chee' pach rikil xte' taq kla'.

Seb'laj rikil xte' taq: wi' nuuch' taq rikil, wi' nim taq rikil, wi' nuuch' taq woron, wi' nim taq woron. Ri taq ra awaj xk'utuw taq man b'ee.

Rik'ure xjok'saj q'an ixiim pach saq ixiim. B'elejeeb' mul xjok' Ixmukane. Rikili'n xkojsaj, pach rik'il ral q'oor xb'ansaj jtyoo'jl wunaq pach jchoq'ab' wunaq.

Ri Alom K'ajolom, Tepew Q'ukumatz xb'ijow taq nen tib'ansaj na. Rik'ure xkoj jyoolj taq re jb'anik nab'e taq Qachuuch nab'e taq Qaqaaj. Xeqe q'an ixiim pach saq ixiim kojol re jtyoo'jlaq, xaq qe la' q'oor b'anal jraqan'aq-jq'aab'aq yaq nab'ee taq Qaqaaj-Qachuuch. Kijab' taq wunaq xb'ansaj rik'il q'oor.

𝋥 𝋠 𝋮 Jinon jb'iijaq nab'e taq kristyan b'anal: nab'ee kristyan ri B'alam Ki'tze'; jkaab' kristyan ri B'alam Aq'ab'; jroox kristyan ri Majuk'utaj pach jkaaj kristyan ri Ik'ib'alam. Ri jinon jb'iijaq xkojsaj re nab'e taq Qaqaaj-Qachuuch.

Xeqe xchomorsaj taq, xeqe xb'ansaj taq, tiyolsaj. Kita' xwa'x jchuuch pach jqaajaq. Xeqe re yaq wunaq ojyoloow, kita' ne anm xk'amow taq chuch q'iij-saq, pach Tz'aqol B'itol, Alom, Kajolom jqaajaq.

Xeqe jwi'l nim jno'j, xeqe jwi'l tib'ansaj taq na, Tz'aqol B'itol; Alom, K'ajolom xb'it taq jb'anik.

Rik'ure nojel x'elex, xk'utmaj yaq kristyan: xyoloow taq; xch'aw taq; xnatun taq pach xta'on taq. Xb'en taq pach xchap taq qleen. Jor qus kristyan, jor qus taq wunaq, seb'laj siq'il rilikaq.

𝋥 𝋯 Xya'saj ruxb'aq tinatun taq chaq; loq'i'n tijril taq nojel qleen wi' wiich ralaj Kaaj. Xeqe xlatun yaq wunaq xril taq juntir qleen wi' ajsik li kaaj pach juntir qleen wi' chuch uleew.

Kita' qleen xmuqmaj chuchaq. Kita' ne rajwax tib'en taq re tijril taq nen wi' ralaj Kaaj, xaqe looq' tiwa'x taq lamas wiich' jluwr taq re tinatun taq. Jor xk'iiy jno'jaq, jb'aq'wiich tiq'ax chib' chee', ab'aj, ploow, choo, wiitz pach nim ta'j. Tz'eti'n kristyan li, jor seb'laj jchomb'laq, B'alam Ki'tze' B'alam Aq'ab', Majuk'utaj pach Ik'ib'alam. Rik'ure Tzaqol B'itol xtz'onaj rechaq:

-¿Nen tawik'aj wat taq chuch q'iij-saq?

-¿Loq'i'n atnatun taq?

-¿Loq'i'n aat ta'on taq?

-¿Qusi'n atyoloow taq atb'en taq?

¡Il taq k'ut, atnatun taq relaj Kaaj! ¿Loq'i'n tawil taq wiitz pach nim ta'j?

¡Il taq jun muul chik! Xb'ijsaj rechaq. Jinon li xril taq juntiir qleen ya'l b'anal relaj Kaaj.

𝋥 𝋰 Rik'ure xk'omowaj taq re Tzaqol B'itol: ¡Tz'et'i'n xkamulaj taq, x'oxmulaj taq jk'omowan taq! Jwi'l xaya' taq qachii' jwi'l xaya' taq qawiich.

Ojch'aw, ojta'on; ojchomorsan pach tiqasilib'saj qiib'. Tzi'n tiqik'aj qiib', jinon tiqach'ab' chaq nen wi' laq naj pach nen wi' naqaj. Ilan chaq qawi'l chi nimaq chi nuuch' qleen, nen wi' taq ikim, li Kaaj jinon chib' uleew.

Awi'l ataq woj neri, xojab'an taq, xojab'it taq, xoj'elexch, ¡k'omo tiit', k'omo maam! Xb'ij taq jik'unon xril taq kiijab' xukt re looq'laj Kaaj pach

jwiich uleew. Xaqe kita' qus xta' taq Tz'aqol B'itol. –Kita' qus xch'aw taq qalk'wal: "Juntiir chaq tiqach'ab', qetam nen nim, qetam nen nuuch' taq qleen".

| :|||| Jwi'l k'uli x'ok taq li yolooj rik'il Alom Kajolom. -¿Nen tiqab'an rik'ilaq lajori?- jb'aqwiichaq xeqe rajwax neqaj qe tilatun taq. Kita' qus tiril taq juntir jwiich uleew. Qus ta'n nemo tiyoloow taq. Nik' ta k'u' rechaq chop yaq ni'j. –Qetam oji'n b'anownaq-

¿kita' k'ax li rechaq tichopow taq ? We ne' ajki' na twa'x ralk'walaq. ¡'Elexch tiko'n, 'elexch saqarb'al! We ne' ajki' k'ii taq ¡Jinon tiqab'anari!

Loq'i'n tiqab'an na j jun kiitz jwa'x, jwi'l kita' qus xqil taq, ¿Qusi'n tijnik'ersaj rib'aq qik'il, jw'il jor nim jchomb'laq, jwi'l juntiir tijril taq? Xb'ij taq Ranm Kaj, Jun Raqan- Ch'ipi Kaqulja; Tepew Q'ukumatz- Alom- K'ajolom- Xpiyakok Ixmukane- Tzaqol B'itol- jinon jb'iijaq.

Jinon xb'an taq, xk'ex taq jb'anik wunaq b'anal jwi'laq. Ri Uk'u'x Kaj xrisan jchoq'ab' jb'aq'wiichaq, | :|||| Xpotz'ar taq chopka' tijtzaq ruxb'l chuch jun ilb'lwich xb'an taq mooy

xaq chaq tijril nen k´is wi' chijk'ulel,

xaqe, na'l nen k´is wi chi jk´ulel,

jik'unon li xsach jno'j, pach re re yaq kijab' kristyan,

jsaqil pach cholb' re.

Jik'unon li xyama'j jwich uleew.

Jb'antajk nab'ee taq qatiit -qamam, jwi'l Ranm kaj, Ranm ulew.

Xwa'x jpachaq, rik'uri rixoqlaq.

yaq Ajaw xchomrsaj taq.

Chapka' jun ichik' xk'ul taq.

Qus tinatun taq yaq anm wi' taq rik'il
B'alam Ki'tze'
Balam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam.

Rik'il rixoqlaq ajrik'u re xk'as taj jwiichaq sib'laj xki'kot taq rik'il jpachaq.
K'aqapaloja' jb'ij rixoql B'alam Kitz'e.
Chomija' jb'ij rixoql B'alam Aq'ab'.
Tz'ununija' jb'iij rixoql Majuk' Utaj.
Kak'ixaja' jb'ij rixoql Ik'ib'alam.
Arik'uri jb'ij rixoqlaq qes nab'e taq anm, | :|||| nen K'is xijye' taq jsaqil jb'antajkaq. Yaq kristyan laq nuch' tinmit, pach laq nimaq tinmit.
Arik'uri jsaqil qab'antajk. Qeoj, yaq Kristyan K'iche'.
Juntir xijloqaj taq, yaq ajmakb'. Maxij taq chiqe rechaq jikab'.
Yaq kijab' taq anm, qachuuch ojkristyan aj k'iche'.

Jalan jb'ijaq chi jujunalaq, xjtil rib'aq laq miq'in. K'i jb'ijaq yaq kristyan: Tepew Oloman, K'ojaj, K'enech Ajaw, jb'ijaq ni'j chik. Ri' rechaq xijtil rib'aq laq miqin.

Qetamin jb'antajk yaq Tamub' aj'ilokab' taq. Nik' x'elch taq lamas ti'elwich Q'ij.

B'alam Ki'tz'e ri jmaam, jqaaj maq b'elejeb' nimaq taq ja re maq Kaweq.

B'alam Aq'ab' Ri jmaam, jqaaj maq b'elejeb' nimaq taq ja re maq Nija'ib'

Majuk' Utaj Ri jmaam, jqaaj maq kijab' nimaq taq ja re maq Ajaw K'iche'.

Oxiib' nimaq taq jaa, jalan jb'antajkaq xwa'x taq,

Kita' xsach jb'ijaq jmaamaq yaq jqaajaq, nen k'is xiwa'x taq lamas ti'elwich q'iij.

Jinonk'uli xpetaq yaq Tamub' pach maq Ilokab' rik'il maq oxlaj jq'aab' jaa pach tinmit, qes wi' jcholaj.

| ·◐ Yaq Rab'inaleb', Yaq Kaqchikeleb', yaq Ajtz'ikinaja' nik' wi' taq rik'il maq Saqajib' pach maq Lakamib'.

Yaq Kumatz,

Yaq Tujul Ja,

Yaq Uch'ab'aja,

Yaq Ajch'umilaja,

Yaq Ajkib'aja,

Yaq Ajb'atenaja,

yaq Akul Winaq,

yaq b'alamija',

yaq Kanchajeleb',Yaq B'alam Kolob', Ri K'u ri nab'ee taq tinmit, ri jq'aab' tinmit chopka' tib'jsaj rechaq xaq qe yaq nb'eeal taq xya'saj jb'iij.

Wi ni'j tinmit chik kita' xqaye' jb'ij; jwi'l nik' qe jb'anikilaq rik'il nen tz'iib'al chaq qawi'l. Maq tinmit ri xtil rib'aq laq miq'in nim xtaw taq yaq kristyan. Laq uquum xwa'x taq ajkinare' ti'elch q'iij pach jsaqil ulew jinonli jb'anik jwiich uleew re rechaq xijtil rib'aq.

Tb'en taq laq miq'in, kita' tiwi'n taq, kita' tijtok taq qleen, ajkinare' jrajwexkaq.

Xaqe tinatun taq lekj kita' kare' retamaq lamas tib'ew taq. Naj xtij taq jinonli.

Wika' kristyan q'eq jtyo'jlaq, · | · jinon saq jtyo'jlaq, k'i jwiich yaq kristyan, jinonk'uli wi' k'i jyoljaq. chijchi' la mas wa'l taq tinatun taq b'ik lekj.

Wi' kristyan ajk'ichelaj taq, kita' ilan jwiichaq.

kita' kare rochoochaq, tijkol taqe rib'aq laq nimaq taq k'ichee'laj jinon laq nuuch' k'ichee'laj.

Chopka' sons tijb'en taq, tijb'ij taq jwi'l etzl tijril taq jwiich yaq kristyan ajk'ichee'laj.

Xijril taq nemo' ti'elch q'iij, ri k'uri xaq qe jun jyoljaq.
Ajki' re tijq'ijilsaj taq jwiich nojel tzaaq, qes tikuxtaj jwi'laq jtziijaq Tz'aqol B'itol,
Ranm Kaj, Ranm Uleew, tiche' taq.

Xaq ulb'el jwi'laq nemo jtikiik loq'laj jwiich saq, nojel q'iij, tijtz'onaj taq toq'ob'.
Toq'oob' seb'laj qus jch'ab'ej ajaw tijb'an taq, seb'laj tikojon taq, tinatun taq lekj, tijtz'onaj taq chub' ralk'walaq jinon tijb'iij taq ¡Ay Tz'aqol B'itol! Ojawile' ojate'! mojkan aye' mojkan asache' • | : ojak'oleb'aka'.
At, rajw kaj rajw uleew, ranm kaj, ranm uleew, ye' jun k'utu'n chiqe, re qak'aslemal lamas wi' q'iij, wi' saq.
Wene tatik saqil, ojayeb'aka' lamas wi' rex taq laj b'ee, la mas wi' jsaqil b'ee, suk'ul taq b'ee, qus laj k'aslemal, jun qus laj tinmit, ye'b'aka' jun quslaj bantajk laj qak'aslemal chuch q'iij saq.
Aat, Jun Raqan,
Ch'ipi Kaqulja,
Raxa Ch´ipi Kaqulja;
Raxa Nanawak,
Wok,
Junajpu,
Tepew Qúkumatz:
Alom
K'ajolom;
Xpiyakok
Ixmukane,
Tiit' q'ij,
Tiit' saqil
Wene tisaqarsan, jinonk'uli jtz'oninaq, rik'il ranm tijrolb'ej taq tisaqarsan jinon relikch looq'laj q'iij.
• | : Ulb'el jwi'laq ti'elch looq'laj q'iij. Seb'laj tijchejej taq ra jch'umiil saqarsan, ra ch'umiil lamas ti'eech looq'laj q'iij jinon nen tik'utuw looq'laj jwiich kaj looq'laj uleew, ri tik'utuw jb'ee qwinaq, nen tz'aqal taq chaq.
Xb'ij taq, B'alam Kitz'e',
B'alam Aq'ab',
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam:
-xb'ij taq rechaq, qulb'ejka' wene tisaqarsan rechaq nimaq taq laj Ajaw,
Nim jchomb'laq, nim jb'antajkaq, tijlooq'aj taq jk'aslemalaq.
Jinon tijb'ij taq, ajki'na tiwa'x nen tijlooq'aj nab'ee taq qachuuch, qaqaaj.

Xkos ranmaq chijrolb'ej, relikch looq'laj q'iij.
Jor k'i taq chaq yaq tinmit, pach Kristyan Aj mayb' jinon yaq Mexik, yaq ajloq.

-¡Jo'!
Jo' qatoke', tiqile' wene wi' nen tijlooq'aj qab'antajk, wene' xiqate' tiqak'at chuchaq nemo woj, kita' nijun ojch'ejej xb'ij taq yaq
B'alam Ki'tze'
B'alam Aq'ab',

Majuk'utaj pach
Ik'ibalam.
Xtataq jtakiil wi' jun tinmit, xb'e' taq li chijtokik.
• | ⋮ Xtaw taq nojel jali Tulán, jor k'ii kristyan xtaw taq, jor k'ii tib'en taq, chi jujunalaq xiya'saj jb'ijaq, ri' ri nab'e taq:
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam rechaq tiki'kot taq.
Ri' ri tijin tiqatok. ¡Xiqata'n! xcha' taq.
Nab'ee xk'ut rib' ri' Tojil, jb'iij Ajaw xijye' taq, xk'amsaj b'i jwi'l B'alam Ki'tze'.
Xtaw chik Awilix, jb'iij Ajaw xijye' taq, xik'amsajb'i jwi'l B'alam Aq'ab'.

Jaqawitz ri' jb'iij Ajaw xk'ul Majuk'utaj; Nik'aqaj Taq'j, ri' jb'iij Ajaw xejk'ul Ik'ib'alam.
Kla' li wi'w taq qech'elxik k'iche' jilon li, ri Tamub' xk'ul taq Ajaw ri' Tojil rechaq Tamub', wi' re' jb'iij xk'ul taq qamaam, jqaajaq ri • | | Tamub', jroox ri' Ilokab', ri jun Tojil xk'ulsaj jwi'l qamaam, jqaajaq ri nimaq kristyan, qetam lajori.

Jinon ri xb'ansaj oxiib' puq re k'iche', kita' xtaq rib'aq jwi'l b'aka' jun Ajaw tijlooq'aj taq, nim re' jq'iijaq yaq oxiib' ri:
Tojil
Awilix jpach
Jaqawiitz.
Jilon li xi'ok taq nik'j Tinmit chik:
Yaj Rabinaleb'
Yaj Kaqchikeleb',
Yaj Ajtz'ikinaja,

Pach kristyan tipe taq li jun Tinmit chik.
Kla' li xik'exmaj yolj re Tinmit, jyoljaq jalan chaq jb'anik.
Kita'chiki' tijta' taq jyoljaq, re q'iij xi'el taq b'i Tulán.
Kla' li xb'i jache' rib'aq, jalan b'ee xk'am taq b'ik:
Wi' ni'j xk'amb'i jb'eaq laq miq'in luwr, k'i xpe taq neri, xaq tz'uum kojol chirijaq, ajki' na tijkoj taq qus taq atz'iyeq, xaqe risumal ka'n tijkoj taq chirijaq, me'b'a taq, kita' qalen rechaq.
·| ·| Xb'en taq li k'ii puq re looq' xtaw taq Tulán; ajki na wii' q'aaq'. Xaq re' wi' re', Tojil rajwaq ri Tinmit, ri' rechaq nab'e xril taq jb'antajk q'aaq'.
Kita' na'l nen rilik xijb'an taq, jwi'l b'aka' tijuluw chaq q'aaq' ajri' xtaw jb'aq'wichaq B'alam ki'tze', B'alam Aq'ab'.

¡Ay! Ajkina na'l qaq'aaq', ¡Oj kamili jwi'l teew! Xij taq.
Xij Tojil: ¡Ma tzaq ach'olaq! Tiwa'xi' awe' ataq, man q'aaq' tayol taq lajori, tichupi'n xche' Tojil. ¿Tz'eta'n rooni aat Ajaw?
ojayo'rsaj- ojk'asb'aa' aat ni ojchopoow

¡At qajaw! Xche' taq, xijk'omowaj taq.
¡Tzi'n!
tz'eti'n iin, inawajawaq
¡Jelon li!
Iin inaqaajaq.
¡Jelon li!
Xijsaj rechaq ri ajxukuleem taq, ajloq'aajtaq re Tojil.
Jelon li xki'kotaq ri Tinmit , tiki'kotaq juwi'l jq'aaq'aq.
·| :| Xmaj jqejik q'alaj, ajwich na tzijil jq'aaq'aq li Tinmit, xtzaq nim saqb'och chib'aq Tinmit, jq'aaq'aq xchup jwi'l li. Xkan 'el taq chik jumul kita'chiki' jq'aaq'aq, xijmaj taq chik jta'ik jq'aaq'aq re B'alam K'itze', B'alam Aq'ab'.

¡Aat Tojil, qas tz'et tijiin ojkaam jwi'l teew!, xche' taq re Tojil. ¡Tzi' li ma sach ach'olaq xche' Tojil, xtziij q'aaq' rik'il raqan.

Xki'kotaq Balam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam;
Ajrik'ure' xmiq' taq.

Ni'j Tinmit chik ajwich na chupul jq'aaq'aq, tijin tikam taq juwi'l teew; jool xtaw taq yaq kristyan xtataq q'aaq' re
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam.

Kita'chiki' tijch'ij taq teew pach saqb'ooch, tiqoyqon taq, kita' chiki' jk'aslemalaq, tiqoyqon ra'aq pach jtelb'aq, kow chaq chaq jq'aab'aq, xpe taq:
Kita' ojk'ixiib' chaw chaq, xaq tiqata jun kitz q'aaq' chawe taq tiche' taq xtaw taq.
·| :| Ma kita' xta'saj jyoljaq, jwi'l li maq Tinmit xretzelaj taq qalen, jalanchik jyooljaq
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj
Ik'ib'alam.

¡Ay! ¿Lamas xkan qaye' qayoolj?
¿Neen xqab'an?
¡Xoj sachi'n!
¿Lamas xmolsaj yoolj chiqawiich?
Xaq jun re' qayolj xojb'e Tulán, xaq jun re' qatinmit, lamas xoj elexk.
¡Kita' quus nen xqab'an! Xche' taq ronojel Tinmit chirelaj chee', relaj k'aam, ajri' xril taq xtaw jun wunaq chuch:
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam.

Xb'ij jtaqo'n Xib'alb'a; tz'et ri' awajawaq ri, ri' tijin tatok taq, nen wi' jwichb' tz'aqol, b'itol laj b'aa.
Kita' taye' taq q'aaq' re tinmit, rechaq rajwax tijye' taq na qleen re Tojil, ma k'ul taq qleen tijsuj chawe

chaq, ta qleen awechaq re Tojil. Re re tib'in nen rajwaxk tijya' taq re, re looq' tijk'ul taq q'aaq'.

Man ri wi' re jxiik', chopka' jxiik' jun sootz', inxintaqsajch jwi'l nen xb'anow awechaq, nen xatb'itow taq, xij Xib'alb'a, ·| ⁞ jor xki'kotaq, nim xtaw ranmaq: Tojil Awilix, Jaqawitz, jilon xb'ij Xib'alb'a.
Jun kitz xb'an rik'ilaq xsachb'iik, ta' xril taq nen jsachik.

Xtaw taq chik jumul, tinmit tijiin tikam taq jwi'l teew, tiqeej ri' jun piim laj saqb'ooch, jun q'eeq' jab', kita' tikuymaj teew tijin tib'an, tijin tituyar taq jwi'l teew, ri Tinmit xtaw taq lamas wi'w taq:
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj e
Ik'ib'alam.
Nim re' b'iis wi' laj ranmaq, tijch'uq jchi'aq pach jkayb'alaq.
Xtaw taq ajta'l toq'oob' chi jwiich:
B'alam K'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam.

¿Kita' k'u tatoq'ob'saj taq qawiich? Tiqata' jun kiitz qaq'aaq' chawe taq.
¿Kita' xk'utsaj chawchaq jun qe qochooch, jun qe qatinmit, re q'iij ataq xattz'aqsaj taq, ataq xat b'itsaj taq? ·| ‖ Kuy taq qamaak, xche' taq
¿Nen taya' taq chiqe we tiqak'uuy amakaq? Xutzaj taq
¡Qusi'n!
Tiqaye' saq pwaq chawe taq, xche' taq yaj Tinmit.
Kita' chiqaj saq pwaq, xche'taq
B'alam k'itze'
B'alam Aq'ab'
¿Nen k'u qas qleen chawajaq?
¿Looq' tiqetamaj? Xta'taq chi jumul ri Tinmit.
¡Qusin! Tiqa ta' re Tojil,
Usiil tiqab'ij chawe taq, xche'taq.
Laj 'oor xta' taq re Tojiil.
¿Nen rajwaxk tijya' taq yaj Tinmit, at, Tojiil, maq xipe taq chijta'ik q'aaq'?
Xche'taq B'alam k'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam
¡Qusin!
¿Raj tijye' taq jxukulaq?
¿Rajaq ranm, inaq'aluuj taq, ini' Tojil?
We ne' kita' rajaq kita' tiqaye' jq'aaq'aq xche' Tojil.
Ri ajkina' tik'ulmaj,
Ajki na titaw oor tijye' taq ejtzal. Atche' rechaq.
Ri' ri tab'ij rechaq B'alam k'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam
Usil rechaq xej q'asajtaj jyoolj Tojil.

¡Qusi'n! Tusaj na riib' ·| ·|| qusin tiqaq'aluj xche'taq,
Kita' xye'rib'aq li k'axk'olil. Ni'j tinmit nim xch'ij taq. Tiqak'am jyoolj Tojiil, Kita' xchomrsaj taq. ¡Qusin! Xche' taq Xk'ula' taq ari q'aaq' Xmiq' rib'aq. Wi' jun puq xaq xijrelq'aj taq q'aaq' laq siib', Ri re' maq ajsootz'. Chamlaka'n , jb'ij yaq Kakchikeleb', jwichb'l rechaq ri' jun sootz' Xq'axtaq xilj siib', usil xq'ax taq xjk'om taqb'i q'aaq'.Yaj Kakchikeleb' kita' xta' jq'aaq'aq,
chik xkamsaj taq, jwi'l b'aka' x'esaj ejtzal rechaq. Ri' ajkina timajsaj jb'anik, Tojil xjch'ob'an lamas xpe'w jchoq'ab'aq jwi'l

B'alam k'itze'
B'alam Aq'ab'
Majuk'utaj pach
Ik'ib'alam
Jali lamas petzal Tulán, Suywa.
Kita' tiwi'n taq,
Jilon li tinatun taq chirij saqrsank,
Tirib'ej taq releb' q'iij,
Tijchol rib'aq chi rilik mim ch'umiil.

·| :|| jb'iij Ik'oq'ij nen ti'elch nab'e chiwch q'iij,
Tina'w ti'elex q'iij, ri' li jch'umiil saqarsank.
Nojel q'iij tinatun taq lamas ti'elch looq'laj q'iij, ri re'
Xwa'x taq jali, Tulan, Suywa jb'ij,

Lamas xpe'w jqaaj jchuchaq.

Neri ta' xk'ul taq jkwinelaq jinon jq'atb'jtziijaq.
Kila' li lamas xtzaqtaq, xit'o'sajtaq li kaxk'ol nimaq Tinmit pach nuch' Tinmit.
Lamas xkamsaj taq chuch Tojil,
Xsuj jki'k'elaq, jinon jxukulaq pach xe' jtelb'aq.

Jali Tulan xpe'w, jchoq'aab' b'aqcchopka' nim laj retamb'laq xk'ul taq chuch loq'laj aq'aab' njinon chuch loq'laj saqarsank
Usiil xpetaq
Xe'taq jali
Xkan jye' taq lamas ti'elch looq'laj q'iij.
Ri qochooch ta'n,
Jo' qile' lamas ojb'i waroq, xche' Tojil,
Tz'et tiqach'ab'ej
B'alam k'itze'
B'alam aq'ab'
Majuk'utaj e
Ik'ib'alam
¡Nab'e tiqa k'omowaj na! ·| :||
Rajwax na tasok axiknaq jinon tajor ach'uk'aq
¡ta tana kuyb'el amakaq!
Jelon ri jk'omwaj tijb'an taq re Ajaw.
¡Qusin! Xche' taq xtormajch kik' laj xiknaq, laj b'iix pok ti'ooq' taq,
X'el taq b'i Tulan, xi'ooq' taq rik'il ranmaq xe'taq.
¡Ay! Niri ta'n tiqil ri saqsab'al, ni ri ta' tiqil ti alex ri q'iij,

Nen tiyo'w saqil re ulew xche'taq, usil xipetaq.

Xaq tiwortaq chi jchi' b'ee, wi' nik'j kristyan tikan'el taq lamas tiwor taq.
Nik'j kristyan chik tib'ataqb'ik,
Jor tiriltaq ch'umil, nen nab'e chiwch q'iij.
Ri' ri ejk'utb' saqrsan laj ranmaq,
Xi'el taq jali li yikb' q'iij, k'amem rib'aq xiq'axtaq li nim Xo'l, jelonli jb'ij lajori.

Usil xtaw taq chib' jun juyub',
Kla' li xta'rib'aq nojel kristyan k'iche' rik'il nik'j tinmit chik.
Kla' li xtaw taq nojel, xejran taq jun nimq'iij jwi'l qus taq chomank.

Ri juyub' li jb'ij lajori Chi Pixab'.
Jilon li jb'ij juyub' lamas xta' rib'aq.
Kla' li xretamaj rib'aq chi jujunal.
¡Iin, win neri!
Iin, Aj k'iche'
¡At neri!
Tamub' li ab'iij at, xche taq re Tamub'
Usiil xij taq
At Ilokab',
Ilokab' li ab'iij at.
Ma sach jwiich ri uxiib' jq'aab' aj k'iche' kristyan.
·| ⁞|| Xaq jun qayoolj xche' taq, xkoj jb'ijaq.

Usiil xkojsaj jb'iijaq yaq aj kakchikeleb':
Kakchikeleb' jb'iijaq,
jilon li xkojsaq jb'iijaq aj Rabinaleb',
Rili jb'iijaq xk'om taq, kita' sachal jwiich lajori
Jilon li yaj Ajtz'ikinaja, jelon li jb'ijaq lajori,
Jilonli jb'ijab' xkoj taq chiwchaq.

Xtaw taq na jali, xrulb'ej taq na kla' re tisaqrasank, lamas tinab'er ra ch'umiil chuch looq' laj q'iij, jali ojpeew xcha' taq.
Xaq xqasach jun kitz qib', xche'taq.
Tb'ison ranmaq juwi'l nimaq taq k'axk'ol xq'asaj taq,
Kita' jwa ruk'a'aq,
Kita' qleen rechaq,
Xaq tijsiq taq qe ruxb' jch'imiyaq,
Jilon li tijchomrasaj taq tijiin tiwi'n taq,
Kita' qleen tijtij taq laq' b'ee.

Kita' nal nen jq'axikaq xilj ploow,
Chi 'ilem kita' ploow xq'asaj taq;
Xaq chub' ni'j ab'aj xq'ax taq,
Kla' wi' ab'aaj laq pooq,
Jinon li xkoj taq jb'iij: cholol ab'aj,
K'otol pooq xche' taq re luwr lamas xq'ax taq,
Tosol rib', jaa' lamas xq'ax taq,
Tib'ison ranmaq, kita' qleen tijtij taq.
Xaq wi' ruk'a b'anal la' jun jwiich ixiim,
Jilon li xtaw taq chib' wiitz jb'ij Chi Pixab'.
·| ||| K'omol b'i rik'ilaq Tojil
Awilix pach
Jaqawitz.

Kita' wa tijtij taq jilon li xril B'alam K'itze' pach rixoql Kaqapaloja' jb'ij rixoql.
Jilonli tijb'an taq B'alam Aq'ab' rik'il rixoql, Chomija' jb'ij rixoql.
Jelonli tejran Majuk'utaj kita' tejtij wa pach rixoql, Tz'ununja' jb'ij rixoql.
Pach ik'ib'alam pach kak'ixaja' jilon li jb'ij rixoql.
Rechaq kita' tiwi'n taq laq'ab' pach saqrasank.

Nim re' tisachow jch'olaq xwa'xtaq li juyub' jb'ij Chi Pixab.
Kila' li xyolowtaq chi jumul rik'il rajawaq.

Jelon li xijtaq: Tojil
Awilix
Jaqawitz a Balam K'itze'
Balam Aq'ab'
Majuk'utaj e
Ik'ibalam
¡Rojoxk ojb'ek, rojoxk ojb'en!
Niri qaluwr ta'n,
Li jun luwr muqul ojta'taq.
¡Petzal chaq ri saqsb'al!
¿K'ax ta k'uli chawe ataq wene' ojchopsaj jwi'l ajb'anol taq k'ax?
B'it taq jun luwr lamas looq' atqaloq'aj taq.
Rajwaxk tiqatok luwr lamas ojwa'x.
¡Qusi'n!
Oj b'i' ri.
·| ·||| Ojb'e taq ri' chi jtokik n'ij k'ichelaj, xb'iij taq juntir rib'ilaq. Jilonli jujun rib'ilaq x'ok taq chireqaj rajawlaq. Xk'am taq b'i Awilix chi' jchi' jun swan, "muqul swan" jb'iij. Laj ni'j maq chee' wi' jun nim laj swan. Re' Awilix jilonli' jb'iij la' xkan. Xmuqsaj la' man swan jwii'l B'alam Aq'ab'. La' majto kik ri' nab'e tik'utun.

Xkan jye' taq Jaqawiitz chib' jun nim laj ab'aj "Jaqawitz" jinon li jb'iij witz lajori lamaskita chiki' nen xilj, kla xkan 'el rajw Jaqawiitz, jilonli' xkan Majuk'utaj rik'il rajawl ri' jkaab' rajawaq xmuq taq, xilj ta' jun wiitz xkan 'el jaqawitz ri' xkan chuch jun tolan wiitz kla' li xmuqsaj

Jilonli' xamb'arbik B'alam Kitz'e'. Xpet li' jun nim laj k'ichelaj re' jmuqik Tojil, xpet B'alam Kitz'e'. Patojil jb'iij man wiitz lajori'. Jilonli xkan jb'ij man swan lamas tijmuq rib'aq chopka' " Kumb'l".

Nojsal chi kumatz, nojsal chi B'alam. Li witz xkan ye'saj taq. Xmuqsaj jwi'l yaq ajawl. Nik' xkan taq B'alam Kitz'e', B'alam Aq'ab, Majuk'utaj pach Ik'ib'alam. Jilonli xrib'ej taq saqarsan. Chib' man witz Jaqawitz. Kita' naj re chat wi rajawl yaq Tamub', jilon yaq Ilokab' ·| :||| amaq'tum jb'iij la' wi' rajawlaq yaq Tamub', k'la saqarsan taq. Amaq'tum jb'iij la' xwa'x jilon ka' xsaqarsan taq yaq Ilokab' kla' xwa'x rajawlaq re yaq Ilokab'. Kita' naj re' xo'olaq pach man witz. Kila' juntir yaq re' Rabineleb', yaq Kaqchikeleb', yaq Ajtz'ikinaja; juntir

yaq tinmit nuch' chií nimaq. Chi juntir rib'ilaq xwar taq, chi jujunal rib'ilaq saqarsan taq. Jika'lonli' xrib'ej taq relab' ra nim laj ch'umil, Ik'oqij jb'iij.

Ri' nab'ee ti'elch chiwch q'iij, tisaqarsan xb'iij taq. Chi jujunal rib'ilaq xwa'x taq B'alam Kitz'e', B'alam Aq'ab e Ik'ib'alam.

Kita' ti'ok jwarjaq, kita' loq' tiuxlan taq. Wi' jun nim laj tzaqamch'olal laj ranmaq jwil ti' saqersan. Jwili' xk'ixiib', xkan jun nim la b'iis rik'ilaq. Jwii'l ra k'axk'olil ri' wii' laj ranmaq. Jilonli' ti'tamaj taq. Kita' tzi' la' xoojpet. Rajt'ine' tiqil ti'elexch ra' q'iij. ¿Nen b'anal qa wi'l? ·| ::::|||| Laj qatinmit oji' nik' xkan qasache', tijb'iij taq chirib'il rib'aq. Laj n'ij b'iis, laj n'ij iil, laj n'iij o'q'eej lamas xyolow taq. Tikam ranmaq chirilik tisaqarsan.

Maq kita' nen tijiin tijb'an taq ri' maq rajawlaq li man swan, li maq uqum k'ichee'laj, ra' kutz'ii'j jb'iij "Bromelia". Chijx'ol q'uux titamaj taq.

Kita' xye'saj taq chib' tzii laj chee'. Cholb're tiyolow taq Tojil, Awilix pach Jaqawiitz. Ri' nim jq'iij jnimal jchoq'ab'aq, chiib' jkaslemal jwi'l yaq rajawlaq, chopka' re ni'j tinmit. Wi' k'i no'j re titaqej, ri qus jch'ekik xb'an taq. Pach tzaqamch'oolal la xwa'x ranm.

Re' yaq tinmit x'esaj ra, jki'kotemal laj ranmaq jwi'l B'alam K'itz'e', B'alam Aq'ab', Majuk'utaj pach Ikib'alam. Ri' rechaq kita' kikotemal laj ranmaq chirij yaq qajawl ri' k'amal b'i' jwi'laq.

Xel taq jeli' re Tulán, Suywa, chapka la' ti'elch q'iij ·| ::::|||| kla' wi' taq laq chee'. Saqarsan re Tojil, re Awilix, re Jaqawitz nemo jb'iij lajori'.

Kla' xk'amwaj rechaq xsaqarsan taq qamaam, qaqaaj, qachuuch.

Lajori yool nemo' xsaqarsan, re x'elch q'iij, re iik', re ra ch'umil. Nim laj ki'kotemal re B'alam Kitz'e', B'alam Aq'ab', Majuk'utaj e Ik'ib'alam nemo xril taq.

Ra ch'umiil a'qab xk'utun, xch'umilanch jwi'l x'elch nab'ee chuch ra q'iij. Laj'oor solkrij ra poom ri k'amalch jwi'l. Ranmaq tiki'kot re' resaj taq chi saq, k'ii laj q'leen, re xk'amwan taq.

Mixtom Pom ri' jb'iij ra poom. Ri k'amalch jwi'l B'alam Kitz'e', Kawistan poom jb'iij ra poom ri k'amalch jwi'l Balam Aq'ab'. Kab'awil pom jb'iij ra poom, ri k'amalch jwiil Majuk'utaj, chi uxiib' k'amalch poom jw'ilaq.

Ri xb'an taq chuch q'iij

Xkikotaq jwiil il taq saqarsan, xk'ataq ra poom. Jilonli' x'ooq' taq

jwil kita' nen ti ril taq. Kita' xchajejtaq ra elabch re' ra q'iij.

: | ◎ Laj 'oor x'elch ra q'iij. Xki'kot maq ka'n chi nuch', chi nimaq. Xb'itaq chi jaa' re swan. Xaq'an taq chib' man wiitz. La' jun jchi' qleen xnatun taq, la' x'elch ra q'iij

Kla' x'ooq' taq maq b'alam, nab'e xb'ixan ra tz'ikin keletz'u jb'iij. Xki'kotaq juntiir taq ra ka'n, xrupup jxiik'aq n'ij tz'ikin chi n'uuch' chi nimaq. Jilonli' xukul taq yaq ajq'iij jw'il ki'kotemal laj ranmaq jilon yaq ajq'iij re Tamub' pach Ilokab';

Jilonli' re yaq Rab'ineleb', Kaqchikeleb' Ajtz'ikinaja.

Jilonli' re yaq Tujal Ja', Uch'ab'aja, Ajkib'aja, Ajb'atenaja.

Jilon re maq Yaki Tepew, : | · chopka' juntiir yaq tinmit ri wi' lajori'.

Kita' looq' rajlaj kristyan wi', juntiir maq tinmit jun chi saqarsan xye'saj rechaq.

Laj'oor xcheqej uleew jwi'l ra q'iij, nik' chapka' jun kristyan rilik ra q'iij, chopka' jun q'aaq rilik. Jwi'l li xcheqej uleew, ojor taq tziij ra ulew uup jpam .

X'elch q'iij, nik' rilik chapka' jun kristyan , kita' tikuysaj jq'aq'al . Xaqe xk'ut riib' la' xk'isi', xaqe jmuujal xkan.

1Laj'oor xwux taq ab'aj Tojil, Awilix pach Jaqawiitz.

Chopka' rilikaq maq q'eq B'alam, man Kumatz, oor Saqik'oxol xmuq riib' laq tza'l, ri re' x'elch looq'laj q'iij xk'utunch ra q'iij, ra lik' pach ra Chu'mil.

Juntir rib'ilaq xwux taq ab'aj.

Jwili' kita' looq' yolkoj taq lajori',

Man B'alam

Man Kumatz.

: | : met jwi'l Saqik'oxol kita re ki'kotemal lajori, met kita xja'rsaj nab'e taq awaj jwi'l looq'laj q'iij xq'aljinch, seb'laj xkikot taq B'alam Ki'tze'

B'alam Aq'ab'

Majukutaj pach Ikib'alam; seb'laj xki'kot taq ruk're xsaqarsan xaq kita re k'ii wi' taq kla', kiib' oxib' qe wi taq b'a Jaqawiitz kla' li xsaqasan taq, kla' li xk'at jpoomaq, lamas ti'elch looq'laj q'iij kla' li petzelwi taq ri li jwitzaq jali petzel taq B'alam Ki'tze'

B'alam Aq'ab'

Majukutaj pach Ikib'alam;

Kla' li xnimersaj rib'aq nojel wiitz lamas xb'an taq jun tinmit kla' li wi' taq ruk' re x'elch looq'laj q'iij, looq'laj iik', pach taq ra ch'umiil kla' k'uli xsaqarsan chuch uleew,

kla' li xmaj jb'ixaq jb'iij Qamuqu, xb'ixaj taq, ri' li xkib'aj ranmaq jinon tijb'ij taq xilj ra b'iix ¡ojika'! xojsach jali Tulan kla' li xojtuxan xojk'iyan, ⁝ | ⁝ jali xkn kaye' qeetz qaq'uun?lamas k'uli ilan q'iij jwi'laq??lamas k'uli wi' taq ri k'ure xsaqarsan? Xta taq re yaq ajch'ab'al re ajYaki.

Ri re' rajawlaq rechaq Tojil jinon re yaq Yolkwat Q'uq'Kumatz, ri jb'ijaq xkan kaye' jali Tulan jali Suywa, ri rechaq qapach nik' xoj'elch xcha' taq, xkux taj jwi'laq retzaq, jq'uunaq re yaq Yaki, lamas xsaqarsan chuchaq jali, jali mexik chopka' tib'ijsaj re lajori, wi' re' jun puq ajtinmit xkan 'el taq jali lamas ti'elch looq'laj q'iij yaq Tepew Oloman jinon jb'ijaq. Nen xkan qaye' taq jali xcha' taq. Seb'laj k'ex laj ranmaq wi taq jali Jaqawiitz jinon yaq Tamub' pach Ilokab', xaq rechaq wi' taq jali li k'iche'laj. Tam jb'ij jtinmitaq yaq ajch'ab'al ajsujul ch'ab'al, pach rajawlaq ri re' Tojil. Jun qe Rajawlaq yaq Ajk'iche nik qe chop re yaq Rb'inaleb' tik'ex maj jun kiitz rik'il Jun Toj jb'iij; ri' ri jb'ij re yaq Rab'inaleb' li xaq qe tib'ijsaj qe, nen chak jwi'l nik'qe jtziij pach re yaq K'iche', ri k'u nen tik'exow re, ri jtziijaq yaq Kaqchikeleb' ⁝ | ⁝ Jalani jb'iij Rajawaq, lamas xalmajch taq jali Tulán Suywa:

Sotz'i Ja chimalkan jb'iijrajawaq,
Xaq ari li jalan tiyool saj lajori;
Jilon petzal laj b'iij ajk'amal b'ee ,
Xk'am jb'iij rech'elxikaq. Ajpop Sotz'il
Ajpop Xajil; jilon li jb'iijaq.
Jinon chap ka' aj k'amalb'ee aq jaljoj chaq jtzijb'alaq ,
Jijon xq'axmaj, ari xye'sal rechaq jali Tulán.
Jwi'l wichb'l re ab'aj jino xk'axmaj jtziijb'alaq ,
nen oor x'el taq b'ii Tulán laq uqu'm.
ari jun qe tiko'n ,
jun saqarsan re nojel tinmit.
Wichaq jb'iijaq nojel rajawaq re jujun tinmit.

Lajori ojyoloow re jluwraq chub' wiitz.
La' jun qe luwr witaq ch kijab' rib'ilaq Balam Ki'tze',
B'alam Aq'ab',
Majuk'utaj , pach
Ik'ibalam, jilon li jb'iijaq

Ti'oq' ranmaq re Tojil,
Awilix pach
Jaqawitz nen xkan jye' taq.

Chij xo'l taq ra kutz'i'j ,
Chijxo'l saqsoj q'ux.
Jilon b'aka ri jk'omwan taq
La' x'elex wi jch'ab'alaq jloq'aj chuch Tojil,
Ne oor xtaw taq chuch Tojil jinon Awilix,
Xb'i rile' taq,
Xb'i kuxtaj taq,

Jinon xk'omowaj taq chuch jk'ulik loq' laj saq'j.
Re taq nik' wi' taq re ab'aj jeli la' k'ache'laj, ፡ | | xaq chaq ranm xtaw taq yaq ajkojon
pach yaq ajta'al kuyb' maak.
Chuch Tojil
Kita' nim k'utun k'amalch jwi' laq,
Xaq q'ol xk'at taq
Rik'an xkowor poom kla' pach ii'y xkoj taq re jk'omowank re yaq qajaw, ajrik'ure' xyoloow Tojil,
xaq re ranm xya'ow jno'j aq yaq ajkojon
pach yaq aj ta'al kuyb' maak.
Jilon xb'iij taq ne oor xyoloow taq:
Tz'et re ari loq'laj wiitz jinon loq'laj k'iche'laj tiqechb'eej.
Jilon ooj xoj awechb'e jtaq.
Nim jwich qa q'iij jinon
Nim jwich qa k'aslemal, jwi'l awechaq juntir kristyan, nojel tinmit.
Ooj tiqapach laj taq qe jchoq'b'aaq ciudadelas
Jwi'li tiqaye' qe takil rechaq:
Kita' taye' taq jtz'onin qa k'aslemal chuch tinmit
Nen oor tiqaye' b'ison, jwi'l tz'et k'ure' jor chaq k'i yo'l taq.

Jinon k'ut kita' tiqaye' qiib' re ojchapsaj jwi'laq.
Tz'aqat k'ure' tasuj taq chqe taq ra ka'n re pajonales y de los juncos
Chapka' taq ra ralk'wal taq ra keej, jinon re taq ra ka'n .
atpe taq chij ye' ik jun kitz jkik'elaq .
¡toq'b'saj taq qawiich!

Tikan taq jtz'umal re ra keej ,
Tachajaj taq, wji'l b'aka' tichokon re tasach taq
Tikanb'oq' taq,
ri ra keej tik'utun qe,
Ataq tak'ut taq re tinmit.
፡ | ·| Wene titz'onaj chawe chaq ¿lamas wi Tojil?

Tak'ut taq pisb' re jtz'umal keej,
Jinon at taq kita' tak'ut awiib'aq.
Jonon k'u ajwina qlen tinab'an taq na
ri tinimrsan awechaq.
Tach'ak na juntir tinmit;
Tak'amch taq chiqe jkik'el.
Re taq tipetaq na chi qamatzej
Qe taq chaq , xijb'iij taq Tojil
Awixil, pach
Jaqawitz.
Chopka' k'ojol wunaq rilikaq
Titojon na chuchaq.
Ajri k'ure' xmajmaj jchapik taq ra ch'ip
Jinon taq ra nuch' keej;
Rik'il k'axk'olil xcholmaj jtokikaq yaq ajkojon pach
yaq aj ta'al kuyb' maak.

Nen oor tijta' taq taq ra tz'ikin jinon taq ra rik'wal keej,
Ajri k'ure' xb'ee taq xij resal jkik'el taq ra keej jinon re ra tz'ikin, laj chi' man ab'aj.
Re Tojil, re Awilix.
Jurub' re jkik'el xtijtij taq ni'j Ajaw.
Laj oor xch'aw taq maq ab'aj, nen oor xtaw taq yaq ajkojon pach

yaq aj ta'al kuyb' maak. Ajri re' xchol taq jk'atik sipank, jinon tijb'an taq chuch taq ra loq'laj sutem rib' riij keej, jinon

tijk'at taq q'ol, jinon tijk'at taq q'an ii'y jinon saq ii'y

wi' re' jun looq'laj sipank pisiil, chi jujunal yaq Ajaw, xk'amach taq b'aa witz, ∶ | ∶| re taq la'j kita' tiwa'x taq chi rochoochaq, xaq chijxo'l wiitz tib'en taq.

Xaq taq ra ixjut re kamnaq taq ka'n tijtij taq,

Jinon ixjut re ch'uub' ,

Pach ixjut re taq ra jon kaab' tijtok taq.

Ari kita' jchoq'a b'aq tij ye taq,

Pach tijtij taq.

Kita' tik'utun jb'ee taq laj rochoochaq, jinon kita' tik'utun lamas wire' rixoqlaq.

Seb'laj jor k'i tinmit, chijuj nalaq xta' rib'ak, xkub'ar taq, nojel q'at re ni'j tinmit tik'iyar taq laq b'ee, tik'utun lamas tib'en taq.

Jurub' re' B'alam K'itze',

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj, pach

Ikib'alam, kita' retamaq lamas witaq re'.

We ne tijril taq tinmit tiq'ax taq laq b'ee, ajri're tich'ejej taq chub' wiitz, tiatuwan chap ka' jun utiw, ch'ejej re par, jinon tijresaj taq jwiich chopka' tiatuwan jun b'alam, pach B'alam, ajri tijril taq tib'en taq tinmit laj k'iyalaq.

Xan jun b'alam tiatuwan,

Xaq jun paar, xaq jun b'alam, xaq re' jun b'alam tijb'ij taq juntir tinmit.

Kristyanxaq ta' tijb'ij taq laj chomb' laq re tinmit,

ri' li jb'anik k'axk'olil xb'an taq re ni'j tinmit li.

Wi' re' jun jchomb'laq ,

Kita' re rajaq tijtzaq jch'olaq re tinmit, jwi'l nojel qleen tijb'an taq,

Ari b'aka' jwi'l tiatuwan taq nemo resaj jwich tijb'an man b'alam.

∶ | ∶| Jinon re man b'alam, ajri re' tijril taq rik'an jun kristyan, xaq qe kiib' tib'en taq, raj taq re' tijchup taq jwich, nojel q'iij, tiq'ajch taq laj rochochaaq, rik'il rixoqlaq, xaq ixjut re kamnaq ka'n, ixjut re ch'ub', jinon xaq ixjut re jor kaab', k'amalch jwi'laq, ari re' tijye' taq re rixoqlaq. Nojel q'iij tib'e taq chuch Ajaw Tojil, Awilix pach Jaqawitz, tijb'iij laj ranmaq, re taq ari Tojil, Awilix pach Jaqawitz; xaq jkik'el ra Keej pach ra tz'ikin, ari re tojon, qus na tiqawor qaxikn, pach qach'uuk, re jta'ik qa choq'b' re Ajaw Tojil, Awilix, pach Jaqawitz. ¿nen taq tib'anow taq k'axk'olil re tinmit?

¿et qe chi jujunalaq tiqakamsaj taq? Xijb'ij taq chib'il rib'aq.

Ajri' k'ure' xb'ee taq chuch Ajaw Tojil, Awilix, pach Jaqawitz.

Kla'li xijwor taq jxiknaq jch'uuk'aq chiwchaq Ajaw.

Xjach taq jkik'elaq, xjamij taq laj chi' aq maq ab'aj,

Chi jujunalaq chop ka' k'ojol wunaq rilikaq titaw taq,

Tikikot taq rik'il jkik'elaq re yaq ajkojon pach yaq aj ta'al kuyb' maak.

: | ⁝| Ajri k'ure' xpe jun k'utun re niño tijb'an taq na:

¡rajwax na atch'ekon taq!
ri tit'o'w awechaq.
Ari petzal laj b'iij Tulán ari xoj k'amch taq, xb'ijsaj rechaq.
Xyool taq chub' lamas xye' taq jun k'utun la' jun luwr jb'iij Silisib'
Rik'il jkik'el tijran chap loq'laj jaab' re kik'el
Ajr'i xk'axmaj la' jun tojon chuch Tojil,
Awixil, pach
Jaqawitz
Neri xmajmaj elaq' re taq kristyan re tinmit jwi'il
B'alam k'itze',
B'alam aq'ab',
Mujuk'utaj, jinon
Ik'ib'alam.

Xpe jkamsajaq tinmit.
Tichapsak nen tib'en rak'anaq, jinon
Wene akak'ab' tib'en taq.
Jinon kita' ti ilmaj wene tisach taq.
Loj oor ti kamsaj taq, ti esaj ranmaq chuch Tojil, Awilix.

Ajrik'ure' tijtix taq jkik'elaq laq b'ee , ri k'u jb'aa tij t'oj taqch, tiparantinch laq b'ee.
Ari ri tijb'ij taq tinmit

-¡Jun b'alam xtijow taq! Jinon tijb'ij taq jwi'l tik'utun lamas tikan jye' raqan yaq kristyan jinon maq b'alam.
Rechaq kita' tij k'ut rib'aq;
Pok ne k'i yaq kristyan x'el jinon xq'aj taq b'iik.

: | ‖ Kita' xb'eek, ari b'esal q'iij xijril taq li tinmit.

Ari taq Tojil.

Awilix nen ti'ok taq qik'il;
Xaq tiqatok b'aka' yaq ajkojon lamas wi' rochoochaq,
¡Tiq'atarnab'eej lamas tijya' raqanaq! Jinon xb'iij taq juntir tinamit tijk'ulaj taq pixb'an.
Ajri k'ure xijtarnab'ej taq yaq ajkojon pach yaq aj ta'al kuyb' maak
Kita' tina'r
Xaq jluwr raqan keej,
Xaq jluwr raqan b'alaam tijril taq.
Kita' tik'utunk jluwr raqanaq
Kita' xtamaj taq la'nijun luwr
Nab'ee jluwr raqanaq ri re awaj kijab' raqan
Jinon rilik jluwr raqanaq;
Re tisachon taq
kita' tik'utun jb'ee aq;
tiq'aljin taq ra suutz'
tik'axmaj jwichq'iij
tijb'an xoq'oo'l
jinon tijb'an musmul.
Xaq k'uri tijril taq nojel tinmit chuchaq, xkos ranmaq chij tokikaq jinon chij ruqtaj taq jwi' b'aka' jor

nim kristyan taq yaj Tojil, Awilix jinon Jaqawitz.
Jinon naj xwa'x taq chub' b'a wiitz, chijchi´tinmit tikamsan taq . jino xmajmaj k'axk'olil, xcha´saj nen titojon.
Wene tijchap taq krityan re jun tinmit laq b'ee titojon taqna chuch Tojil, Awilix jinon jaqawitz;
Tijkol ralk'walaq neri chub' wiitz.
Tojil, Awilix , ፡ | ·‖ Jinon Jaqawitz,
Chopka k'ojol wunaq rilikaq,
Rire' tib'en taq,
Xaq chaq jsib'al ranm ab'aj.
Wire´jun kumatz jaa' lamas timuxan taq.
Xaq chijchi' jaa' tik'utun taq.
Ra luw ri jb'iij "atink re Tojil",
Jinon xcholmaj jb'iij ra Kumatz Jaa'.
K'i muul ti´ilsaj re' jwi'l tinmit
Etqe tisachb'ik wene ti'ilsa jwi'l tinmit.
Ajrik'ure' xijretamaj taq lamas witaq yaj B'alam Ki'tze',
B'alam Aq'ab',
Majuk'utaj ,
Ik'ib'alam.
Jinonli xijye' taq jq'iij jun puqtaqchi'n re tinmit
Re tikamsaj taq.
Nab'e xchomorsaj taq tinmit chub' nimo tijb'an chi jch'ekik yaj Tojil,
Awilix,
Jaqawitz.
Juntiir yaq ajkojon pach yaq ajta'al maak, xch'aw taq chuch tinmit;
Xmulaj rib'aq,
Xsik'ij rib'aq,
Kita' nijunoq puq,
Jinon kiib' puq, met xtaw taq.
Xmulaj rib'aq,
Xchomorsaj chi rib'il rib'aq, nen oor tiqaye' jq'iijal yaqpuqtaqchi'l,
Xb'iij taq, xta' taq chi rib'il rib'aq,
፡ | ፧‖ ¿pok ne k'ax, jch'akik yaq Kaweq, re yaq aj k'iche'?
Jwi'l rechaq tijin tisachtaq qarb'in, junon qak'ajol;
Kita' tinar nimo jsachik kristyan tijb'an taq:
¿wene ojk'is jwi'laq chuch sachal wiich(rapto)
Wen jinon li: jor qe jch'oq'b' Tojil, Awilix,
Jaqawitz; wet ne Tojil.
(tikolow qe)
¡Tiqachape' b'aka'!
Kita' tiqaye' luwr re ojch'ek taq.
¿Kita' k'u tiqamulaj qiib'?
Mulan xb'iij taq, yaq Kaweq kita' k'ii rib'ilaq.
Wi' ni'j xb'ij taq, xwa'r chuh tinmit xyoloow rik'ilaq:
¿nen ilownaq, nen ti'atin chijchi' jaa', nojel q'iij?
We ne rechaq ri yaj Tojil, Awilix jinon Jaqawitz,
Ri ne qus tiqach'ak nab'e rechaq.
Jino kla' timajmaj jch'ekikaq yaq ajkojon pach yaq aj ta'al kuyb' maak.
Ni'j laj oor xta' jtziijaq:
¿nen tiqab'an chij ch'akikaq?
Arik'ure' xb'iij taq:

Jinon jb'anik tiqab'an chi jch'akikaq:
Nen chak chopka' rilikaq k'ojol wunaq, wene ti'ilsaj taq chi jchi' jaa',
Tib'ee taq kiib' q'opooj anm, seb'laj siq'il rilikaq,
Tiqopxin rilikaq yaq q'opoj anm.
Jilon qe kita' loq' tijq'atuj jrayb'aq chirij taq ra anm, tijolin xb'iij taq.
¡qusi'n jinon li!
Tiqatoke' b'aka' kiib' siq'il q'opooj taq anm, xb'iij taq jinon xtok taq chijxo'l jrab'inaq.
Seb'al siq'il rilikaq taq ra q'opooj anm.
: | ⁞‖ Ajri k'ure' xye'saj takil chak re taq ra anm:

¡Atb'e taq na ataq qarab'in¡
Atb'e taq chi jch'ajik q'unik li jaa',
We ne tawil taq yaq oxiib' k'ojol wunaq,
Tach'anb'a' awib'aq chuchaq.
Ri k'u awanmaq tirayin taq,
¡Tak'amch taq!
We ne rechaq tijbiij taq: "chqaj ojtaw awik'ilaq",
-"qusi'n", tak'ululaj taq re.
We ne tijtz'onaj taq:
¿Lamas atpew taq?
¿nen aqaajaq?, w ene jinon tijb'iij taq,
-ojrab'iin k'is qaqaaj" tab'iij taq re.
Tinak'amch taq na jun k'utun ,
Jaljoj qlen tijye´ taq chawe taq,
We ne ti'elex laj ranmaq at rechb'ej taq
We tz'et jach a k'aslemalaq re.

We ne kita' chawajaq
Atqakamsaj taq.
Ajrik'ure' tiki'kot qanm wene tak'amch taq jun k'utun,
ri jun k'utun re qanm, we ne xat rechb'ej taq, jinon xb'iij taq.

Yaq Ajaw xijye' jun no'j rechaq yaq q'opoj anm.
kiib' taq qe,
ri ri jb'iijaq: Ixtaj jinon Ixpuch' jjb'iij
ri nen xtaqsaj taq b'i li jaa' atin re Tojil,
Awilix, pach
Jaqawitz.
Jilon xkan taq ari nojel tinmit.

: | ⁞‖ Laj'oor xb'e taq seb'laj qus xwiqsaj taq, qas aqlaj tzeet jor siq'il rilikaq xb'e taq lams wi'w Tojil. Chqwa'xka' jb'ikaq ch'ojl, yaq Ajaw seb'laj tiki'kot taq jwi'l xtaqtaqb'i chi kiib' jrab'inaq ajri k'ure' xtaw taq chi jaa' xresaj ritziyeqaq x'ok taq chi ch'ojnik cutul taq kla ajri tijril taq xtaw taq Tojil pach Awilix jinon Jaqawitz. Xtaw taq li chi jaa' ajri xriltaq kiib' siq'il q'opoj anm tijiin tich'ojon taq seb'laj qus xril taq yaq q'opoj anm pok xk'ixib' taq jwi'l yaq re Tojiil kita' xrayaj taq jwiich yaq q'opoj anm jwi'l yaq re Tojiil laj'oor xtataq rechaq: ¿lamas atpew taq? X'utzaj taq, xkamulaj taq chik jta'ik ¿nen chak xatpe taq chi jchii' qajaa'? oj xaq xojtaqsajch jwi' yaq Ajaw xij taq chiqe jat awi'le' taq yaq Tojiil,

"yolowen taq rik'ilaq" xcha' taq chiqe jinon li "k'amch taq retal jtzijaq wene tawil taq jwichaq" xcha' taq, jinon xb'ij taq yaq q'opoj anm. Yaq aj tinmit ri' rajaq re yaq q'opoj anm tichopsaj taq jwi'l yaq Tojiil, xij taq Tojil pach awilix jinon Jaqawitz xyolow taq rik'il Ixtaj pach Ixpuch' ri li jb'iij yaq q'opoj anm, : | |||| ¡tzib'aka li! xcha' taq tak'am taq b'i jun k'utun xaq taw ulb'ej taq jun kiitz xcha' taq. Tijin chaq tijchomorsaj taq yaq ajkojonk nen titaqsajb'ik, xpe taq li xijsaj rechaq B'alam Ki'tze', B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj jinon Ik'b'alam. Tz'aj taq oxiib' k'er atz'iyeeq tz'ib'aj taq jwiich ak'aslemalaq re tik'amsajb'i laq tinmit taye' taq b'ik re yaq q'opoj anm wi taq ch'ojl chi' jaa' x'utzaj taq B'alam Ki'tze', B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj. X'ok taq chijtz'ajik chijujunalaq jun rechaq, nab'ee xtz'ajon B'alam Ki'tze', re xtzaj jun B'alam jkaab' ri B'alam Aq'ab' re xtz'aj jun nim xik jroox ri Majuk'utaj: re xtz'aj jun Kaniil kaab' xk'is taq li xb'us taq b'ik xib'i jye' taq re yaq q'opoj anm Ixtaj pach Ixpuch'. Xij taq b'aka' B'alam Ki'tze', B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj: ¡ri ri k'utun re jyooljaq ¡ atcha' taq ajrik'u re ataw taq rik'il yaq Ajaw "tab'ij taq rechaq "qes tz'eet xyolow taqan qikil" yaq Tojil atcha' taq.

: | ·|||| "ko'ri k'utun xqak'amch" atcha taq " rik'u re tijkoj taq b'aka chirijaq nojel atz'iyeq ri re tijachsaj rechaq" , jinon xb'ijsaj rechaq jinon li xk'am taq b'ik. Ajri tijril taq yaq Ajaw x'ok taq b'ik yaq q'opoj anm tiki'kot taq chirilikaq kokolb'i laj telb'aq nen k'u xib'i jte' taq yaq q'opoj anm ¿xtasaj rechaq kon xawi'la taqan yaq Tojiil? ¡ji'n xqila taqa'n! xcha' taq. ¡qu awechaq! ¿nen k'u k'utun xak'amch taq wene qes tz'eet? Xcha' taq yaq ajaw, ri b'anik k'aax chuch yaq Ajaw. Yaq q'opoj anm xlik' taq jwiich taq ra atziyeq, jun nojsol chi b'alam, junchik, nojsol chi xik k'isb' re nojsol chi ixiim kaab' chi ch'uub' tz'ajal taq wiich atziyeeq, seb'laj tiqopopon taq ra atziyeeq xpe taq uka xrayaj taq jkojiik taq ra atziyeeq chirijaq, xpe jun rechaq nab'ee xkoj lamas tzajal taq ra b'alam kita' qleen xb'en re xpe chik jkaab' xkoj lamas tzajal taq ra xik jinon kita qleen xta' re x'ook chi sutaj rib' chuch jpach k'isb' re xkoj lamas tz'ajal Kaniil kaab' pach ch'uub' aj ri xrik'aj xmular taq ra ch'uub' chirij pok xti'saj juntiir jtyoo'jl.

: | :|||| Tichaq ch'ejej jwi'l qe xkoj ra itz'iyeq tz'ajal jwiich, ri Majuk'utaj xb'anow jinon li rik'il jroox tz'ajon xch'eksaj taq.

Xpe taq uka' x'ok taq yaq q'opoj anm jwi'l yaq Ajaw Ixtaj pach Ixpuch' ¿nench atziyeq lal maq ri? ¿Lamas xak'ame' taq? ¡ataq, etzl taq anm ! X'utzaj taq yaq q'opoj

anm rik'ure xyaj saj taq jinon li xch'eksaj taq chik yaq tinmit jwi'l yaq Tojiil.

Ri k'u rechaq rajaq re xb'ansaj taj k'eex re yaq q'opoj anm jwi'l yaq Tojiil Ixtaj pach Ixpuch' ri rajaq kristyan yaq Tojiil tiqej taq li maak rik'il yaq anm. Kita' xkwin taq chijch'ekikaq nen chak jwi'l B'alam Ki'tze' B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj nimaq taq ajnoj taqa'n. jumul chik xmolchik rib'aq yaq Tinmit: ¿xij taq tiqaq'iya' kuy k'una li lajq'ab'aq? Xnimarsaji' rib'aq xcha taq. ¡jo' taq tib'i qasamsaj taq! ¡tiqb'ane jwa'x qach'aab' jinon kolb'qe ¡ojtak'u k'ii! ⁚ | ⁞||| ¡kita' jun rechaq tikan yo'roq! Ticha' taq ri re' tijiin tijchomorsaj taq, x'ok taq k'uli chijmolik rib'aq nimaq taq puq ajch'o'j ajkamsanl xta' rib'aq. Ri k'u' B'alam Ki'tze' B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj jinon Ik'ib'alam rechaq wi' taq b'a loom Jaqawitz jb'iij lamas wi'w taq. Wi' taq kla' re jkolik ralk'walaq kita' qes k'i rib'ilaq chopka' yaq tinmit, jun kitz qe chapal jwi'laq b'a lom jwi'lk'uli yaq Tinmit xchomorsaj jkamsajaq, jinon k'uli xta' rib'aq xe' taq k'amol b'i qleen rechaq, re ch'o'j k'i rib'ilaq yaq ajk'amol taq jb'e jor qus rilikaq wiqil rijaq riqe jtzijaq rechaq tikan taq lajq'aab'aq yaq Tojiil.

Wene ri Tojiil raj ojkojon chuch jo' taq chi jchapik ticha' chirib'il rib'aq juntiir retamaq chaq B'alam Ki'tze' B'alam Aq'ab' pach ⁚ | ⁞||| Majuk'utaj rechaq kita' tiwar taq chijta'ik nen k'u tijchomorsaj taq yaq Tinmit xb'itaq b'i li yaq tinmit laq'ab' rajaq tib'i ch'ojin taq rik'il yaq Tojiil, kita' xtaw taq li junj xkan war taq laq b'ee jinon li xch'eksaj taq chik jumuul jwi'l B'alam Ki'tze' B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj, li jun luwr qe xkan wer taq juntiir kita' xk'am taj jwarjaq kita' xrik'aj taq xb'uqsaj rismal jb'aqwiichaq pach rusumchi'aq jinon li x'esaj juntiir nen kojol jwi'laq jinon x'esaj jb'aa rawab', xb'en taq ri re tik'achsaj jwichaq jinon re titz'e'saj jwichaq jinon li re tijril taq jnimal jchoq'aab' jwinaqil Aj k'iche'. Ruk' re' xb'it taq xchop jb'aaq kita chiki' qleen rechaq jinon rawab'aq kita' chiki' ch'iich' chib', ¿nen x'esan qleen qe? ¿nen xesan qak'ixb'? ¿lamas x'elch taq nen x'elq'an b'i qleen qe? Tiche' taq yaq ajch'o'j ¿ri' taq ti' maq elq'al taq kristyan? ¡kita' qaye' qiib'!!mtzaq qach'ool chuchaq! Nim jtinmitaq lamas looq' tib'ansaj k'ax re; ⁝ | 𝋠 kla' li tiqile' qasaq pwaq.

¡Qach'ojaj qleen qe re tiqechb'ej chik!, xcha' taq nojel tinmit.

Xyool taq qe tziijaq.

K'i chaq rib'ilaq, yaq ajkojon pach yaq ajta'l kuyb' maak, kub'ul ranmaq wi' taq b'a wiitz.

Re chaq, tijiin tijchakuj taq nimaq taq chaak yaq B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj

rik'il yaj Ik'b'alam

Xchomorsaj taq yaq B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj

rik'il yaj Ik'b'alam, chi jb'itik jun korl chij chi' rochoochaq.

Xaqe rik'il tz'oloom,

Xaqe rik'il chee' ch'ut jb'aa, sutaj taq riij rochoochaq.

Rik'ure xb'an taq n'ij ala's, chopka' kristyan, chopka' jchakaq, xtun taq kla' chub' maq chee'.

Jinon k'uli xwiq rib'aq re ch'oo'j rik'il perpe'x laj b'aa maq ala's b'anal la' chee'.

Xkoj taq ritz'iq b'alaq ri' nen xijmaje taq re yaq ni'j chik laqb'ee

Rik'il li xwiqsaj maq al'as pach sutaj taq riij rochoochaq.

Jinon li laj'oor xtaw taq rik'il Tojil xijte' taq re chub' nen k'u chomorsal jwi'laq yaq ni'j chik xb'ij taq

¿ojkamsaj iri? Xcha' taq

¿Wene ojch'aksaj?

-¡Met tzaq ach'oolaq!

⁝ | • ¡In win neri !

Ri ri takoj taq rechaq.

¡ Me tzaq ach'oolaq!, xb'ijsaj re yaq B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj

rik'il yaj Ik'b'alam xye'saj taq re maq sata'l pach ch'uub'.

Ri' ri xk'ame taq,

K'amal jwi'laq xk'aj taq.

Laj 'oor xk'ol taq xilj maq nimaq q'iib', maq kijab' wi' taq chirij jaa.

Xtz'apij taq maq joon kaab' pach maq ch'uub' xilj maq q'iib', ri' ri ch'iich' tijkoj taq re tinmit.

-¡ kita' k'ii taq re!, xb'ij taq!

Xaqe xrile' taq maq ala's, maq ala's tisilb' rilikaq rik'il jchee'aq jinon rik'il jch'iich'aq.

Tz'etka' rilikaq kristyan.

Tz'etka' chok'uwaxtine' ajchajan xril taq nojel tinmit.

Tiki'kot taq nojel tinmit

Jwi'l xril taq kita' k'ii rib'ilaq;

Nik'ta'n rik'ilaq, jwi'l nojel tinmit k'ii rib'ilaq, k'ii kristyan ajchajan pach ajkamsanel; rechaq

chomorsal jwi'laq tijkamsaj taq yaj B'alam Kitze' ⁝ | ⁝ B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj rik'il yaj Ik'b'alam rechaq nojel, wi' taq b'a wiitz,

Jaqawitz jb'iij lamas wi' taq re.

Lajori, tiqayool chopka' xb'ansaj k'ax rechaq.

Kla' li wi' taq, yaj B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj

rik'il yaj Ik'b'alam

Nik' wi' taq re b'awitz rik'il rixoqlaq pach ralk'walaq xril taq

yaq ajchajan pach

nojel ajkamsanl

kita' titaw taq re' chuch (ka'chuuy/16,000) jinon re (oxchuuy/ 24,000) sutaj taq rij korl, tich'ejej taq re', wiqil rijaq k'amla ch'iich' re ch'oo'j jwi'laq

Ti'ch'ajaj taq, ua-ua-ua-ua-ua ticha' taq, jinon tixulq'ub'an taq jinon li xtaw taq chi jchi' tinmit, kita' xk'iib'aj ranmaq yaq ajkojon pach yaq ajta'l kuyb' maak.

Rechaq re', tinatun taq chi jchi' korl, suk'ulsal rib'ak rik'il rixoqlaq pach ralk'u'alaq, sachel taq re,

Jwi'l jtz'iijaq re nojel tinmit.

Rechaq xchol taq b'enam chub' b'a witz, ra kiitz chaq re b'itaw taq, ajki' na re raj re ti'ook taq chij chi' korl ⁝ | ⁝ re chaq xteb'a taq maq nimaq q'iib', kijab' rib'ilaq wi' taq chirij korl,

Y cuando salieros los abejoros y avispas, maq ka'n li x'el taq xilj maq nimaq q'iib' chopka' rilikaq siib', yaq kristyan ajch'oo'j xch'eksaj taq jwi'l maq ka'n: tijnek' rib'aq laj tzaam,

laj chii', laj raa', laj telb', pach jtiyoo'jlaq lak'u tib'e taq yaq kristyan ajch'oo'j titi'saj taq re.

Nojel lamas tib'e taq wi' re maq joon kaab', ch'uub' tib'i nek'er taq chirijaq tinek'er la' jb'aq'wiichaq.

Yaq ajch'ooj, xt'owe' taq na rib'aq jwi'l maq ka'n,

tzaqal jch'oolaq re maq joon kaab' pach ch'uub' jwi'l li kita' chiki' xkwin xkoj ch'iich'aq.

Tijtil rib'aq li uleew tzaqal taq chi jchi' wiitz.

Kita' chiki' tijrik'aj taq, xb'an saj k'ax rechaq rik'il jch'ab'aq pach rikejaq xsoksaj taq,

Xaqe ni'j chee' xkoj taq kita' chiki' re jch'ut jb'aa xkoj taq yaj B'alam Ki'tze' pach Majuk'utaj;

Jinon rik'ilaq rixoqlaq xkamsan taq.

Jujun chaq xq'ajb'ik taq, Kla' li xq'ajb'ik taq nojel tinmit.

Nek'u nab'ee xta'saj taq ri rechaq xkamsaj taq, xchupsaj jwiichaq;

Kita' k'ii kristyan xkam taq.

Nen ajki' tikamsaj taq ⁝ | ⁝ Nen k'u rajaq tijroq totaj taq,

Maq ka'n chaq xb'anon k'ax rechaq.

Kita' chiki nim k'axk'oliil xye' taq, xkam taq rik'il jch'iich'aq.

Cuando xch'ek saj taq nojel tinmit,

Ya solo les quedo humillarse, a eso pueblos, chuch yaj B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab' juk'utaj

ik'il yaj Ik'b'alam

-¡To'q'osaj qawiich,

Kita' rajwax ojkam!, xtataq to'q'ob'.

-¡Qusi'n!

Jwi'l jch'umilalaq kita' re tikam taq,

Titojon taq na chuch loq'laj q'iij

Chuch loq'laj saq, such saj taq.

Jinon li xch'ak saj taq nojel tinmit.

[Laj b'iij re nab'ee taq chuch-qajw.

Rechaq xtaw taq kla' b'a witz,

Loq'laj jb'iij Jaqawitz lajori.

Ri nab'ee luwr lak'u xwa'x taq,

Kla' li xu'man taq, xk'iyersaj rib'aq rik'il ralk'ulaq, b'a witz Jaqawitz, tiki'kot chaq jwi'l xch'ak taq nojel tinmit, yaq kan xch'aksaj taq chub' loq'laj witz.

Jinon li xb'an taq na re tijch'ak taq nojel tinmit re nimaq taq tinmit.

Rik'u ranmaq tichaq joroor,

Xb'ij taq re ralk'uwalaq, ajlal chaq q'iij re tikam taq;

K'ax b'aka jwi'l ni'j chik xraysaj rechaq laj ranm re tikamtaq jinon xtijtaq na jq'iijal re jkamsaj taq.

⁝ | | Lajori ri tiyolsaj jkamikal yaj B'alam Kitze'

B'alam Aq'ab'

Majuk'utaj

rik'il yaj Ik'b'alam jinon li jsik'ijk.

Tijrik'aj taq chaq jkamikal, xye' taq pixb' yoolj re ralk'walaq jinon usiil sachb'i taq.

Kita' re yaaj taq;

Kita' re kose'l taq,

Wi' na re ruxb' taq, xkan jye' taq jpixb' ralk'u'alaq,

Ri ri jb'ijaq ralk'wal:

Kiib' ralk'uwal yaj B'alam ki'ite':

K'oka'ib' jb'iij nab'ee ralk'wal,

K'oqawib' jb'iij jkaab'

Ri ri ralk'uwal B'alam ki'ite', jmaam, jqaaj re yaq Kaweq.

Jinon kiib' ralk'uwal yaj B'alam Aq'ab',

Ri ri jb'ijaq ralk'wal:

K'o'akul jb'iij nab'ee

K'o'akutek tib'isaj re jkaab', B'alam Aq'ab' jxinti'il re yaq Nija'ib'.

Junqe ralk'uwal yaj Majuk'utaj:

jb'iij k'o'ajaw,

oxiib' rib'ilaq xwax taq ralk'walaq,

Ik'b'alam kita' xwa'x ralk'wal,

Tz'et k'ure rechaq ri ajkojon taq pach ajta'l kuyb' maak.

Ri ri jb'iij ralk'uwalaq, rechaq kan xye'saj jno'j jwi'l qaajaq.

Chi kijab' rib'ilaq wi' taq re jun luwr xchol taq b'ixan,

Tib'ison re ranmaq,

Ti'ooq' re ranmaq chijta'ik ra b'iix,

Qamuqu jb'iij ra b'iix xb'ixaj taq.

Jinon li xkan xye' taq jno'j ralk'uwalaq.

e t qt

¡Ataq k'is welk'uwal oj ojb'ek oj ojq'ajch!.

Qus taq laj tziijb'al

Qus taq noj tiq'axqaye' chawe ataq

Jilon ataq atq'ax qaye taq laq nimaq taq taq'j

¡ataq qixoql! Xij taq re jrixoqlaq

Chi jujunal xpixb'aj taq

Oj q'ajich ri laj qatinmit

Qus chaq qab'ee

Tik'utun chaq xe'kaj.

Xaq qe oj b'ek

xk'isin qachaak

xk'isin qaq'iij

Oj awik'aj taq ari

¡Kita' oj asach taq

Oj akuxtaj taq!

Chajaj awochochaq

Jinon a tinmitaq lamas at kan taq

¡jinon in!

K'amb'i ab'eeaq

Jinon tawil taq lamas petzelkoj, xij taq laj pixab'aq.

Ruk're B'alam Ki'tze' xq'ax jye' jb'ee jk'aslemal

ri ri re looq' ta b'an taq tz'onin re nen tikan inye' chawe ataq.

!rili jchoq'aab'!

Xq'ax inye' jcholaj

In pixb', xij r ukre xq'ax jye' b'ee re jk'utunk.

Pisom Q'aq'al tij b'ijtaq re, ita're' jretam nen wi're jwi'l pisem,

Kita' looq' tijk'iyersaj,

Kita're' tina'r we t'isil jwi'l nijun xiluw nimo xpisaj, Jinon ri xq'ax jye' taq jb'iij jilon xsach taq b'i kla',

Kita' chiki' xilsaj taq jwil rixoqlaq.

⁝ | ⁝| Ni Jwi'l relk'uwalaq

Kita' saq nimo xsach taq b'ik

Nen q'iij xsach taq b'iik

Tz'eet ika' nen xkan jb'ij taq

Nen pisil xwux looq' laj tziij in chuchaq rechaq

Ajri jkuxtan jqaajaq- jchuuchaq

Laj 'o or xmaj taq jk'atik sipan chuch jkuxtan jqaaj jchuuchaq

Jilon ri xcholmajch jb'antajaq yaq nim wunaq

Maq nen xta B'alam Ki'tze';

Lamas x'elexch maam, tiit' jilon qaaj chuuch re yaq Kaweq

Ari ri kita' xsach taq relk'uwalaq,

K'ok'a'ib jilon K'oqawib', jb'ijaq.

Jilon xk'am taq chi kijaab',

K'is qamaam qatiit' ojr taq tziij

Qaqaaj- qachuuch ojr taq tziij

Xsachtaq b'iik

Xkantaq relkualaq jakila,

Chub' nim laq witz Jaqawitz

Lamas xwax relkualaq kiib' oxib' q'iij

Xtzaq ire,

Wichaq re kaxkolil chub' juntir tinmit

Kita chikire nim jchoq'b';

Xaq qe wi' kla'

Xaq qe tijmulaj rib'aq chirib'il rib'aq, nojel q'iij.

Jwi'l tijkuxtaj taq jqaaj- jchuuchaq,

Nim re ti'el pisem chuchaq rechaq .

Kita' xkir taq

Wi' re' rik'ilaq

Loq' laj Pisem tijb'ij taq re jilon tijtzaq taq pix chirij ⁝ | ⁝| Jilon tijmuq taq nen kan ye'l rechaq jwi'l jqaaj-jchuuchaq

Nen jb'ee jk'aslemalaq chuuch q'iij saq

Jilon ri xsach taq b'ik

Xsach jwiich yaj B'alam Ki'tze'

B'alam Aq'abal

Majuk'utaj pach

Ik'ibalam

Nab'e kristyan xuq taq jili chi jchi jaa'

Lamas ti'elch looq' laj q'iij

Ojr chaq re xuq taq neri.

Nimaq kristyan taq chaq re xkam taq b'ik,

Yaq ajkojon jilon yaq ajkuyul mak jilon tib'ijsaj rechaq.

JJO PAAJ

⁝ | ⁞‖ Jwi'l k'uli xe'taq jali lamas ti'elch looq'laj q'iij jinon xkan b'ijsaj rechaq jwi'l jqaajaq kita' sachal jwi'laq, ojr chaq jkamik jqaajaq xpe taq uka yaq tinmit xye' taq rixoqlaq , rechaq li xwux taq jji'aq ri k'u xk'uli taq chi oxiib' xij taq ¡ojb'e jali lamas ti'elch looq'laj q'iij jali petzel taq wi'w qaqaaj-qachuuch xcha' taq !K'oka'ib' jb'ij jun rechaq ralk'wal B'alam K'itze', laj b'ij jntiir yaq Kawek. K'o'akutek jb'iij ralk'wal B'alam aq'ab', lajb'ij yaq Nija'ib'. K'o'ajaw jb'ij junchik, jb'iij Majuk'utaj, laj b'iij yaq Ajaw K'iche'. Ri' k'uri jb'iij nen xb'e taq chi jchi' poloow oxiib' rib'ilaq xe' taq, wi 're' retamb'laq; nik' taq ta'n pach ni'j kristyan chik.

Xkan xpixb'aj taq jq'uunaq retzaq tiki'kot xe' taq ⁝ | ‖ ¡Kita' ojkam, ojq'ajich xcha' taq, xq'ax taq qe chi jchi' polow ri k'u, xe' taq chijk'ulik reqle'naq jch'imi'yaq. Ri ri jb'iij ajaw rajw releb' looq'laj q'iij lamas xtaw taq wi'w.

Xtaw taq chuch Nakxit jinon li jb'iij ajaw nim q'atb'tziij, ri' re tiya'w reqlenaq jinon k'utun re tina'r nim jno'j re nen ajk'amalb'ee , ri re' xk'mach taq nojel retal q'atb'tziij re nen wi' jno'j re ajk'amalb'ee .

Nakxit xjach nojel k'utun xya'sajch re, ri ri jb'ijaq

Kutam chee, aj suu', jinon jun ra tamb'oril, chupupun pooq, kach xoq'oo'l, tz'i'ee q'eq b'alam tz'i' ee b'alam, jb'aaq, raqan kej, tz'um telb', ⁝ | ·‖ Sutelb' b'anal la' pmach, mukun, meet', tz'oqom laq, rismal keq k'eel, rismal tuqtik patx. Juntiir ri xk'amch taq jinon xq'axch taq chi jchi' ploow lamas xkamch taq ojr tz'iib're Tulan pach re Suywa; chopka' tijb'ij xilj tz'iib'. Jinon li xtaw taq neri li tinmit jb'iij Jaqawiitz. Kla' li xta' rib'aq juntiir yaq Tamub'pach yaq Ilokab' juntiir xta' rib'aq, xki'ko taq ri re' xq'ajch taq K'oka'ib'

K'o'akutek

K'oajaw;

Neri k'uli xk'am taq chik ajk'amalb'ee jchakaq. Xki'kot yaq Rab'inaleb', yaq Kakchikeleb', yaq Ajtz'ikinaja;

Ri re xk'utmaj chuchaq jkwinel ajaw xnimersaj rib'aq nojel tinmit, jinon ta' li ojr nim ta' re jq'atb'tzijaq kla' li wi' taq b'a Jaqawitz, wi' taq rik'ilaq juntiir nen petzel taq jali lamas ti'elch looq'laj q'iij, naj xwa'x taq neri b'a wiitz, k'i rilikaq jwilaq mulan rib'aq kla'; neri k'uli xkam taq nojel rixoqlaq yaq B'alam K'itze' B'alam Aq'ab' pach Majuk'utaj

⁝ | ⁝‖ ajrik'u re' xpetaq

Xkan jye' taq jk'ichee'lajaq

X'ook taq chi jtokik jun k'ichee'laj lamas tiwa'x taq wi'w

Seb'laj Ki' k'ichee'laj lamas xwa'x taq

Xye' taq jq'iijil

Xkoj taq jb'iijaq

Li maq luwr li xmulaj jinon xkowrsaj rib'aq nab'ee qachuuch, nab'ee qaqaaj, tijb'ij taq 'ojr taq kristyan; ri tijyool taq xkan jye' taq nab'ee jtinmit taq jb'ij Jaqawitz.

Etqe xtaw taq li luwr

Lamas xchol taq ra tinmit jb'ij Chi K'ix

Naj xwa'x kla', maq paj nik'j re ni'j tinmit,

Xwa'x jrab'inaq pach jk'ajolaq.

Kla' xwa'x taq, xb'an taq jwa'x kijab' puq' uleew, lamas jun qe jb'ij juntiir man tinmit.

Xk'ulb'a taq b'i jrab'inaq pach jk'ajolaq, xaq qe tijsipaj taq b'i, jwi'l toq'ob', pach jwi'l sipan tijye' taq b'i jrab'inaq, tijk'ul taq, tijb'an taq nen chiki' qus re jk'aslemalaq.

Ajrik'u re' xpich'uj taq rij maq jpaj nik'j re, tinmit.

Ri' maq b'iijaq wi' taq xilj Chi K'ix

Chi chaq', Jumeta ja, K'ulb'a, ⁝ | ⁝‖ kawinal, ri jb'iijaq maq k'ichee'laj lamas xwa'r taq.

Xpich'uj taq riij maq k'ichee'laj pach maq tinmit; tijtok taq jun luwr lamas looq' tiwa'x taq, jwi'l jk'iyik juntiir rechaq; ri' re' xkam taq yaq kristyan nen xb'ij k'ame' taq jb'ab'al laj 'elb' q'iij, ri'j chaq xtaw taq laq jujun tinmit.

Kita' qus xrik'aj taq maq luwr lamas xwa'x taq, tijq'asaj taq k'axk'oliil.

Ki' q'iij xq'asaj ri' k'u re' xta' taq jtinmit qamaam-qatiit' pach qaqaaj-qachuuch.

Ri' jb'iij tinmit lamas xtaw taq: Chi Ismachi' jb'iij k'ichee'laj, re tinmit lamas xwa'x taq.

Kla xkan taq, kla' xnimarsaj jchoq'aab'aq, xb'it taq chuun jaa pach b'iix, chiwch jkaaj puq' wunaq.

Jinon tijb'ij taq K'onache' pach B'elejeb' kej ri Q'alel Ajaw b'ab'alaq K'otuja pach Istayul, jinon jb'ijaq yaj Ajpop pach Ajpop K'amja rechaq b'ab'alaq kli Chi Ismachi'.

Xb'an taq jun siq'iil tinmit re, xaq qe oxiib' nimaq jaa wi' taq kli Chi Ismachi', ajki' na wi' taq maq juka'l kijab' jaa re yaq b'ab'al.

Xaq qe oxiib' jaa re yaq b'ab'al:

Jun jaa re yaq b'ab'al Kaweq

Jun jaa re yaq b'ab'aal Nija'ib' pach ⁝ | ⁝‖ jun b'ab'al jaa re yaq Ajaw k'iche'

Xaq qe kiib' b'ab'al jaa nen titaqon taq

Laq kiib' puq' re man tinmit.

Kla' wi' taq li Chi Ismachi', yo'l taq laj ki'kotemal, kita' Etzel laj ranmaq, kita' tijreyej k'axk'oliil re jpachaq.

Wi' jun qus jb'ab'alaq

Kita' jch'o'jaq

Kita' yoq'onk

Wi' taq laq ki'kotemal

Li qus qleen tib'ansaj laq tinmit wi' laj ranmaq

Kita' tijrayaj qleen re jk'uljaa'aq

Pach kita' tiyoq'on taq.

Ajki' na tich'ob'saj jwichaq

Ajki' na wi' jchoq'aab'aq

Ajrik'u re', raj xb'an taq

Xmuq' jq'aab'aq pach xt'o' rib'aq taq kla li Chi Ismachi'

Jun k'utun re jchoq'aab'aq xb'an taq

K'utun re jb'antaj pach k'utun re jnimalaq.

Ri' re' xril taq yaq Ilokab'

Xmajmaj jun ch'o'j jwi'l yaq Ilokab'

Nen raj xyuq kamsaj taq yaj Ajaw K'otuja

Rechaq rajaq jun jqaajaq chi jk'ulelaq

Raj xik'aj taq rik'il Istayul

Rajaq yaq Ilokab' tijk'ut taq chiiwch re tijb'ane' k'axk'olil.

K'axk'olil xijrayaj chirij K'otuja kita' xkwiin taq re,

Chirijaq xqejwi'.

Kita' xkam ajaw K'otuja, nemo rajaq yaq Ilokab'

Jinon li xb'it riba'q, xye' rib' k'axk'oli pach xcholmaj ch'o'j.

⁝ | |||| Xb'en taq k'ax nab'ee re ra tinmit,

Xb'en taq chub' ajch'o'j re kamnikal,

Ri' rajaq tijsach jwiich yaq ajk'iche'

Ri rajaq rik'an taq tiwa'x taq laj b'ab'alaq.

Ri' taq re xb'ijk'amsaj taq, xchapsaj taq, xansaj ka'x rechaq

Kita' k'i nen kita' xchapsaj taq,

Kla' k'uli lamas xchol taq chi jkamsaj taq

Jkamsaj taq yaq Ilokab' chiiwch yaq Ajaw,

Ri re xansaj rechaq jwi'l jmaak, laj q'aab' yaj k'otuja

K'i rechaq xkan taq laj q'ab'aaq, k'i rechaq xchapsaj taq, nik' chik xkan taq laq ajt'o'onk.

Xaq xkan ye' riba'q re tich'eksaj taq

Jwi'l xchol taq ch'o'j rij yaj qaaj, rij man taq'j pach rij ra tinmit.

Tisach taq jwiich, tib'an k'ax re yaq ajk'iche' ri tijrayaj li laj ranmaq

Kita' xijta' taq.

Jinon li xchol taq chi jkamsaj kristyan chiiwch yaq Ajaw,

Ri' re' xcholmaj ch'o'j jwi'l tijt'o' rib'aq

Ri xnow xkowar ra tinmit re Chi Ismach'.

Kla' xcholmaj jb'antaj, jwi'l jnimal jchoq'aab' yaq Ajk'iche'

Rik'an qe xkan taq yaq Qaaj

Kita' nen tib'anow k'axk'olil, pach kita' nen tich'ekow rechaq

Ri' xya' taq jq'ijil yaq ajb'ab'aal

Xcholmaj kli Chi Ismachi

Kla' li xk'i'ye'r jk'ixb' yaq Ajaw

jumuul chik xcholmaj Tzoqom ch'olal

juntiir tinmit xtzaq jch'oolaq, ⋮ | ·||||

Maq nuuch' tinmit, Pach nimaq tinmit rechaq xril taq nemo xtaw taq yaq ajch'o'j

Ri' tijkamsaj taq jwi'l jq'aab' jqaaj K'otuja, qaaj Istayul, rik'il yaq Nija'ib' pach yaq Ajaw K'iche'.

Xaq qe oxiib' jq'aab' ech'elxik xwa'x taq kla' Chi Ismachi', jinon jb'ij ra tinmit.

Kla' xcholmaj maq nimaq rikiil, jinon maq uk'a' jwi'l tita'saj jrab'iinaq re k'ulnem,

Jinon li tijt'o' rib'aq maq oxiib' nimaq jaa, nemo rechaq tijb'ij re taq

Kla' tijtij taq ruk'a'aq jinon tiwi'n taq, jwi'l tijk'ex taq jwiichaq ranab'aq pach jrab'iinaq....

Wi' ki'kotemal laj ranmaq ri' re' li tijb'an taq

Tijtij taq ruk'a'aq jinon tiwi'in taq xilj maq nimaq jaa:

Jinon li tiqak'omowaj ra k'utun, re kita' tijk'am qech'elxik, ri li qak'utun re qus tiqil tik'uli' taq, jinon tiwux taq richijil pach rixoql, jinon tijb'ij taq.

Kla' xya'saj jb'ijaq yaq puq' ech'elxik,

Maq tinmit nen tit'o'on taq

Xaq maq nab'ee xya'saj jb'ijaq:

Qapach qib' ooj Kaweq, ooj Naja'ib' pach ooj Ajaw K'iche',

xijb'ij taq maq oxiib' puq' ech'elxik pach maq oxiib' nimaq jaa

⋮ | ⋮|||| K'i q'iij xwa'x taq neri Chi Ismachi', ri re' xta' taq jinon xril taq jun ra tinmit chik Xkan jye' taq Chi Ismachi' ajrik'u re' xb'it taq, jinon xyuq taq

Li tinmit Q'umaraq Aj, nemo tijb'ij taq yaq Ajk'iche' re.

Ri' q'iij li xyuq taq yaq qaaj K'otuja pach Q'ukumatz, jinon nik' qaaj chik.

Q'axe'l chaq joob' k'exon pach joob' puq' kristyan re x'elex q'iij saq, x'elex tinmit, x'elex k'aslemal pach x'elex kristyan chiiwch uleew.

Neri xb'it taq k'i jaa, pach neri xb'it taq nimaq jaa re tiya'saj jq'ijilaq, xo'l ra tinmit xye' taq, ri xyuq pach xkan 'el taq.

Ri xchakun taq chi jnimarsaj jchoq'aab'aq

Seb'laj k'i kristyan wi' taq chi kla', xk'iyir taq.

Kla' li xijchomorsaj taq, maq nimaq rochoochaq jumul chik

Xmulaj taq pach xjach taq rib'aq, jwi'l xcholmaj k'axk'olil laj xo'laq

K'ax tirik'aj rib'aq, jwi'l rajiil ranab'aq, jrab'inaq, kita' chiki' tiya'saj ruk'a'aq.

Ri' li xb'anow xjach rib'aq

Ri' re' xchol taq ch'o'j chiiwchaq,

Ri' re' xt'oj taq maq b'aaq chirijaq

Jinon jxukuul kamnaqib'.

Xjach rib'aq,

Jinon ri' re' xjach jxo'laq li b'elejeeb' aak' ech'elxiik.

⋮ | ⋮|||| Jilonli' xk'isb'en man ch'ooj jwi'laq yaq ech'elxik jwi'l k'uren xchomorsaj maj b'ab'al xjach juk'al kijaab' nimaq jaa xb'ana chiki' re' kita' chiki' tawsel taq li, ra tinmit rik'ure' xtz'aqat juk'al kijaab' nimaq jaa neri li tinmit re Q'umarkaj xtaw jye'ik jaa tyoox jwi'l jb'ab'al ajch'ab'al rik'ure' xkan k'utsaj.

Kla' k'uli xkanb'an nim re' jq'iij re xkan jachsaj nim reqlee'naq chijujunalaq xtaw taq b'elejeb' jb'ab'alaq re yaq kaweq b'elejeb' jb'ab'alaq re yaq Nijaib' kiijaab' jb'ab'al re yaq,

Ajaw k'iche' kiib' jb'ab'al re yaq saqik.

Jik'unon li xwa'x taq k'ii xemb'er taq chirij jb'ab'alaq ri rechaq nab'ee taq ralk'uwalaq ri re' nij q'oor k'i taq ech'elxik chi jujunal re maq jb'ab'alaq .

Lajori tiqab'ij jb'ijaq chi jujunal maq jb'ab'alaq re maq nimaq jaa rik'ure' jb'ijaq yaq jb'ab'alaq qus rajwaxi' Ajpop

AjpopK'amja

Ajtojil

Ajk'ukumatz

⁝ | ⁞|||| Nim Ch'okoj kaweq

Popol Winaq chi T'uy

Lolmet Kejnay

Popol winaq pa jom tzalatz',

Uchuch k'amja

Ri k'uri' ajk'amal b'ee chuch re maq kaweq xaqe' b'elejeb' jb'ab'alaq wi' jnimaq rochochaq chijujunalaq jik'unon li tik'i'y taq na. Ri k'uri jreqle'naq yaq jb'ab'alaq Nija'ib', ri' k'uri yaq jb'ab'alaq chuchqajaw:

Ajaw Q'alel

Ajaw K'amja

Uchuch K'amja

Nim Chokoj Nija'ib'

Awilix

Yakolotam Utz'am Pop Saqlatol,

Nima Lolmer, Ye'oltux

Ri re maq b'elejeb' ajk'omolb'e wi' taq chuch naq Nija'ib'.

Ri re maq jb'ab'al aj k'iche' , ri ri jb'ijaq yaq jb'ab'alaq:

Ajaw Winaq

Ajaw Lolmet

Ajaw Nim ch'okoj Ajaw

Ajaw Jukawitz

Ri re' kijaab' jb'ab'alaq wi' chuch maq k'iche' pach maq nimaq jaa.

⁝ | ◐ Tz'utuja', Q'alel Saqik, ri re jun nimjaa rik'an pach kiib' jb'ab'al .

Ri' k'ure' xtzaqat maq juk'al kijab' jb'ab'alaq jinon maq juk'al kijab' nimaq jaa xmajsajch jb'anikaq ri re xnimarsaj jchoq'ab'aq chijxolaq yaq k'iche'.

Jilonli xnimarsaj jk'ijilaq xk'iyan taq maq ajk'iche' ri ri xrik'ajtaq ri re' xb'an taq maq tz'aaq la chuun, ri re' xb'xan chuch ta'j ri re chuch nim jaa.

Xril taq, taq ra nuch' tinmit maq minaq tinmit. Jik'unon ri' re xk'amwaj taq chuch maq Jb'ab'al k'iche' kla' k'ure' xkan tikmaj Ki'kotemal rik'ilaq arik'ure' xb'itsaj Maq nim jaa re maq jb'ab'alaq. Ri' taq tan xb'anow taq re ma jwi'laq tare' rechaq xb'ansaj maq jaa re yaq rajowlaq rik'ure' jowilaq'in yaq ralk'uwalaq Kitanare' tijkojtaq jch'olaq ri majinantali Ti alq'ajtaqb'ik rikure' tijurchuchuj taq.

⁝ | · B'ik jwi'laq chijujunalaq ri re maq kristyan Wi reqlenaq chub' yaq jb'ab'alaq, jinonli Xwux taq k'itaq chi ech'elxik r'ijtaq jinon

nuch' Xtarib'aq chi rilik jchoqaab' jk'aslemalaq. Tijchakuj taq jrilik nentijb'ij yaq jujunalaq yaq jb'ab'alaq qas tz'eet tiwa'x taqan jwiichaq qas tz'eet ri re' pok tikojon taq chuch yaq Jb'ab'alaq.

Ri re' tikojon taq chuch jq'iij re xk'isi' yaq b'ab'alaq jwi'l re' ralk'uwalaq ri re' xk'iyan taq K'is kristyan re nimjaa xaq taqe tijril taq re tijach taq chuch juntiir maq tinmit ma juwi'lta're' wi ch'ooj la nimjaa; jiqenonli, maq b'ab'alaq Q'ukumatz pach jb'ab'al k'otuja qes tz'eet xtaw nim reqleen chuch b'ab'al Q'ukumatz juwi'l wuqub' q'iij xjuw lekj jwi'l wuqub' q'iij x'ib'iwax li xib'alb'a; jwi'l wuqub' q'iij tiwux kumatz Wuqub' q'iijchik tijb'an q'iij tiwux kumatz wuqub' q'iijchik tijb'an chopka' man b'alam qas tz'eet tijalrib' chopka' man xik' pachka' man b'alam jinon wuqub' q'iij chik tijb'anchik chopka' chemel kiik'.

Tz'eteltz'et pok nim jq'ijil man jb'ab'al xtzaq jch'oolaq nij ajawchik. Jwi'l x'el jb'ijk juntiir maq ajaw re maq tinmit xta' taqre nim jq'iij man ajawri'.

Rik'uri xmajmaj nimersaj jwiich yaq k'iche' rik'ure' xb'antaj jwi'l Q'ukumatz xk'ut jnimal jq'iij kita' xsach laj b'aa taq re yaq rijmaam jinon ralk'uwal, la nijun luw'r b'anolchik li.

⋮ | : Ri' jun wunaq ri' nim jpetik nim jchoq'aab' xq qe xen re ti'ilsaj jwi'l yaq tinmit xaq k'u qe xk'ut jwiich jk'aslemal

jinon li xk'isb'en rire xaq juunqe jb'ab'alaq juntir maq tinamit ri re kaj b'antaj kristyan. Ari man wunaq nim reqlen jb'iij Qukumatz arire Ajpop jilonli Ajpop K'amja xkantaq jilonli maq xwax nimaq reqlenaq rire' xwax k'i ral k'uwalaq ri re' xwaxtaq Tepepul Istayul ri re' xb'an taq chuch ajaw joo' jb'antajkaq ri re' maq jb'jaq maq jwuq b'antajk ri re' kiib' ajaw pok nim jk'jq'iijaq. K'ikab' jb'ij junok rechaq Kawisimaj jb'ij man junchik man xb'anow nimaq taq qleen K'ikab' jinon Kawisimaj: maq ri xta taq jch'b'al k'iche' jwi'l k'ure nim jq'iijaq ajri k'ure xyujuw taq maq nimaq tinmit pach maq nuch' tinmit pach maq luwr wi' taq chijk'ulel ojortaqtzij wichijxo'laq wi jluwr maq kaqchikeleb'.

⋮ | ⋮ Ri'ri lajori tich'ob'saj jwiich jinon ri: chuwila' jinon re' jluwr maq Rab'inaleb' ri re lajori tich'eb'sajk nemo Pa maka' ri re luwr maq Kawkeb' re maq Saqkab'aja ri re maq nim jaa nemo re maq Saqulewab' re maq chuwi' Meq'ena' Xelajuj Chuwatz'aq.

Jpachaq re maq ajtz'oloj chee' rechaq tachikirajaq jwiich man K'ikab', ri xb'antaq man ch'oojre' ri rechaq xch'ek sajtaq xyojsaj maq

nimaq jaa re maq tinmit re maq Rab'inaleb' taq pach maq Kaqchikeleb' pach maq re Sakulewab'.

Xtzaq taq xyojmaj taq juntir maq tinmit maq ajchajanl re K'ikab' xk'amtaqb'ik yaq

Kamnaq laq najtaq luwr ri re juun puq pach kiib' puq kita' k'amalb'i re tijt'oje' taq ri re ri , mkita' k'omalb'ik yaq kamnaq juwilaq titzaq maq nimaq jaa chuchaq ri re tijk'am taq nabik chitojem chuch K'ikab' pach kawisimaj.

Ri maq jb'ab'alaq kita' qus tiilsajtaq ri re ti k'amtaqb'ik chuch maq chee' ti t'ojsaj taq jwi'l ri xb'en kita'chiki xkajye taq nijuun nimaq xyujtaqb'i juntir ri re nemo tijb'an ray ri re tit'ojon chuch ab'aj. Juwi'l tzaqamch'olal maq tinmit titaw taq chuch man q'ool rij chee'.

⁝ | ⁝ Xaq jujun re maq ab'aj kita' paq'al taq maq n'ij rilika paq'al taq la ikej xi' li man luwr petatayub' lajori ti'islaj jwi'l juntiir kristyan tiq'ax taq xkomsaj taq Ri re jun wunaq wi' jchoq'aab' xwa'x juntiir tinmit lajq'aab' ri re xta' rib'aq' xkomsaj taq xq'at taq jb'ee maq siwan re maq tinmit.

Juntiir maq niaq ja tzaqal ta li tinmt

Rikure x'el taq maq ajchajan re ch'ooj xmolrib'aq re xb'antaq jun chomorsan chuchaq chub' jluwraq.

Rikure' we ne xq'aj taqch rajaq tijrechb'ej taq maq nimaq jaa xb'iij taq li chomorsan juntiir jb'ab'al aq rik'ure xk'utaq nen raj tib'i jb'ane taq ajrik'ure' ri man ri ajt'olqe.

Ri re ojt'ow taq re choq'aab' qa k'aslemal xij taq juntiir yaq jb'ab'alaq rik'ure' xye'saj xb'iij jchaakaq ri re tijkul taq k'ulel jinon li xk'utsaj chuchaq, ri'n xb'ijsaj nen luw'r atb'e taq jwi'l lajori qechaq man luw'r ri.

⁝ | | ¡Kita' tzaq ach'oolaq!

Wene wi' na ajk'ulel titaw taq raj atijkomsaj taq, atpe taq laj'or chijb'iijk jinon ri looq' tikamsaj taq xb'iij kikab' rechaq

chuch Q'alel re Ajtz'ik winaq Jinon ri xb'e taq maq jb'ijaq jch'ut' jb'aa taq pach ch'ab' setsik.

Jinon k'uli xjach rib'aq qamaam – qatiit' rajawl juntir kristyan k'iche'

Rik'uri wi' taq laq wuren chop ajchajanl taq re ajch'aab' jinon chopka' ajch'oo'j xe' taq.

Kita' tisaqarsan taq ni jun luw'r xaq ri re' tijchu'q' taq maq nimaq ja' ri re xb'etaq juntiir maq jwi'la' pach chumiilal, pach re saqiya', pach Xajb'akyej , pach chitemaj pach re aj waxaqlajuuj .

Jinon ri pach aj Kabraqan , pach ch'ab' Q'aq're Junajpu jinoli pach kristyan re maka', kristyan re Xayab'aj , kristyan re Saqkab'a ja, kristyan Siyaja pach kristyan Chimaq'ana',

⋮ | ·| pach kristyan xelajuuj.

Chuch maq wiitz x'elch taq maq ajchajan li ch'ooj , maq ajchajn li man luwr jwi'lkuli xb'e taq jwi'l kikab' pach Kawisimaj , man Ajpop , man Ajpop K'amja; man Q'alel, man ajtzik wunaq.

Rire kijab' wunaq titoqon taq pach tichajin taq maq ajch'ooj ajk'ulel, k'ijab' kawisimaj jb'iijaq maq kiib' wunaq re maq Kaweq, ke'ema ri re jb'iij man wunaq re maq nija'ib' achaq' Ib'oy ri re jb'ij chuch maq ajaw K'iche'

Rik'ure ri jb'ij maq kristyan ti taqon taq pach ajq'axal jtzijaq; Rik'ure' xe taq yaq rel k'walaq li maq wiitz Ri re' xb'e taq nab'ee xk'am taqch kristyan taqal taq li chaak chuwch k'ik'ab', Kawisimaj , Q'alel pach Ajtzik winaq.

Xb'en taq na ch'ooj maq jch'uut jb'aa ch'aab' pach jch'uut' jb'a setsik; Xb'en taq maq kristyan taqal taq li chaak ri re' xb'en taq nimaq taq wunaq re xnimersaj taq ajlab'l re nenchiki' taqal taq b'ik jinon jwi'l k'uli xk'omowaj rechaq jwi'l yaq jb'ab'alaq ⋮ | :| Ri k'ure xb'i jche' taq kristyan taqal li chaak

Ri re' x'ook taq li komon yaq jb'ab'al aq Ajpop, Ajpop, K'amja Q'alel pach ajtzik winaq ri ri xb'ij taq: xaq qachep nab'ee taq kristyan aj-chajanl.

¡in yaj Ajpop¡

¡ in yaj Ajpop K'amja!

Ajpop ri tik'utuw inwiich

Ri ku' re' aweat Ajam Q'alel

Ri re tik'utuw jwichaq xiij taq li' komon re juntiir yaq kristyan.

Ri k'u' jwi'l li xchaakun taq yaq Tamub' pach yaq Ilokab', nik' xye' taq jb'iij re yaq oxiib' jq'aab' yaq K'iche' ri re' xk'omowaj rechaq yaq ajtaqon pach relk'uwalaq

Jinon li xye' taq jb'iij ri' re neri' k'iche' lamas xmajsaj wi' jb'iij ra luwr rechaq yaq ajtaqo'n pach relk'uwalaq .

Ri k'ure xsikij taq chi' jujunalaq laj wiitzaq xta' riib'aq li juun luw'r : xb'e B'alax xe' k'amaq jb'iij ra wiiz.

Ri k'ure' xb'ee taq nemo jnimal jchaakaq ti yesajk , ri li xb'an janiri' chulimal .

Jionli xcha'saj yaq ju'k'al q'alel.

⋮ | ⁝| Ri re maq ju'k'al Ajpoop

Jwi'l man Ajpoop, man Ajpoop k'amja;

Jw'il man Q'alel man Ajtzik winaq.

Juntir xch'eb'saj jwiichaq:

Man Q'alel man Ajpoop, man ju'lajuuj Nima Ch'okoj,

Man Q'alel Ajaw, man Q'alel Saq'ik

Man Q'alel Achij, man Rajtz'alam Achij

Ri re man Rajtz'alam Achij jb'iijaq xkojsaq jwi'l xye'saj luwraq.

Rechaq ri taqa'n maq jnimal ajtaqon pach

Relk'walaq yaq kristyan ajk'iche'.

Xta'taq maq jch'uut jb'aa ch'aab' ri re xjutun taq

Chujk'unelaq yaq ajk'iche'.

Jinon k'uri xb'en taq maq tamub' pach maq

Ilokab' xjye' taq jb'iij re yaq nimal ajtaqon pach

Relk'walaq wi' taq li k'iche'laj.

Ri k'uli jch'umilalaq yaq Q'alel pach yaq Ajpoop; Ri

Tik'utuw jwiich maq luwr ⁞ | ⁞| jinon k'uri xye'saj jch'umilalaq yaq Ajpoop maq Ajpoop

K'amja re xchomsajtaq maq Q'alel, pach maq Ajtzik winaq.

Lajori xye'saj jb'ikj lamas wi' richoochaq maq Ajaw, ri re

Maq jaa li nik' jb'iijaq pach maq Ajaw: man nim jaa jb'iij

Tojil jwi'laq maq kaweq.

Aeilix jb'iij man juun nim jaa jinon nemo jb'iij Awixil

Xkojsaj jw'il maq Nija'ib'.

Jaqawitz jb'iij man juun nim jaa xye'saj

Laj jb'ijaq maq Ajaw K'iche'.

Tzutuja ri ti ilsajna jwi'ch lajor jb'iij k'ajb'aja' ri juun nim jaa.

Kila li wi' maq wich'b'l re ab'aj re tikojsajjq'iijilaq jwi'laq maq

Ajaw k'iche' ri re tikojsaj jwi'chaq jwi'l juntir tinmit.

Maq tinmit nab'ee tijye' taq nimaq jq'iij chuuch Tojil, ri re tib'etaq

Chij ye'ik jq'iijil man Ajpoop pach Ajpoop K'amja; xpe taq chijk'utik jxiikaq

Re q'uuq' pach jq'iijilaq chuuch man ajaw.

Maq nij tijkojataqan jq'iijil man Ajpoop pach man Ajpoop K'amja'

Rik'ure xch'eek taq maq nimaq ja aman nimaq taq ajaw pach yaq

Kristyan nemo Q'ukumatz pach k'otuja;

Ri k'ure nimaq taq ajaw Kikab'.

⋮ | ‖ Rechaq xij retamaj taq wii' ch'oj, saq chiwch re chaq. Loq tijriltaq kamikal, wi' ni k'okik, wini ch'oj retam taqan. Looq' tijril taq, wi're' jun nim wuuj Popol Wuuj xij koj taq re'. Xaq ta re' jinon kristyan taq, nim taq jinon kita're tij tij jwaaq. Jinon tijb'an taq re xijk'owmaj taq re xb'an taq jwichb'I taq.

Naj jwichaqre kita' tij tij taq waa, jinon jb'anik tij b'an taq re chaq: re b'elejeb' re b'elejeb' retij k'owmajt taq jinon re kojb' q'aaq' chiwch tojil, chiwchaq. Xaq keq tulul, xaq ajche', xaq q'animm tijtij taq re' kita' qleen re' ixiim tijtij taq. Jinon ti'ok taq chik re kita' qleen tijtij taq. Tijril taq re' nimaq taq qleen re jun kutb'I qleen yaq kristyan.
Kita' re twar taq rik'il yaq anm, ⋮ | ·‖ rik'an naq re tiwa'x taq ru re' tijb'an taq mewaa xaq qe laj richooch ajaw tiwa'x taq nojel q'iij, tijk'at taq poom jinon tixukar taq chuch, taqtikan taq laq'ab jinon laq'j. Ti'ooq' ranmaq jinon tiq'uluul jch'olaq jwi'l tijta' taq utziil nen wi' taq lajq'ab'aq, jinon tinatun taq lekj chijtaik re ajaw ri k'u re tij ta taq kuyb' jmakaq: jinon b'aka tijrayaj ranmaq: ¡tisaqar, at re joob' q'iij, at jun raqan, at ranm kaj ran uleew, at ajk'amal b'ee reqaaw quk'a'.

At ajy'al re arab'in jinon ak'ajol. Ya' jk'aslemal jinon jch'oqaab'aq qarab'in pach qak'ajol. Tituxan jwiichaq, tik'iy taq nen tichapaw re, nen at tijt'ow, laq nuch' b'ee, ⋮ | :‖ laq kumatz ja', laq siwan, ralaj ch'ee, ralaj quul. Ya' re chaq arab'in ak'ajol, kita' chiki' k'axk'olil. Kit'a' tietzl tib'en chirij jinon chuchaq. Kit'a ti'ilsaj jmakaq kita' tijch'iy rib'aq, kita' titzaq taq ikim li b'ee, jinon laq paqal. Kita' qleen laj b'ee, kita' tisach, ya' rax taq laj b'ee rechaq, kita' tijta' k'axk'olil awi'laq. Qus b'aka' jk'aslemalaq nen tiya'w taq qaaw quk'a, at ranm kaj Ranm uleew looq'laj pisil qe, at looq'laj Tojiil, Awilix, Jaqawiitz; ⋮ | ⁞‖ Aat ranm kaj, ranm uleew, jxe' uleew re kijab' jxukt. Xaq wi' saqilal jinon wi' utziil. Re nojel q'iij yaq kristyan tijk'omwaj taq re Ajaw, juk'al b'elejeb', juk'al oxlajuj, juk'al waqjajuuj, naj xij k'owmaj taq re Ajaw xi'ooq' ranmaq chub' relk'uwalaq re nojel rixoqlaq.
Tichakun taq yaq kristyan chib' jk'aslemalaq. Jinon tijk'omwaj taq re yaq wunaq re Ajpop, re re Ajpop k'amja, re Q'alel, re Ajtzik winaq. Chi kakab' jpach tib'e chi jk'owmaj, jinon tijk'ax rib'aq chi jk'amik eqan, jinon re nojel kristyan k'iche'.

Re jun luwr tijbán taq jinon li, re kita' tijsach jb'antajkaq, jinon xb'iij b'ane taq re Tamub', yaq Ilokab' pach Rab'inaleb', pach yaq Kaqchikeleb' yaq ⋮ | ⁞‖ Aj

tz'ikinaja', yaq Tutal ja', yaq Uch'ab'aja, jun qe jkutamiil lamas xtikmjach juntiir xrechb'ej taq lajori xaq taqe jinon ri tichakuj rijaq xaq taqe jinon ri xk'ul taq nen xya'ow jwaa ruk'aaq, xata qe jmewaa taq jinon xxukar taq, xaq taqe xib'I relq'aj taq qleen rechaq re ajaw, xaq taqe xib'I wa'x taq wichaq wiitz nojel tinmit re nuuch taq tinmit-nimaq taq tinmit xtoja' taq ari:

xk'am taq raxroj, siq'iil ch'iich', jade, rex abáj k'amlach laj q'ab'aq, jinon ritziqb'alaq b'anal la rismal ka'n ri ri jsipanaq nojel tinmit xye' taq re Q'ukumatz, K'otujaj chiwch re k'ikab' re Kawisimaj.

Re ajpop
Re re ajpop K'amja
Re Q'alel
Re Ajtzik winaq.

⋮ | |||| jun kitz taqe xb'an taq Kita' ka qe k'ii tinmit xch'ek taq, k'ii jq'aab' taq tinmit titaw taq rik'il yaq k'iche' ruk' taq k'ex xtaw taq chuch jinon ri xb'ij taq yaq ajaw, laj'oor ta' xtaw jchoq'aab', ri Qukumatz xya'w jchoq'aab' ajaw ri, jinon k'u ri nemo xk'iyan yaq K'iche'. Lajori tiqajlaj jurub' rib'ilaq jinon tiqaye' jb'ijaq. Rib'aka' ri relk'walaq yaq ajaw ri rechaq xiluw taq looq'laj saqarb'al B'alam Aq'ab'. Majuk'utaj e ik'ab'alam nab'e taq qamaam qatiit', nab'e qaqaaj-qachuuch re xk'utun q'ij re ik' jinon ch'umiil. Jinon kan xb'an taq yaq kristyan.

Taqmaje' nen rokikaq yaq kristyan, xtaw taq nojel kristyan re tinmit. Neri xb'an taq qleen re jujun yaq kristyan k'iche'. B'alam k'itze' jrab' Kaweq, K'oqawib' jk'ab' ri B'alam Ki'tze'.

⋮ | ·|||| B'alam k'onache' ri xb'in Ajpopol ri jroox b'antajk. K'otuja pach Istayul rechaq ri jkaaj b'antajk jinon Q'ukumatz pach K'otuja, rijmamaqi'n nimaq taq Ajaw, ri rechaq jjo' b'antajk, Tepepul pach Istayul rechaq jwaq taq, Kikab' pach Kawisimaj jwuuq taqa'n xwux taq nimaq taq Ajaw Tepel pach Istayul rechaq ri jwaxaq b'antajk, Tekum pach Tepepul rechaq ri jb'eleej b'antajk, Wajxaqib' k'am pach Kikab' rechaq ri jlaaj B'antajk, Wuquub' no'j pach Kuwatepech ri' rechaq jjulaaj, Oxib' kej pach B'elej tz'ii' rechaq ri jka'laj b'antajk, ri' rechaq li q'atb'tziij wi' taq chuch tinmit ruk' re xyuq Tonatiu' yaq kaxlan ri rechaq xyuq kamsaj taq Tekum pach Tepepul xtojon taq na laj q'aab' yaq kaxlan, ri' rechaq li jrooxlaaj b'antajk, qaqaaj waan Rojas pach qaqaaj waan Cortes, ri' rechaq li jkajlaaj b'antajk rechaq ri' ralk'walaq Tekum pach Tepepul. Ri' nojel taq b'antajk ri chopka' xtunsaj taq jwi'l yaq Ajaw Ajpop, Ajpop K'amja re yaq Kaweq K'iche'.

⋮ | :|||| Lajori tiqaye' chik jb'iij nojel taq relk'walaq, rech'elxikaq, ri b'aka' ri nimaq taq rochochaq re chijujunalaq yaq Ajaw tarnab'el taq chirij Ajpop pach Ajpop K'amja. Ri b'aka' ri jb'eleej b'antajk taq, Kaweq re jb'eleej nimaq taq jaa. Ri ri jb'ijaq nojel nimaq taq jaa re yaq Ajaw, juntiir ri wi' nim rochochaq Ajaw Ajpop wi' jun nim rochoch, k'ujaa jb'iij nim jaa ri.

Ajaw Ajpop k'amja rochooch jb'iij rupup ka'n, nim Ch'okoj Kaweq,

Ajaw Ajtojiil, Ajaw Ajq'ukumatz, Popol Winaq chi T'uy, Lolmet Kejnay, Lolmet Kejnay, Popol Winaq pa Jom Tzalatz', Tepew Yaki. Ri li rechaq Jb'eleej jwinaqiil re yaq Kaweq jinon k'ii, k'ii rib'ilaq nen taqal taq li k'exchaak jinon relk'walaq b'esel taq chirij nimaq jaa.

Jinon re yaq Nija'ib', jinon b'eleej nimaq jaa. Nab'ee na tiqab'ij nen jtuxaq yaq yaq Ajaw, jun qe jrab' petzel, ri re' ajki' ti'elexch looq'laj q'iij, looq'laj saq re qawinaqiil.

B'alam Aq'aab' nab'ee qamaaq nab'ee qaqaaj.

K'o'akul pach K'o'ak'utek jkaab' tux, K'ochajuj pach K'otz'ib'aja, jroox tux, B'elej Kej jkaaj tux ⋮ | :|||| K'otuja, jjo' tux, B'atza' jwaaq, Istayul, jwuuq, K'otuja jwaxaq, B'elej kej jb'elej, Ke'ema jlaaj, Ajaw K'otuja jju'laal, Qaqaaj Ixtu'p (Cristobal) chopka' tib'ijsaj re ri re xwa'x re q'atb'tziij re yaq Kaxlan qaqaaj Luu' (Pedro de Robles) ri' re Ajaw Q'alel. Ri b'aka ri juntiir jtuxaq yaq Ajaw Q'alel.

Lajori tiqaye' jb'iij chijujunalaq yaq Ajaw nimaq rochochaq, Ajaw Q'alel, juntiir ri chijujunal wi' nim rochochaq Nab'ee Ajaw re yaq Nija'ib' wi' re' nim rochooch.

Ajaw Ajtz'ik Winaq.Nab'ee xwa'x rochooch Ajaw Q'alel K'amja

Nima K'amja

Uchuch K'amja

Nim Ch'okoj

Ajaw awiix

Yakolatan

Nima Lolmet Ye'oltux

Ri ri jcrochochaq yaq N'ja'ib'jinon ri tib'ijsaj re B'elej jb'antajk jwinaqiil yaq Nija'ib' k'i ribilaq Neri xaq yaq nab'e qe tiqaye' jb'ijaq

Oor re yaq Ajaw K'iche' ri ri jmamaaq jqajaaq, Mjukutaj nab'ee krityan, K'oAjaw ri re jkaab' jwinaqiilaq. Q'aq' laqam, ⋮ | :||||

K'okosom

Komajkun
Wuqub' Aj
K'okamel
K'oyab'akoj,
Winaq B'alam. Ri ri rajawaq yaq K'iche' ri ri' jtuxaq jpetikaq jb'antajkaq.
Xaq qe kijab' Rajawaq yaq K'iche' nimaq rochochaq .

Nab'ee Ajtz'ik winaq

Jkaab' Lolmet Ajaw

Jroox Nim Ch'okoj Ajaw

Jkaaj Jaqawiitz, kijab' qe rib'ilaq

Jinon wi' taq re oxiib' Nim Ch'okoj, ri rechaq chuchqajw taq chuch yaq K'iche'. Xnuk' jtzijaq jun qe xb'an taq re yaq ajtz'aqol b'itol, ajya'l taq tziij chuchqajw taq, jinon li jk'aslemalaq yaq oxiib' Qajawl chuch yaq Kaweq rai nab'ee. Chuch yaq Nija'ib' ri jkaab', chuch yaq K'iche ri jroox, oxib' b'aka rib'ilaq yaq Ajtziij ajch'ab'al, chijujunalaq wi' jtux, jpetik, jb'antajk

Ri k'u ri, jtuxaq, jpetikaq yaq K'iche' kita' chiki' lamas ti'ilmajwi' taq. Ojr wi' re jun piimwuuj tz'ib'al jpam chi ojrtz'iib', tz'ib'al jwi'l qajawl,

‖ ◐ xaq qe xsach jwiich. Jinonk'uri, tik'is jyoliik riij chirij yaq K'iche'. Lajori tib'ijsaj re Sant Krus

C I U
Moloj ib' re Jtziijb'al Tz'unun Kaab'
Comunidad Lingüística Uspanteka

ALMG
ACADEMIA DE LENGUAS MAYAS DE GUATEMALA

Moloj ib' re Jtziijb'al Tz'unun Kaab'
Comunidad Lingüística Uspanteka

Validadores del Popol Wuuj

23 de octubre de 2019

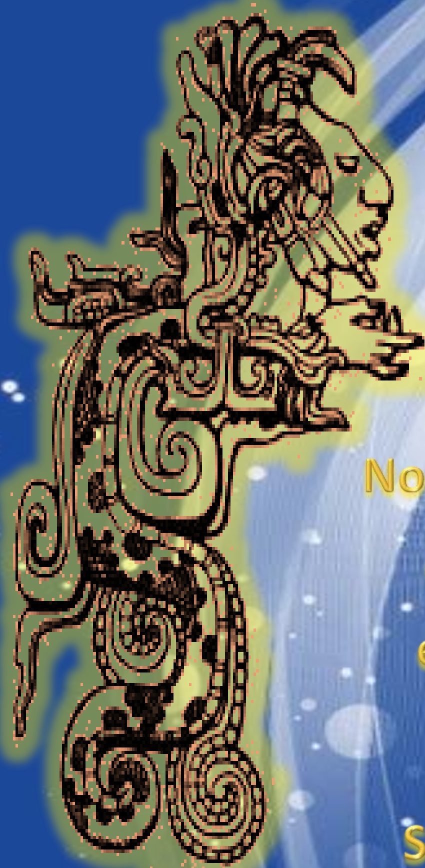
No.	Nombre	Profesión	Firma
1	Julio Gabriel Camajá Túm	MEPBI	
2	Gloria Esperanza Zapeta Vicente	MEPBI	
3	Rosmeri Abelina Pacheco Us	Licda en Pedagogia y Admon. Educativa	
5	Dorcas Isabel Carrillo	Bachiller en Computación con Orientacion Comercial	
6	Mauricio Zapeta Tumax	MEPBI	
7	Sandra Martina Lopez Mejia	P.E.M en Pedagogia y Técnico en Admon. Educativa	
	Maria Vicente Mendez	Bachiller en Ciencias y Letras	
8	Julia Angelica Lopez Mejia	P.E.M en Pedagogia y Técnico en Admon. Educativa	
9	Rosa Lidia Chivalan	Licda. enAdmon. Educativa y con Esp en Gerencia de Calidad	
10	Florinda Candelaria López Mejía	P.E.M en Pedagogia y Técnico en Admon. Educativa	
11	Laura Leticia Vicente Méndez	MEPBI	
12	Eva Aliliana Contreras Castro	MEPBI	
13	Pedro Alejandro Vasquez Tay	MEPBI	
14	Berta Leticia Ajcot Us	PSE.	
15	Tomas Alberto Mendez	PEM. EBI	
16	Maria Tereza Zapeta Vicente	MEPBI	

Kita’ re nen tisilib’, kita’ re nen lekj,

Xaq qe tik’il looq’laj jaa’, looq’laj plow

Jun qe wi’ taq,

Xaq qe titz’inin li looq’laj q’equum aq’aab’

No había movimiento, nada ocurria en el cielo, no habia nada que estuviera levantado, solo agua reposaba y el mar apacible.

Solo reposaba soledad no había nada todavía, solo quietud y sosiego en la oscuridad.